

COMMENTARI
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XIV. PARS IV.

LIPSIAE MDCCCLXVIII.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Patauii apud I. Manfré, Holmiae apud L. Saluium.

I.

Histoire de l'Académie Royale des Sciences,
Année 1760. Avec les Mémoires de Ma-
thématique et de Physique etc. à Paris, de
l'Imprimerie Royale, 1766. pag. 212 Hist.
pag. 476 Comment. 18 tab.

i. e.

Academiae regiae scientiarum Parisinae histo-
ria, et Commentarii Mathematici ac Physici,
ad annum 1760.

Inter obseruationes, ad physicam generalem spe-
stantes, primo loco occurrunt aliquot obserua-
tiones, ex epistolis Cl. de la NUX, in Bourbon-
nia insula degentis, excerptae, quibus perhibet, p. 16.
boues Indicos gibberos (*Bizons*) eiusdem cum no-
stris bobus speciei esse, contra autem anates nostras
domesticas, et Indicas, specie differre; gigni non
nunquam ab Aethiopibus in diuersis climatibus, qui
neque ad Aethiopes, neque ad albos referri queunt,
cuticula maculis badii coloris conspersa; ventos con-
stantes, qui vulgo dicuntur in Oceano, qua Afri-
cam et Asiam alluit, per sex menses regnare, neuti-

quam esse constantes, sed saepe ter quaterue in mense mutari; ventum in praedicta insula interdiu flare ex plaga opposita illi, vnde noctu spiret, et similiter vndas maris in his regionibus meatus reciprocantes habere.

2. Aquas Sequanae principio huius anni ab altitudine trium pedum ad plus, quam viginti pedum altitudinem intra 14 dies creuisse, memoriae proditur.

p. 20. 3. Fontes, quorum aquae incrustandis corporibus solidis aptae sint, non esse tam raros in Gallia, quam haec tenus creditum fuerit, Cl. DE PARCIUS exemplis docuit.

p. 21. 4. MUSSCHENBROEKIUS scripsit Cl. NOLETTO, narratum sibi esse, in *Carabania Americae* reperiri pisces fluviatilem de genere *gymnotorum*, a quo illi, qui manus versus eum sub aqua extendant, vel baculo eum tangant, percussionem electricam satis vehementem patientur. Sed monet Historiographus Academiae, non deficere graues rationes, de veritate huius narrationis dubitandi, et videri pisces hunc eundem esse, atque illum, cuius iam mentionem fecerit RICHER (in itineris in *Cayennam* descriptione), et qui hominis, a quo attactus est, manum brachiumque stupore quidem afficiat, sed nulli vi electricae tribuendo.

p. 23. 5. De tremore terrae, qui anno 1759 Syriam, Phoeniciam et Palaestinam per plus quam quadraginta dies afflixit, quaedam narrantur.

6. Sub solo montis Pessulani in strato argillaceo venas nativi hydrargyri esse, Cl. SAUVAGES obseruationes comprobarunt.

7. Narratur, quomodo Petropoli quidam Academiae Imperialis sodales hydrargyrum congelari posse inuenerint.

Obser.

Observationes anatomicae. 1. In cadavere viri, p. 44.

51 annos nati, repertum est, inter os pubis et vesicam corpus quasi osseum, pendens vncias 20, involutum tenuissima membrana, quae mesenterio alligata erat per interieatum corpus spissum, glandulosum, coniforme, cuius apex superiori istius ossei corporis parti excauatae erat insertus. Ceterum hoc corpus liberum pendebat; durius etiam et densius erat aliis ossibus. Effecerat, vt vir ille inde ab anno aetatis quinquagesimo retentione vrinae laboraret, quam paullisper pronus in dextrum latus cubans, superare solebat. Medicus, qui hanc observationem cum Academia communicauit, omisit, in naturam huius corporis ossei paullo curiosius inquirere, quod omittere non debebat.

2. Viri robusti et pinguis, hydrope pectoris mortui, cor repertum est, extrinsecus substantia celulosa, gossypium referente, tectum, et intrinsecus pinguedine alba et densa vestitum.

3. In mala sinistra infantis, annum nati, tumor p. 46. fuit, qui paullatim ab aure usque ad angulum labiorum creuerat, mollis, albus, non dolorosus, mobilis, et tanquam e granis glandulosis compositus, in cuius superficie hic illic vasa sanguifera repere spirarum in modum visa sunt. Nil aliud fuisse hunc tumorem, quam parotidem, quae sanguinis copia, quam arteriae ampliores, e carotidibus et maxillaribus externis, partem illius inferiorem intrantes, aduixerant, tantopere, vt verisimile est, extensa fuerat, post mortem infantis, aliis quidem cauissis debitam, compertum est. Quod si antea constitisset, potuisset forsan incremento vitii, compressione paullatim augenda, resisti. Sed plerique de hoc tumore consulti, multas diuersas eius cauissas suspicati, et hinc multa remedia frustra adhibita sunt.

4. Foetus generis feminini, qui vtraque clavicula, sterno, et cartilaginibus, quae costis adiunctae esse solent, carebat, legitimo tempore in lucem editus, et, octo demum horis a partu elapsis, mortuus est. Systole et diastole cordis huius infantis quum manifesto apparerent, obseruatum est, corde tacto, motus eius viuaciores reddi, contra quorundam opinionem, huic organo sensibilitatem negantum.

5. Vir quidam dolorem questus erat ad spinam dorsi perpetuum, modo leniorem, modo fortiorum; caussa rheumatismo attributa fuit. Sed post obitum viri, hoc dolore oppressi, inuenta est vera eius caussa. aneurysma aortae, inter capita inferioris musculi diaphragmatis situm, et duabus imis vertebris dorsi, primisque tribus lumborum adhaerens, magnitudine capitis infantis recens nati. Ventriculus hoc tumore in hypochondria laeua propulsus erat, et diaphragma conuexus redditum, et adhaesione tumoris ad diaphragma in loco, vbi oesophagus transit, effecta erat constrictio oesophagi atque inflammatio.

p. 51. 6. Felis, cui os femoris dextrum lapsu fractum fuit, postquam eam fracturam sola natura sanarit, ita claudicauit, vt os illud flechteretur, dum ipsi animal in incessu inniteretur. Quod animaduertens CL. T E N O N, statim coniectabat, naturam inter partes fracti ossis pro callo articulum quandam formasse singularem. Post annum, mortua fele, quum istud eius femur cultro anatomico subiiceret, vidit, se bene conieciisse. Namque ex loco interioris lateris partis inferioris fracti ossis, pollicem distanti a condylo, enata erat apophysis magna, quae semet incuruans, antrorum versus extremitatem partis superioris ascendebat, et in magnam cavitatem articularem, fere oualem, desinebat; extremitas autem partis

partis superioris, quae pars inferiorem partem decussabat, et ante hanc sita erat, terminata erat duabus apophysibus, quarum altera angulosa retrorsum, altera teres antrorsum directa erat, et a cuitate articulari apophysis praedictae recipiebatur; totusque hic articulus cinctus erat texto albo, fibroso, satis denso, quod ex ipsa substantia vtriusque partis ossis prouenerat. Hocce textum vice ligamenti capsularis functum erat, et ita ambas partes ossis continuerat, vt tamen illis motus duos oppositos concederet. Hinc quum felis femori laeso innitebatur, fletiebatur illud paullum extrorsum et deorsum; quum autem onus sui corporis in alterum femur reiiciebat, femur laesum rursus extendebatur et eriebatur.

7. Exhibentur aliquot obseruationes de singulare illo oculorum morbo, quum maculae fuscae vel nigrae ante oculos versari, seu aeri quasi innatae videntur, praesertim vbi res, in multa luce positas, intuentur. Constat ex his, non esse presbytis proprium hunc morbum, quod affirmauit **DE LA HIRE**, qui primus de eo scripsisse dicitur, sed neque myopes ab eo tutos esse. Sedem eius in humore aqueo esse, et ea quidem eius parte, quae inter corneam et vueam tunicam continentur, probabile habetur, et propterea punctione corneae, qua ille humor vitiatus educatur, hunc morbum forsitan tolli posse.

p. 59.

In classibus chymica et botanica nullas quidem obseruationes nobis offert hocce volumen: sed legitur hic elogium **JACOBI BENIGNI WINSLOVII**, ex quo non possumus, quin, quae praecipua nobis videntur, breuiter excerpamus. *Othinii* natus est in *Fonia*, altero aprilis die anno superioris p. 288. seculi vndesepagesimo, patre *Petro*, qui in ea vrbe sacra curabat, e gente nobili *Manxenia*, Suecicae originis; *Winslouius* enim primus appellatus est

auus *Jacobi Benigni* paternus a nomine vici eius
 dam in *Scania*, in quo sacerdotio functus est.
 Proauus maternus ~~s~~ *TENO* fuit, qui eadem scien-
 tia magnum sibi nomen peperit, qua etiam *WING-
 LOVIUS* ipse maxime inclaruit. Cuius scientiae oc-
 cultum amorem, a natura animo eius ingenitum,
 quum aliquando excitasset amicus medicinae studio-
 sus, non prius quieuit, quam patrem exorasset, vt
 sibi permetteret medicinae sese dare, relicto theo-
 logiae studio, in quo iam eos fecerat progressus, vt
 muneri publico sacro proxime admotum iri, spem
 haberent parentes certissimam. *Hafniae* in *Collegio
 Borrichiano* noui studii initium fecit; anno autem
 elapsso, in exterias regiones, augendae scientiae cau-
 sa, iter suscepit, regis *Daniae* munificentia adiutus.
 Primum in *Belgium* contendit; hinc anno sequenti
Lutetiam Parisiorum petiit, vbi accidit, anno super-
 rioris seculi ultimo, vt, *le^{tis} BOSSUETI* scriptis,
 et in primis *expositione doctrinae ecclesiae*, dubitare
 de veritate doctrinae *Lutheranorum* inciperet, et
 deinceps, in colloquiis cum hoc Episcopo habitis
 de falsitate huius doctrinae persuasus, Pontificiam
 religionem suam faceret. Qua professionis com-
 mutatione facta, quum nulla amplius vitae subsidia
 ex patria ipsis venirent, incertus consilii fuit, vtrum
 medicinae studio porro incumberet, an ad theolo-
 giam rediret, et se in monasterium absconderet.
 Mansit tamen in isto studio, *Patris* cuiusdam *Ora-
 torii*, cui ingenium suum explorandum tradiderat,
 consilium secutus, vtique prudentissimum. In quo
 proposito ipsum etiam adiuvit *BOSSUETVS*, cu-
 ius liberalitate haec tenus sustentatus erat, commen-
 dans illum *TOURNEFORTIO* et *DODARTO*. Quum
 autem ille patronus, anno 1704, morte esset ipi-
 creptus, res suas in summis angustiis vidiit. In eo
 erat, vt facultatem exercendi medicinam adipisci
 necesse

necessè haberet, neque tamen par erat tolerandis sumtibus, qui ipsi eam in rem faciendi restabant. Cepit tunc id consilii, vt ab ordine medicorum, oratione ad illum habita, gratuito ad examen pro praxi admitti peteret; quem permouit hac oratione, vt illos ipsi sumtus remitteret. Et simile etiam posthac argumentum fauoris idem ordo sponte ipsi exhibuit, iuribus Doctoris Regentis, quae post duodecimum annum petiit, gratis in ipsum conferendis; quae res sine exemplo fuit. In cursu studiorum suorum **WINSLOVIUS** per doctissimum **DU VERNEY** in arte anatomica tantum profecerat, vt iam anno 1707 Academia Scientiarum eum haberet dignum, quem inter suos reciperet. Multas inde ab eo tempore egregias commentationes in conuentibus Academiae praelegit, quas Academia in commentariis suis edidit; inter quas plurimae sunt, quae nouas obseruationes anatomicas exhibent, aut communes anatomicorum errores indicant et corrigunt. Cordis enim structuram rectius descripsit, meliorem rationem, anatomen cordis instituendi, docuit, verum huius visceris, nec non ventriculi, fitum naturalem ostendit, vsum cartilaginum semilunarium in genibus proposuit, muscuorum potentiam et functiones, parum ante eum cognitas, luculenter demonstrauit, vt alia taceamus. Anno 1732 in lucem emisit notum et iustis laudibus celebratum opus, in quo corporis humani anatomen exposuit. Posthaec scholia nonnulla in **BORELLI** librum secundum de motu animalium in commentariis Academiae praedictae proposuit; caussam inuoluntariae capitis contorsionis, eiusque medelam exposuit; rationes, cur ambabus manibus, vel ambobus pedibus, motus quosdam facile, alios difficulter efficere queamus, ex structura nervorum reddidit; et in commoda thoracum balaenato-

rum docuit. De pluribus aliis rebus, quas animo agitauerat, scribere impeditus est, partim controversiis quibusdam, partim laboribus, quos publica munera ipsi imponebant. Controversias enim habuit primum cum **LEMERIO** super origine monstrorum, quam hic in coalescentia duorum germinum, ipse in primitiua conformatiōne monstrosa vnius germinis, quaerebat; deinde cum **MONROO**, et denique cum **Cl. FERRENIO**. Multas autem ipsi occupationes dedit quum officium Doctoris Regentis in Facultate Medica, tum munus publici Professoris Anatomiae in horto regio, quod anno 1743 nactus erat, tum medicinae praxis, in qua aequus assiduus, atque in ceteris officiis fuit. Summa in eo fuit modestia, et semper creditit, plus sibi esse honorum et fortunarum, quam meritus sit. Hinc titulos illos honoris, quos ambire nunc hominum litteratorum mos est, nunquam affectauit; quod enim in numero fuit sodalium Academiae regiae Berolinensis, eum ipsi honorem haec Academia ultra detulit. Et quum eius amici, ipso inscio, obtinebant, ut salarium eius a rege augeretur, ipse hanc eorum operam et studium irritum fecit, quia non potuit persuaderi, ut id augmentum peteret. Sed hoc vitii in eo est deprehensum, quod nimis facilem se aliis praebere suevit, ad eorum sententiam amplectendam. Quamobrem, qui eum norant, ut ex eius doctrina et experientia, quantum possent, frumentum sibi caperent, cauere solebant, ne post alios sententiam suam de aliqua re diceret. Cui eidem vitio, ut nobis quidem videtur, recte attribuas, quod, Lutheranorum coetu relicto, ad Pontificios transiit. Etsi constitutione corporis infirma vtebatur, temperantia tamen vitam ad insolitam senectutem protraxit. Marasmo senili consumptus obiit die

30 Octo.

3 octobris anno huius seculi sexagesimi, anno aetatis
vno supra nonagesimum exacto.

Progradimur ad *commentarios*, quos hoc volu-
men continet.

1. *Tentamen nouae rationis numerum hominum,
qui morbo variolarum pereunt, et utilitatem infisionis
variolarum, aestimandi, auctore DANIELE BER-
NOULLIO.* Agitatam nostra aetate magno cum
motu animorum quaestione de utilitate infisionis
variolarum Vir Cl. multa arte ad calculos vocavit,
construxitque duas tabulas, per quas colligere licet,
quanta probabiliter sit generis humani iactura, ob
morbum variolarum, et quantum ea iactura immi-
nuatur, si hunc morbum prorsus e natura sublatum
fingas. Praeterea ostendit prima tabula, quot e
numero certo hominum, qui vno die omnes nasci
ponuntur, per 24 annos, quotannis morbo vario-
larum tollantur, quotque eorum aliis morbis quot-
annis perimantur; item, quot ex certo illo numero
quotannis in morbum variolarum incident. Omnia
consectaria, quae Auctor ex suis numeris ducit,
magnam utilitatem infisionis variolarum ob oculos
ponunt, siquidem experientia docuit, eos, quibus
variolae non incaute fuerunt insitae, fere omnes
conualuisse, nullumque illorum postea naturalibus
variolis esse infectum. Inter principia, quae Vir Cl.
ad ineundos calculos summisit, haec duo sunt; seni-
bus, qui huius morbi adhuc expertes fuerint, ae-
que eum timendum esse, ac iuuenibus; et par esse
ab eo mortis periculum, in quotocunque aetatis
anno aliquis in illum incidat. Quae principia licet
experientiae satis conformia esse existimet, tamen
non dissimulat, ea certiora redi potuisse, si in na-
torum mortuorumque indicibus aetatis annus, quo
quis-

p. 44.

p. 9. quisque morbo variolarum periit, semper annotatus fuisset; hincque medicos clinicos hortatur, ut imposterum aegrorum, quos in hoc morbo trahunt, aetatem, morbique felicem aut letalem extum sibi notent, et hos catalogos ad Decanos Facultatum Medicarum mittant, qui eorum edendorum curam gerant. Ceterum quia, secundum ipsum calculos, totius numeri, quem ex certa multitudine simul natorum hominum variolae rapiunt, non

p. 34. nisi dimidium post quintum annum superest, suadet, ut insitio variolarum quantocius administretur infantibus, postquam de gremio nutriculae fuerint abstracti; nisi forsan experientia docuerit, infantes in primo aetatis anno rarius infici variolis, aut aliud quid obstat.

2. *Commentatio de diametro apparente solis, eiusque vera magnitudine.* Auctore DE LA LANDE.

3. *Observationes cometae, qui anno 1759 apparet.* Auctore Abb. DE LA CAILLE.

p. 68. 4. *Observata quaedam occasione incendi, fulmine excitati, in templo Abbatiae Regii Montis, et Hameti in aede Virginis.* Auctore TILLETT. Duo obseruata sunt memoria digna. Alterum rapidus motus, quo ignis, qui in templo *Regii montis* (*Royaumont*) sub cruce turris ortus erat, et in fastigio turris per tres horas quasi haeserat, deinceps, quum contignationem, campanas portantem, attigisset, totum aedis culmen corripuit. Quod idem quum etiam in incendio templi *Hametenfis* eadem nocte, et olim in incendio templi cathedralis *Trecarum* obseruatum fit, verisimile putat Auctor, spatium culminis multam continuisse materiam fulminis, nondum incensam, quam deinceps contactus ignis subito inflam-

maue-

mauerit; quod si verum sit, non sine summo periculo licebit in locum clausum, fulmine sine incendio tactum, lucernam portare. Alterum, quod obseruatione dignum deprehensum est, fuit hoc, quod plurimae tegulae in teſto templi Regii Montis, ex ardesia factae, a vehementiore ignis actione intumuerant ad sextuplum pristinae crassitie, porosaeque erant redditae et tam leues, vt in aqua natarent. Ex qua harum tegularum similitudine cum pumice, quem e visceribus igniuomorum montium eiici conſtat, colligit Cl. TILLET, hunc etiam lapidem in ſtatu primituo alias habuiffe qualitates, et ex lamellis etiam fuiffe compositum, leuitatemque ſuam certo gradu ignis debere. Nam maiori ignis vi tegulas illas aequa, ac pumicem fundi poſſe comperit. Ceterum non omnem ardesiam ignis actione intumescere, tegulae ex teſto templi Hameſtis ruina defumtae, et recentis ardesiae fruſta Hameto miſſa, iſpum docuerunt, quae ſine intumescencia fundere poṭuit.

5. *De parallaxi ſolis definita per ſimultaneas obſeruationes martis et veneris, in Europa et in Promontorio Bonae Spei habitis anno 1751.* Autore Abb. DE LA CAILLE.

6. *Obſeruationes cometae, qui mense ianuario 1760 in conſtellatione orionis apparuit.* Autore DE THUR Y.

7. *Obſeruationes et theoria cometae, qui 1760 mense ianuario in conſtellatione orionis apparuit, una cum animaduerſionibus circa apparentem celeritatem cometarum.* Autore DE LA CAILLE.

8. *Mars,*

8. *Mars, soli oppositus, obseruatus d. 7 martii an. 1760. Lutetiae a DE LA LANDE.*

P. 114. 9. *Commentarius de analogia inter corallia et tubulos marinos, qui vermiculares dici solent, nec non inter hos tubulos ac conchylia *).* Auctore GUYET TARDO. Initio huius commentarii Auctor reprehendit Cl. ELLIS, quod in introductione in librum suum de corallinis ita se gesserit, quasi nihil sibi eo-

P. 115. rum innotuisset, quae antea in Gallia circa corallia fuerant obseruata. Deinde de nominibus, que quibusdam speciebus tubolorum vermicularium a nonnullis scriptoribus imposita sunt, disputat, et totam classem horum tubolorum in plures ordines diuidit, ex quibus singulis singularia quaedam exempla per icones, aeri eleganter incisas, repraesentat.

P. 117. Tubuli primum vniuersim, aut simplices sunt, aut ramosi. Deinde simplices, vel recti sunt, vel contorti. Simplices porro vel cylindricam figuram (aut paene cylindricam) habent, vel conicam. Hos Auctor *dentalia*, illos *anthalia* appellat cum POMERO. Denique contorti, vel simpliciter circa suum quisque axem magis minusue se torquent, vel plures circa se inuicem contorti sunt. Omnium autem harum specierum tubuli, aut solitarii reperiuntur, aut aggregati. Quibus praemissis, Vir Cl. propius accedit ad scopum suum, qui hic est, vt ostendat tubulos esse genus medium, per quod natura a genere coralliorum, madreporarum etc. gradum faciat ad genus conchyliorum. Quod ad externam formam attinet, vix negari potest magna similitudo tubolorum cum conchyliis; et ad analogiam inter tubulos et corallia, corallinas, madreporas euincendam, Auctor argumenta non leuia proposuit.

Sed

*) lectus d. 29 Mart. 1760.

Sed quod attinet animantium similitudinem, quae hinc tubulos, hinc corpora illa marina habitant, difficilior videtur quaestio. Certe, quae in tubulis vermicularibus reperiuntur, testis suis inclusa sunt; ea autem, quae corallia et madreporas habitant; extrinsecus in papillis illius quasi membranae, qua haec corpora teguntur, deprehendi constat. Veruntamen, Cl. Auctor monet, quum quidam vermes, qui suos sibi tubos construunt, cristas habeant, vti polypi cristati, alii autem alias partes, cristarum vice fungentes, et corpore carneo, ac facultate sese extendendi, vel contrahendi, omnes ad polyporum naturam proxime accedant; polypis autem haud dubiam cum coralliis et madreporis coniunctionem esse constet: analogiam, quae tubulos vermiculares et corpora haec marina intercedit, non carere verisimilitudine, licet ob defectum observationum nondum possit stricte demonstrari.

10. *Observationes et theoria cometae, qui mensibus februario et martio anni 1760 in constellatione leonis apparuit. Auctore Abb. DE LA CAILLE.*

11. *Elementa theoriae cometae, in leone obseruati. Auctore PINGRE'.*

12. *Observatio eclipsis solis die 13 iunii anni 1760. Lutetiae habita a DE CHABERT.*

13. *Observationes cometae; qui in orione apparuit, habitae in obseruatorio regio d. 8 ianuarii anni 1760. a MARALDI.*

14. *Astronomicae observationes anni 1756, 1757 et 1758 Bidisci peractae, ab Abb. CHAPPE D' ATEROCHE.*

15. *Ob-*

15. *Observatio eclipsis solis habita in observatorio regio d. 13 iunii an. 1760. a MARALDI.*

16. *Commentarius de theoria duorum cometarum, initio huius anni 1760. observatorum. Autore Abb. CHAPPE D'AUTEROCHE.*

17. *Nouae solutiones problematum quorundam, ad disciplinam naualem pertinentium. Autore CLAU. RAUT.*

18. *Dissertatio de cometa anno 1264 viso, eiusque theoria. Autore PINGRE.*

19. *Observatio eclipsis lunae d. 22 nouemb. an. 1760. Autore CASSINI DE THURY.*

p. 209. 20. *Commentatio de ossibus fossilibus d. 28 ianuarii an. 1760 prope aquas sextias repertis *).* Autore GUETTARD. Quum primum haec ossa reperta essent, fama erat, permulta eorum esse humana, et inter haec integra capita humana, in quibus oculi, nares, labia, mentum, distinete cerni possint. Sed Cl. Author reputans secum, ossa illa in rupe ex marmore durissimo, tunc primum vi pulueris pyri distracta, fuisse reperta, vna cum dentibus, qui humanis minime similes essent, neque credibile esse, musculos faciei sub aqua tam diu integros perstuisse, donec materia lapidescens super illis, tanquam formis, sese figurauerit, fidem isti famae habere non potuit. Operam igitur dedit, ut illorum ossium copia sibi fieret. Naetus deinde complura, intellectit, eos, qui istam famam sparserant, phantasia deceptos fuisse; et eas in primis massas, quas illi pro

*) lecta d. 22. Mart. 1760..

pro capitibus humanis venditauerant, nullo iure
hoc nomen occupare potuisse. Ipsi autem haec p. 217.
massae, quarum aliquam iconem hic repreaesentauit,
ex nautilis petrefactione ortae esse videntur, et ce-
tera etiam ossa, habita pro humanis, ad bestias ma-
rinas pertinuisse.

21. *Observatio eclipsis lunae d. 23 nouemb. an.*
1760 *in observatorio regio facta a DE THUR Y.*

22. *Tertius commentarius de ossium exfoliatione,*
Auctore TENON *). In hocce commentario Vir
Cl. operam impendit decidenda quaeſtioni, an et
sub quibus conditionibus methodus **BELLOSTII**
in curatione vulnerum recentium, quibus cranium
nudatum est, probanda sit. Quo consilio crania p. 225.
duorum canum circa futuram sagittalem denudauit,
et in utroque ossa ex uno latere futurae perforauit,
non autem ex altero, et deinceps vulnus totum, im-
posito vni cranio remedio humectante, alteri un-
guento basilico, deligauit, ac, quae singulis diebus
in his vulneribus euenerant mutationes, annota-
uit. Quae obſeruationes ipsum edocuerunt, per p. 233.
forationem ossis, iunctam usui medicamentorum hu-
merantium vel balsamicorum, utique huiusmodi vul-
nerum curationem accelerare plerumque. Semper
enim id fieri, non persuaserunt Viro Cl. haec experi-
menta, quippe consideranti, fieri posse, ut in tenera
aetate, in qua ossa minus dura sunt, ideoque sub-
stantia spongiosa, seu parenchymatosa ossium minus
referta est materie cretacea, quam in adulta, haec
substantia sit ad emitenda tubercula illa rubicunda,
quorum extensione sanatio vulneris perficitur,
aptior. Igitur catulum grandem et robustum eodem
modo

*) vid. Commentar. nostr. Vol. XII. p. 593.

modo tractauit, quo supra commemoratos duos canes: videntque tubercula in foraminibus, **BELLOSTII** methodo factis, biduo tardius prouenire, quam in superficie partium cranii denudatarum. Concludit ergo, inutilem esse **BELLOSTII** methodum in adolescentibus, utilem vero in adultis et senibus, quibus ossa duriora sunt; sed simul bene monet, in hac propositionis limitatione non tam aetatem vulnerati, quam duritatem et crassitatem cranii esse spectandam. Reperiuntur enim nonnunquam ossa adolescentium aequa crassa et dura, atque adulorum; et rursus fenes dantur, quibus ne-

p. 236. que dura, neque crassa sunt crania. Quae res iuncta periculo, quod a perterebrata utraque ossis caluariae tabula timendum est, efficit, ut *Bellostia* methodus suaderi non debeat, antequam de ossis cranii duritie et crassitie certus sis. Quare quum permagni referat, signa habere certa, quibus nimis tenues partes ossis nosci queant, Cl. Auctore his signis tradendis huic commentario colophonem imponit. Sunt ea fere haec: Superficies ossis in ea regione, vbi nimis tenue est, depressa est extrinsecus; color ibi est fuscus, in circumferentia autem albus; et quum os in ea regione instrumento ferreo vel argenteo percutitur, sonum debiliorem atque obscuriorem edit.

23. Inuestigatio parallaxis lunae. *Auctore de THURY.*

p. 256. *disti.* *Auctore TILLETT.* Morbus ille se prodit, extuberatione nata, in aliqua partae plantae, plerumque in spica. Adiacentes partes macefcunt, atque interdum arefcunt. Ipsum autem tuber est initio album, carnosum, firmiter adhaerens; tractu tem-

poris

poris fit spongiosum, et manu pressum, liquorem fundit limpidum et foetidum, tandem totum conuertitur in puluerem nigrum et similem illi, quem lycoperdon emittit. Ex quo apparet, morbum hunc consistere in nimio affluxu succi ad vnius partis plantae vtriculos seu textum cellularare. Multum differre eum a vulgari aliorum satorum morbo, rubigine, Cl. Au^tor sibi persuasit. Caussae huius morbi reperiundae multum impendit operae, sed hactenus frustra; id tamen se experimentis didicis. P. 260.
se ait, non esse contagiosum, neque nigro isto puluere conspersa grana morbidos culmos ferre.

25. *Eclipsis solis d. 13 iunii an. 1760 obseruata a LE MONNIER.*

26. *De applicatione equorum ad trahenda onera.*
Auctore DE PARCIEX. Hoc praecipue hic ostenditur, equum maiore vi trahendi pollere, si funes, ad ipsum alligati, non sint horizontales, sed deorsum inclinati.

27. *De natura basis aluminis commentatio.* *Auctore BARON.* Vir Cl. repetens Cl. MARGRAFIT experimenta circa basin aluminis, deprehendit cum ipso, ab hac terra, cum nitro vel sale marino combinata, acidum expelli. Quod quum esset. P. 276.
miratus, quia hanc terram, eodem modo, quo Cl. MARGRAFIVS usus erat, edulcatam, omnino puram acidi vitriolici crediderat, coepit dubitare, an ea reuera omni acido vitriolico priuata fuerit; et posthac, quum aliquam eiusdem terrae portionem, cum aequali portione pulueris carbonum mixtam, igni exposuisset, ex odore hepatis sulphuris oborto intellexit, vtique id esse, quod suspicatus erat. Certus igitur non posse vulgari modo obtineri basin

aluminis, omnis acidii vitriolici puram, alium mo-
 p. 277. dum excogitauit, qui sic se habet. Basis aluminis, per alcali fixum praecipitata, et consueta methodo edulcata, per horam coquitur in lixiuio forti cinerum clauellatorum; deinde, quae in hoc liquore quiescente praecipitatur terra, postquam multa aqua eluta est, rursus coquitur in aqua pura; hic liquor turbidus adhuc et feruidus percolatur, ut alcali fixum, in illo sedimine forsan residuum, inde abstrahatur; tandem quod in percolato liquore fundum petiit, exsiccatur, quo facta habetur massa candida, quae in puluerem subtilem in mortario marmoreo redigenda est. Hac ratione impetravit Cl. Auctor basin aluminis tam puram, ut mixta cum nitro, aut sale marino, neutrius compositionem in igne destru-
 p. 279. xerit, neque adeo mutauerit. Quod autem ad naturam huius terrae attinet, quae hactenus pro calcaria seu cretacea habita est, coniicit Vir Cl. eam esse metallicam; tum, quia nullam haec basis aluminis proprietatem cum aliis terris habet communem, cum metallicis autem in hoc conuenit, quod acidis iuncta, saporem adstringentem vitriolicum adipiscatur; tum, quod spiritus vini (ut nuper Auctor experientia didicit) super alumine regenerato digestus, flamma viridi ardet, quae salis sedatiui proprietas
 p. 281. est. Quin basin huius salis forsan eandem esse, atque basin aluminis existimet, e noua obseruatione id coniiciens. Videlicet crucibulo ignito iniecerat aequales partes boracis et nitri depurati, atque intumescenti mixto adiecerat puluerem carbonum repetitis vicibus, donec fulgurationes cessassent, et ignem sat viuidum deinceps diu aluerat; denique, extincto igne et frigefacto crucibulo, massam in eo inuenerat duram, e stratis dilute coeruleis compositam, sapore valde styptico praeditam. Massam hanc quum aqua soluisset, praecipitauit se materia carbo-

carbonacea, cui admista fuit magna copia terrae albae, inter digitos friabilis, et prorsus insipidae; huic superfuso acido vitriolico, expertus est, magna cum effervescentia natum esse mixtum, saporem habens aluminis, et ex eo mixto, per multam aquam diluto, crystallos nactus est, quae non solum styptico et aluminoso sapore fuerunt praeditae, sed etiam prunae impositae intumuerunt more aluminis, et terram insipidam reliquerunt. Ceterum de crystallorum aluminis figura, quae octaedra dici solet, obseruat Cl. B A R O N, occurrere quidem inter eas, quae hanc figuram habeant, sed eam imperfe-
p. 278. Etiae crystallisationi deberi, perfectis autem crystallis aluminis propriam esse figuram polyedri, quatuordecim lateribus planis terminati, quorum duo, opposita et parallela, sint hexagona ordinata, reliqua triangula aequilatera.

28. *De relatione summae seriei infinitae, cuius termini numeratorem habent eundem, et pro denominatoribus numeros naturales, aut horum quaslibet potentias, ad summas partialium serierum, quae ex illa deriuantur, sumendo illius seriei terminos secundum, quartum, sextum etc. in infinitum, aut tertium, sextum, nonum etc. aut quartum, octauum, duodecimum etc. et sic porro. Autore DE MAIRAN.*

29. *Descriptio anatomica duorum ligamentorum vteri, nuper repertorum. Autore PETIT *). Prae-
p. 288. ter nota ligamenta vteri quatuor inuenit Vir Cl. duo, quae appellat rotunda posteriora. Sunt enim, quae figuram, similia rotundis ligamentis, quae ad anticanum vteri partem alligata sunt; oriuntur autem e media partis posticæ regione, latera versus, et*

Pp 3 descen-

*) lecta d. 16 iul. 1760.

descendunt usque ad ceruicem vteri, vbi se se curvo itinere reflectunt versus posticam peluis minoris partem, atque inde ascendunt rursus, et in superiore parte ossis sacri terminari videntur. Paulli crassiora sunt rotundis anterioribus, sed minus rubicunda, et admodum pauca vasa sanguisera continent. Usus eorum Cl. Auctor hunc esse coniecit, ut impedian, quo minus vterus initio grauidatis nimis in peluim minorem deprimatur, utque ceruicem vteri in venere sic figant, ut internum vteri orificium eiacylato semini recta obiiciatur. Id saltem certum esse, ait, renum dolores, de quibus grauidae sub finem grauiditatis queri soleant, a tensione horum ligamentorum proficiisci.

30. *Obseruatio eclipsis solis d. 13 iunii 1760.*
Auctore CASSINI DE THURY.

31. *Phases eclipsis solis d. 12 iunii 1760.* Auctore PINGRE.

32. *Inuestigatio parallaxis martis et veneris ex obseruationibus simultaneis in promontorio Bonae Spei et obseruatorio regio Parisensi habitis.* Auctore CASSINI DE THURY.

33. *Eclipsis solis d. 13 iunii an. 1760, Lutetiae obseruata, et hinc determinati errores tabularum, habita ratione figurae telluris verae.* Auctore DE LANDE.

34. *Obseruatio eclipsis solis d. 13 iunii 1760, Lutetiae in obseruatorio regio habita, ab Abb. CHAPPS D'AUTEROCHE.*

35. *Com.*

35. *Computatio inaequalitatum motus *veneris*, quae per attractionem telluris efficiuntur.* *Auctore DE LA LANDE.*

36. *Observationes botanico-meteorologicae ad annum 1759 etc.* *Auctore DU HAMEL.*

37. *Commentarius de massarum aurearum vel argentearum exploratione.* *Auctore TILLETT* *). *Prin. p. 362.*
 cipio confirmat Cl. Auctor, massae argenti puri semper aliquid perire, quoties operationi docimasticae exponatur; et hanc iacturam, quamvis exiguum, maiorem tamen esse, vel minorem, pro gradu ignis et quantitate plumbi adiecti maiore vel minore. Cui consequens esse monet, ut etiam massa argenti non puri in operatione docimastica aliquantulum argenti puri perdat. Hinc rationem repetit, cur ii, qui massas aureas et argenteas explorandi munus gerunt, saepe in aestimatione puritatis eiusdem massae argenteae discrepant. Cuius rei consideratione commotus, de applicatione thermometri ad fornaculam docimasticam cogitauit, quam hic docet. Fit ea ope normae ferreae, cuius p. 366. crux vnum imponitur basi fornicis docimastici, alterum, extra fornaculam sustentatum, habet in sua extremitate cavitatem, quae bulbum thermometri recipit, quod affixum est laminae ferreae, parieti fornaculae iunctae; huic laminae alia lamina crassa ad angulum rectum affixa est, quae thermometrum a calore fornaculae defendit, sicuti etiam pars normae, quae a prunis tangi posset, specie capsae, ex simili lamina paratae, tegitur. Hocce pyrometro adhibito, ait Cl. Auctor, obtineri posse eundem caloris gradum diuerso tempore, seque eductum esse,

Pp 4 cente-

*) lecta d. 20 dec. 1760.

centesimum et vigesimum gradum in thermometro Reaumuriano esse illum, quo, simulatque indicaverit instrumentum, conueniat plumbum immittit.

p. 369. re cupellis, eoque facto, et carbonibus impleta fornacula, sine vltiori artificis opera perfici opus, thermometro indicante, gradum fere centesimum trigesimum quintum, siquidem duas tantum drachmas plumbi adhibuerit docimastes. Sub finem huius commentarii fornaculam docimasticam Auctoris descriptam lector reperiet.

38. *De cometa anni 1759, seu de reditu cometis anni 1682.* Auctore DE L' ISLE.

39. *De multis montibus in Occitania inferiore, olim igniuomis, quorum ignis nunc extintus est.* Auctore MONTE T, regiae societatis in monte Pessulano sodali. Hic inter alia nouis argumentis Cl. Auctor confirmat, ignem istiusmodi montium sulphur et ferro originem debere.

II.

The vegetable System, or the internal structure and the life of Plants etc. By JOHN HILL, M. D. Vol. VII. Containing the first Series of the One petal'd Plants. Sold by R. Baldwin. London, 1764. fol. pl. 17. tab. aen. 60, Vol. VIII. Containing a second Series of the One petal'd Plants, 1765. pl. 17. tab. aen. 60. Vol. IX. Containing a third Series of the One petal'd Plants, 1765. pl. 17. tab. aen. 60.

i. e.

Systema vegetabile, siue explicatio internae structure et vitae plantarum. Auctore JO. HILL, M. D. Vol. VII. VIII. IX.

Pergit pro eo, quod iam alibi probauimus adhibuisse Cl. Auctorem, studio, nunc in recentendis plantis, quibus corollae datae sunt monopetalae, et quidem regulares, quibus demum absolutis, subsequentur irregulares. Numerosissimae quidem eae sunt, ex suis tamen naturalibus notis facile distinguendae, quae etiam suppeditant nouos subdivisionibus faciendis characteres. Hinc illarum tres constituuntur tribus, in quibus corollae vel ita integrae sunt, ut nullam diuisionem ostendant, vel vndulatum et integrum marginem habent, vel in lacinias abeunt. His deinde subiunguntur ordines, ybi opus est, et familiae, tanquam genera media. *Clavis septima*: Corollis monopetalis. Vol. *Tribus I.* flore simplici, integro, plano, indiuiso. VII. Calyce irregulariter sexfido, corolla ouali clausa, p. 5.

Pp 5 fructu

p. 6. fructu bacca polysperma. *Marcgravia*. *Tribus II.* flore plicato, margine indiuiso. Calyce quinquido, capsula ouali, biloculari, loculo dispermo.

p. 18. *Convolvulus*. *Tribus III.* flore diuiso. *Familia 1.* corolla trifida: calyce trifido, fructu ouali, triloculari. *Bromelia*. *Familia 2.* corolla quadrifida: *ordo 1.* corolla campaniformi: calyce quadridentato, fructu bibaccato, feminibus dentatis. *Rubia*; *ordo 2.* *corolla plana*: calyce quadrifido, fructu bicapsulari, glabro, semine reniformi. *Gallium*; capsulis rugoso-villosis. *Aparine*; calyce minimo, capsula monosperma, rotunda, floribus hermaphroditis et masculis mixtis. *Valantia*; *ordo 3.* *corolla tubulata*: calyce breui, quadrifido, fructu bicapsulari, rotundo, monospermo. *Asperula*; calyce persistente, fructu bicapsulari globo, singula semen vnum habente. *Sherardia*; calyce dupli folio constante, fructu bicapsulari. *Crucianella*; calyce quadridentato, fructu bicapsulari, conuexo plano, bidentato. *Spermacoce*; calyce oblongo, fructu biloculari, dispermo. *Houstonia*. *Familia 3.* corolla quinquifida:

Series 1. feminibus nudis: *ordo 1.* fauce nuda: calyce monophyllo, quinquifido, feminibus quatuor, apice dentatis. *Asperugo*; calyce monophyllo, profunde quinquifido, feminibus quatuor, in calyce latentibus. *Echium*; calyce oblongo, cylindrico, feminibus quatuor nudis. *Pulmonaria*; calyce breui, campanulato, ad basin vsque quinquifido, corollae tubo perlongo. *Pneumaria*; calyce profunde quinquifido, segmentis acutis, corolla ventricosa, feminibus quatuor, cortice duro obductis. *Cerinthe*; calyce oblongo, quinquifido, cauo, acuto, feminibus quatuor duris, oualibus. *Lithospermum*; *ordo 2.* fauce dentata: calyce quinquifido, acuto, feminibus quatuor, rotundo acuminatis, calyce aucto-

com.

comprehensis. *Sympyrum*; calyce ad basin vsque quinquifido, corolla rotata, seminibus quatuor rugosis. *Borrago*; ordo 3. fauce inflexa: calyce profunde quinquifido, seminibus quatuor oblongis. *Lycopsis*; calyce oblongo, cauo, quinquifido, seminibus quatuor asperiusculis. *Cynoglossum*; calyce cylindrico, seminibus quatuor oblongis, obtusis. *Anthusa*; calyce tubuloso, quinquifido, seminibus quatuor acutis. *Heliotropium*; calyce basi subrotundo, seminibus quatuor, calyce dilatato complexis. *Myosotis*.

p. 46.

Series 2. seminibus tectis capsula: *Ordo 1.* capsula monosperma: calyce quinquifido, ventricoso, capsula uno globose semine foeta. *Mirabilis*; calyce tubulofo, oblongo, quinquedentato, capsula ovali. *Plumbago*; ordo 2. capsula polysperma: calyce oblongo, acute quinquifido, capsula subrotunda. *Ipomoea*; calyce profunde quinquifido, capsula ovali, triloculari. *Polemonium*.

p. 56.

p. 58.

Continuatur nunc in octavo volumine plantarum harum recensio. Sequitur enim ex plantis monopetalis regularibus, seminibus tectis capsula polysperma: calyce monophyllo, germini insidente, acute quinquifido, corollae fauce tecta staminum valuis, capsula rotunda, semina per foramina emitente. *Campanula*; calyce monophyllo, profunde quinquifido, corolla stellata, capsula subrotunda, triloculari. *Phyteuma*; calyce monophyllo, angusto, quinquifido, corolla infundibuliformi, capsula ventricosa, triloculari. *Trachelium*; calyce amplio supra germen, monophyllo, ad basin vsque quinquifido, corolla rotata, capsula cylindrica biloculari. *Roella*; calyce monophyllo basi obtuso, capsula ovali, vniloculari. *Samolus*; calyce pentaphyllo, corollae tubo amplio, capsula ovali, seminibus conexis foeta. *Cressa*; calyce monophyllo, campanulato, denta-

dentato, corollae laciniis dentatis, capsula globosa,
Coris; calyce monophyllo, profunde quinquefido,
 corolla pene rotata, decem squamis ad basin facin-
 rum, capsula subrotunda, disperma. *Hydrophy-
 lum*; calyce profunde quinquefido, corolla rotata,
 tuberculis ad basin laciniarum, capsula oblonga ac-
 minata. *Cortusa*; calyce campanulato, monophyl-
 lo, quinquefido, capsula ovali, polysperma. *An-
 tia*; calyce octophyllo, imbricato, capsula rotunda,
 triloculari. *Diapenzia*; calyce monophyllo, qui-
 quifido, capsula globosa, vnioculari. *Hottonia*;
 inuolucro florum vmbellato, calyce monophyllo,
 pentagonio, quinquefido, capsula globosa, vnioculari.
Androsace; inuolucro vmbellato florum caly-
 ce monophyllo, oblongo, quinquefido, capsula cy-
 lindrica, apice dehiscente. *Primula*; calyce mo-
 nophyllo, quinquefido, corolla rotata, capsula ovali,
 biloculari, quandoque succulenta. *Chironia*;
 calyce oblongo, quinquedentato, capsula ovali, tri-
 gona, triloculari, loculo monospermo. *Phlox*;
 calyce monophyllo, quinquefido, corolla rotata,
 capsula globosa, decemualui, vnioculari. *Lysim-
 chia*; calyce monophyllo segmentis acutis, capsula
 rotunda, biloculari, superius dehiscente. *Verbo-
 scum*; calyce monophyllo, quinquefido, corolla ro-
 tata, capsula globosa vnioculari, horizontaliter de-
 hiscente. *Anagallis*; calyce monophyllo, qui-
 quifido, corolla tubulosa, capsula ovali. *Menyanthes*;
 calyce subrotundo, corollae tubo deorsum, laciniis
 sursum spectantibus, fructu globose, baccato, vni-
 loculari, quinquefariam dehiscente, seminibus ou-
 libus. *Cyclamen*; cuius varietates, vt species, re-
 censet; floribus inuolucratis, calyce monophyllo,
 acute quinquefido, corollae laciniis acutis, reuolutis,
 capsula ovali, vnioculari. *Dodecatheon*; calyce
 quinquefido, corolla campanulata, capsula cylindrica,
 striata,

striata, vniloculari, quinquefida. *Soldanella*; calyce ouali, quinquefido, corolla infundibiformi, capsula ouali, biloculari. *Nicotiana*, cuius tamen species, regularibus corollis praeditae, tantum adducuntur; calyce monophyllo, campaniformi, striato, quinquefido, deciduo, corolla infundibiformi, capsula ouali, biloculari. *Datura*; calyce monophyllo, cylindrico, quinquefido, corolla infundibiformi, quinquefida, lacinia una maiore, capsula ouali, operculo testa, biloculari. *Hyoscyamus*; calyce duplo, exteriore triphylo, interiore monophyllo quinquefido, corolla intus villosa, capsula globosa. *Epigaea*; calyce monophyllo, quinquefido, corolla infundibiformi, capsula biloba. *Ophiorrhiza*; calyce paruo, monophyllo, acute quinquefido, corolla infundibiformi, tubo longo, capsula ouali, biloculari. *Eranthemum*; calyce monophyllo, quinquefido, corolla infundibiformi, capsula duplo, biloculari. *Spigelia*; calyce monophyllo, excauato, quinquefido, corolla ad basin integra, capsula oblonga, acuminata, vniloculari, biualui, feminibus duobus receptaculis adhaerentibus. *Gentiana*; calyce monophyllo, quinquefido, corolla patente, segmentis ad vnguem nectariferis, capsula oblonga, vniloculari. *Swertia*.

Eodem, quo in priori volumine, plantae recensentur monopetalae regulares, et quidem iam ad eas accedit Cl. Auctor, quae semina, fructui succulento inclusa, seu baccas ostendunt, paucae tantum ad priorem ordinem pertinent. Monet autem, eum se ordinem etiam hic elegisse, qui sensim ad cognitionis gradus deducat botanicum, hinc neglexit sexus diuersitatem, antherarum coitum, corollae exortum, id, quod melius ex ipsa recensione subordinationis nunc apparebit.

Ad plantas monopetalas regulares, corolla quinquefida, seminibus testis capsula polysperma adhuc refertur: calyce monophyllo, profunde quinquefido, corolla campanulata, staminibus inaequalibus, capsula oblonga, striata, quinqueloculari. *Oxalis*; calyce quinque dentato, capsula ovali, triloculari, loculo monospermo, floribus relativis distinctis. *Iatropha*.

p. 7. *Ordo 3. flore quinquefido, fructu baccato simplici. Familia 1. fructu ampio succulento.* In his flores masculi et feminini distincti sunt eadem structura: calyce longo, quinquefido, corollae laciniis villosis, fructu longo, triloculari. *Trichosanthus*; calyce concauo quinquefido, corollae laciniis rugosis, planis, fructu oblongo, triloculari, maturo, subito fisso, *Momordica*; calyce campanulato, corollae centro nectarifero, fructu triloculari. *Cucurbita*; calyce campanulato, laciniis villosis, corollae laciniis ovalibus, fructu triloculari, seminibus planis, inferiorius acuminatis. *Cucumis*; calyce campanulato, corollae laciniis ovalibus, fructu ovali, spinuloso. *Sicyos*.

p. 17. *Familia 2. fructu bacca minore. Calyce campanulato, quinquefido, cui innascitur corolla cylindrica, fructu, bacca ovali, trifida. Melothria*; calyce ovali, corolla cylindrica, quinquefida, saepe abortiens, trifida et bifida, filamentis nectariferis novem, fructu bacca uniloculari, trisperma. *Coffea*; omnia eadem, bacca biloculari. *Cuscuta*; calyce campanulato, acute quinquefido, corolla profunde secta, bacca glabra ovali, polysperma. *Bryonia*; calyce pentaphyllo, longitudine corollae, corolla cylindrica, laciniis inaequalibus, bacea ovali, angulata, triloculari. *Triostrum*; calyce concauo, angusto, corolla verna simili, bacca rotunda. *Anthurus*; calyce angusto, quinquefido, corolla ovali, fructu

fructu bacca, parum succulenta, aliquando fere siccata, quinqueloculari, polysperma. *Andromeda*; calyce duplice externo diphyllo, interno monophyllo, corolla ouali, apice reflexa, bacca quinqueloculari, calyce scilicet interius carnosus. *Gaultheria*, (est *Gaultheria LINN.*); calyce campanulato, acute quinquefido, tubo corollae breui, bacca ouali, biloculari, parum succulenta. *Capiscum*; calyce campanulato, quinquangulo, quinquefido, bacca biloculari, polysperma, calyce aucto contenta. *Phytalis*; calyce, basi ventricoso, bacca rotunda, transuersim sulcata, biloculari, calyce incremente. *Atropa*; calyce, basi angusto, quinquefido, corolla campaniformi, bacca ouali, vnioculari. *Mandragora*; calyce basi rotundo, acute quinquefido, corolla cylindrica, bacca rotunda, profunde sulcata. *Lycopersicum*; calyce campanulato, quinquefido, corolla rotata, bacca rotunda. *Battata*, (est *Solanum tuberosum*), calyce simili, corolla tubo paruo instructa, bacca rotunda, polysperma. *Solanum*.

Ordo 4. flore quinquefido, fructu folliculis duabus, siliquis similibus. Calyce acute quinquefido, basi rotundo, tubo corollae calyce longiore, folliculis longis, acuminatis, polyspermis. *Vinca*; calyce angusto, profunde quinquefido, corolla rotata, glandula in centro quinquangulari, folliculis oblongis, tumidis, vniocularibus feminibus papposis. *Periploca*; calyce angusto, concauo, quinquefido, corollae tubo breui, cylindrico, glandula in medio fere oblonga, quinqueidentata, folliculis oblongis, acuminatis, vniocularibus. *Cynanchum*; calyce breui, conico, quinquefido, corolla rotata, glandulis in centro floris quinque, ad basin stellatis, intus corniculatis, staminibus tectis corpusculo quinario squamoso, folliculis campanulatis, vniocularibus. *Asclepias*; calyce angusto, quinquefido, corolla cam-

campanulata, quinque glandulis ovalibus et setis totidem in centro floris, folliculis longis, vniuersibus, polyspermis. *Apocynum.*

p. 52.

Ordo 5. flore quinquefido, folliculis quatuor. Calyce angusto, quinquefido, corolla rotata, lacinia expansis, glandulis in centro duabus, folliculis oblongis, vniocularibus polyspermis. *Stapelia.*

p. 53.

Ordo 6. flore quinquefido, capsulis seminalibus quinque. Calyce angusto, acute quinquefido, lacinia connuentibus, corolla pene pentapetala, squamis quinque glandulosis in centro, capsulis oblongis, acuminatis, intus apertis, polyspermis. *Craffula;* calyce angusto, profunde quinquefido, corolla campanulata, squamis nectariferis quinque in centro floris, capsulis oblongis, campanulatis, vniuersibus, polyspermis. *Cotyledon.*

Etsi vero hic finiatur volumen nonum, nondum tamen omnes absolutae sunt plantae monopetales, tres enim in posterum adhuc pertractabit Cl. Aucto earundem familias, quarum corollae in sex, septem et plures partes diuisae inueniuntur. Interim nec hic praeterire possumus, quin moneamus deno, singulas species, quod vix inuenies alibi, singulari iconi fisti, ut differentes characteres eo melius appareant. Ex his etiam pleraque bona sunt, aliquae mediocres. Optaremus tamen, ut placuisse Cl. Auctori, notas genericas paullo studiosius diligenteriusque addere. Nihil enim de staminibus et pistillorum stigmatumque forma notatur, etsi hinc illincque describantur, quas partes, quamvis ad suum systema vix necessarias arbitretur, in tanta luculentorum exemplorum quantitate neglexisse, boni historici non est.

Species non solum omnes hic recensentur, quas Ill. LINNAEUS habet, sed etiam nouae aliquae, ut paucae, adiiciuntur, quas adnotasse non

poeni-

poen
quae
quaru
inter
crena
tantes
apice
cauler
de co
ramor
lam a
garis a
singul
ditur
costis
rugosi
Etu au
le lig
bus fa
ferre v
T
omitt
lation
Aucto
lem n
spiral
eum c
cace
planta
alio n
Ete d
theae
in per
sam b
OGI
rapsc
Vo

poenitebit. Sic inter *campanulas* spec. 21 et 33, Vol. VIII. quae vtraque triuiali nomine *saxatilis* dicitur, et *quarum priorem LINNAEUS* recenset tantum, ita p. 7. II. inter se discrepant, vt altera folia habeat margine crenata, flores cum foliis alternos, petiolatos, nutantes, coeruleos, altera vero folia inuerse ouata, apice vndulata, margine integra, leuiter villosa, caulem alterne ramosum, floribus pendulis, pallide coeruleis. *Samoli* duas species distinguit, solo P. 19. ramorum diuisorum numero discrepantes. *Primula* P. 25. *actuosa*, quam *LINNAEUS* pro varietate vulgaris adsumit, ob florum pedunculos solitarios, vt singularem speciem describit. Ad *solani* species ad Vol. IX. ditur *mexicanum*, caule lignoso, calyce et foliorum P. 39. costis spinosis, fructu magno ouali, foliis villosis, rugosis, obscure viridibus, corollis purpureis, fructu aurantii coloris, nec non aliud *trilobatum*, caule lignoso, aculeato, foliis obtuse trilobis, floribus fasciculatis, quod parum a *trilobato LINN.* differre videtur.

Tandem obseruationes aliquas, passim inspersas, omittere nequimus, cum in *historica de plantis* relatione non negligentem obseruatorem fuisse Cl. Auctorem doceant. In *cuscuta* plantulam semina Vol. IX. lem nudam videri posse seribit, sub forma corporis p. 18. *spiralis*. De vsu *vuae vris* in calculo animaduertit, p. 22. eum quidem egregium esse, neque tamen adeo efficacem et mirabilem, vt vulgo creditur, nec non plantam hanc, minus recte cognitam, in horto regio alio nomine fuisse educatam, florentem demum recte diiudicatam. *Andromeda polifolia*, nomine p. 23. *theae Indicae* cognita, vt remedium diaphoreticum, in pertinaci rheumatismo cum aqua feraente infusam breui restituit nautas et alios, docente Cl. O G I L V I O, cuius litterae hic inseruntur. Itidem p. 25. *rapicum frutescens*, quod piper *Cayennense* nominant, Vol. XIV. Pars IV. Qq diure-

p. 26. diureticum est, et hydropem sanat, sicut *alkekengi* fructus in calculo, maturus cum saccharo comedens, prodest. *Belladonnae* usum in cancro persanando non omni modo commendandum esse iudicat, venenatam eius vim adserens. *Baccae* constae infantes sane ac adultos enecant, vinum acidum aut acetum vim deleteriam eius delet. De *solano* adhuc notamus, Nostrum hoc genus in tria distinxisse, in *lycopericum*, *battatam* et *solanum*, sicut *pulmonariam*, ob diuersam calycis longitudinem in p. 40. *pulmonariam* et *pneumariam* diuiserat. *Apocynum*, quod Angli *dogsbane*, ac si canem interficeret, nominat, potius *flybane*, seu muscas occidens, vocari mauult, cum in flore eiusdem muscae pereunte inueniantur, simulque ab helleboro sese paratum mel accepisse notat, nec odore, nec effectu molestum.

III.

D. CHRISTIANI GOTTLIEB LUDWIG, Ord.
Med. in Acad. Lips. Decani. Methodus do-
ctrinae medicae vniuersae pralectionibus
academicis accommodata. Lipsiae, in off-
icina libraria Gleditschiana, 1766. 8. pl. 14.

Institutiones vniuersae medicinae in variis libellis academicis hucusque ediderat Cl. Auctor, et ita primas lineas et theoreticarum et practicarum disciplinarum duxerat, sequutus normam, quam in introductione in vniuersam medicinam physiologiae, anno quinquagesimo secundo editae, praemiserat. Cum itaque ab eo tempore omnes doctrinae medicae partes elaboraret et in pralectionibus academicis explicaret, praeterea etiam in exercitio artis et in medi-

medicina potissimum facienda versaretur, et anno sexagesimo quinto etiam institutiones medicinae forensis, ut tertiam partem medicinae practicae ederet, de laboribus incipiendis et de vniuerso disciplinarum medicarum nexus denuo cogitauit. Id vero potissimum curae cordique habuit, ut ordinem doctrinae facilem et certum, ab hypothesis medicorum, quantum fieri poterat, alienum, in ipsa medicina colenda et facienda recte applicandum eligeret, quam ob rem praecepue de noua in vniuersam medicinam introductione edenda cogitabat. Hac tamen re accuratius perpensa, facile cognoscebat, non tantum tirones in arte medica addiscenda regi et iuuari debere, sed etiam vltiorem huius studii culturam iis commendandam esse, qui artem, quam didicerunt, faciunt, indeque porro ad inventionem rerum vtilium et ad doctrinam tironibus medicis inculcandam disponuntur.

Ideam totius methodi doctrinae medicae sequenti tabula expressit.

I. In addiscenda medicina.

Cap. I. Succincta artis medicae historia traditur.

II. Definitio medicinae inde eruitur.

III. Res, in quibus medicina versatur, generaliter explicantur et tabula synoptica vniuersae medicinae subiicitur.

IV. Disciplinae ad medicinam pertinentes sigillatim adumbrantur.

V. Libri, qui medicinam addiscendam iuant, recensentur.

VI. De indole tironis medici differitur.

II. In colenda medicina.

Cap. I. De dexteritate et officio doctoris medici agitur.

II. De medico inuentore.

Cap. III. De medico professore.

IV. De medico practico sigillatim diffi-
ritur.

V. De publica rei medicae cura agi-
tur.

Quo vero totius libelli ratio melius perspicia-
tur, singulorum capitum contenta breuiter indica-
bimus.

p. 13. *Caput primum* de historia et fatis medicinae
tantum summatim exponit, quo primum eius con-
ditio ante et post tempora **HIPPOCRATIS** inter
Graecos et Romanos perspiciatur. Post Christum
natum scientia naturalis a **PLINIO** et medicamen-
torum recensio a **DIOSCORIDE**, ex aliorum libris
compilata, adumbratur, et **GALENI** aliorumque
medicorum, qui eum sequuti sunt, vtiles et minus
saepe vtiles labores indicantur. Barbaries porro
in vniuersa Europa regnans et Arabum studia in me-
dicina conseruanda et colenda seculo nono diudi-
cantur, et simul medicorum barbarorum conamina
in restituenda medicina declarantur. Progreditur
tandem ad literas humaniores, seculo decimo quinto
restitutas, et emolumenta, quae arti medicae inde
accesserunt, indicantur, simul vero **PARACELSI** et
chemicorum labores et in his verae medicinas im-
pedimenta ostenduntur. **SENNERTI** cura in com-
binandis Galenicorum et Hermeticorum sententias
laudatur, et facies medicinae, post inuentam ab
Haruaeo circulationem sanguinis, breuiter propo-
nitur.

p. 21. In *capite secundo* ex diuersa, diuersis temporibus,
artis medicae facie definitio generalis medicinae
eruitur, quod nimirum *fit cognitio remediorum, quibus morbis medemur*. Proponitur inde distinctio in
naturalem, siue empiricam et artificialem, siue ratio-
nalem.

nalem. Prior, ex sola obseruatione euentuum enata, aucta et per traditionem continuata est, et remedia, per mechanismum corporis et casum fortuitum inuenta, complectitur; altera in caussas inquirit, sanitatis et morbi phaenomena distinguit, inter se comparat et praesidia sanitatis conseruandae et restituendae ex principiis logicis et physico methematicis distinguit et ordinat. Officium itaque medici in duas partes diuiditur, quoniam ille, vt physicus, in indaganda corporum natura follicite versatur, vt practicus vero conseruandae et restituendae sanitatis consilia exhibit. Amplissimis itaque doctrinae limitibus accommodata definitio *medicinae* ostendit, esse eam *scientiam eorum, quae in homine fiunt.* Potest itaque medicina physica, seu scientia naturalis hominis dici, tum vero non tantum mutationes, quae per corpus humanum, in se consideratum, eveniunt, sed etiam eas, quae per corpora alia, in humanum corpus agentia, efficiuntur, considerat, quae res vterius declaratur et methodus tractandi medicinam breuiter subnectitur.

P. 23.

Caput tertium itaque ex iis rebus, quae medico P. 28. scitu necessaria sunt, colligit, quasnam doctrinas medicinae tractatio exigit, easque in tabula synoptica adumbrat, quae ab ea parum differt, de qua iam alia occasione diximus *).

Capite quarto haec tabula explicatur, vt summa P. 34. capita, dignitas et ordo disciplinarum medicarum inde intelligantur. Ad praemittenda generalia, quae eruditionis vniuersae fundamenta fistunt, linguarum veterum et recentiorum studia, historiam, philosophiam, mathesin et praecipue physicam generalem, his superstruetam, refert, et porro ostendit, tironem, ad medicinam ducendum, historiae

Qq 3

natu-

*) vid. Comment. nostr. Vol. II. Part. I. p. 143.

naturalis cognitionem, eamque methodicam, habere debere, quo illa cum physica cognitione et speciali quidem trium naturae regnorum combinari possit, et, vti anatome fabricam corporum, imprimis humani, declarat, sic chemia mixtionis indagandae rationem docet. Cum autem potissimum de remedii morborum inueniendis instruendus sit medicus, selectum corporum, quae ad materiam medicam spe. Etant, sibi cognitum faciat et exquisita quaedam simplicia, praeparata et composita medicamenta examinet. Praemissis itaque his doctrinis, tiro medicus in ipsa medicina addiscenda felicius progredi poterit.

p. 46.

Physiologia est scientia eorum, quae in corpore humano sano eueniunt. Exposita itaque distinctione actionum, vulgo recepta, in vitales, animales, naturales et sexus, ipse disciplinam hanc in quatuor partes diuidit, et generales functiones, quae in uniuerso corpore eueniunt, primum, postea particulares, quae a prioribus diriguntur, considerat, et, idea hominis sani ita delineata, in tertia parte de signis sanitatis, quae in diuersis hominibus diuersos gradus obtinet, exponit, in quarta tandem diaeteticam siue praecepta de sanitate conseruanda ad methodum sex rerum non naturalium subiungit.

p. 52.

Pathologia differentias morbi essentiales et accidentales, cauissas occasio[n]ales, praedisponentes atque proximam, symptomata ad normam actionum sanarum, in physiologia declaratarum, et tandem signa anamnestica ex cauissis, diagnostica ex symptomatibus coniunctis et prognostica ex vigore actionum vel aucto, vel persistente, vel imminuto, in quarta parte proponit. Therapia generalis, quae ostendit, quid in aegroto corpore mutandum sit, et quibus auxiliis hoc efficiatur, indicationum rationem in vniuersum considerat, et in sequentibus partibus vitalem, prophylacticam, curatormam et symptomaticam distinctim

per.

perpendit et, praecipuis remediis commemoratis, contraindicantia vbique subiungit. Theoreticis his tribus medicinae partibus subordinantur tres practicae, clinica nimirum, chirurgia et medicina forensis, in quibus ratio docetur, praexcepta artis vniuersalia ad singulos morbos applicandi, et in consultatoria sic dicta medicina euentus singulares, obseruationibus accurate institutis, definiuntur.

Caput quintum praecipuos libros, in quibus p. 60. principia et fundamenta artis medicae traduntur, proponit, et bibliothecam medicam compendiam, editionibus praestantissimis laudatis, sifit.

Caput sextum demum de indole tironis, ad artem medicam addiscendam admittendi, agit, et in corporis animique vires inquirit. Ratione corporis vigorem in vniuersum exigit, cum in colenda et facienda medicina duris saepe laboribus se exercere teneatur, imbecillos itaque et visceris labe affectos excludit: sensus externi non solum, sed interni etiam organorum praestantia excitati, exercitio aequali acuantur et conseruentur, qua in re potissimum non ingenii viribus permotus per obiecta externa erret, sed etiam iudicii acumen perficere tentet. Ordo doctrinarum, qui superius traditus est, recte obseruetur, ne tiro in vna, vel altera parte disciplinarum praeparantium haereat, nec nimis festinanter per scholas transeat, nec institutionem doctoris, quam non assequi potest, contemnat, sed vera attentione et repetitione rerum propositarum difficultates superare conetur.

Ad partem secundam postmodum accedit Cl. p. 80. Auctor, in qua praecepta de arte colenda traduntur. *Capite primo* in dexteritatem eius, qui in scholis medicis recte praeparatus est, et facultatem artis colendae atque faciendae acquisiuit, inquirit et

ita Doctoris medici officium perpendit. Cognitio itaque multarum rerum medicarum in eo etiam ordinata sit, quo conclusiones, ex variis praemissis propositionibus deduētas, non solum colligat et suo modo applicet, sed eas quoque, si necesse est, ex principiis deducat: quae res cum ab initio difficulter ex exercitio perficitur. Sunt vero alii praestantibus, alii moderatis animi viribus praediti, quapropter, quomodo omnes ad ultimum finem accurate ducendi sint, in hoc capite in genere, in sequentibus autem sigillatim consideratur.

p. 86. *Caput secundum* de inuentore medico agit, et in variis sectionibus eius officia disquirit, non solum in vniuersum, sed ratione historiae naturalis in mineralogia, botanica et zoologia, ratione physice, anatomes et chemiae et tandem de officio compilatorum differit. Nos, qui haec breuiter indicata et cerpere et breuius proponere non possumus, specimen tamen in anatomica inuentione dabimus, quam sectione quarta diudicatam videmus.

p. 117. Corpora naturalia in vniuersum, in primis vero humanum in fabrica recte disquirendum est, anatome igitur separatio partium ad compositionis rationem intelligendam dici potest. Haec disquisitio in corporibus ante obitum sanis instituenda est, ne resolutionis morbosae, nec raro verae putredinis vestigia figuram, situm, hexum, numerum et proportionem partium vehementer turbent. In primis vero ad situm et nexus partium respiciendum est, per quorum accuratam perlustrationem utiliora recentioribus anatomicis inuenta addita sunt, quam per subtilium partium disquisitionem. Non nisi anatomici, qui sani corporis fabricam recte cognoverunt, ad sectiones cadauerum, morbo defunctorum, et animantium brutorum admittendi sunt, si anatomie practica et zootomia illustrare debet artem medicam.

dicam. Optimum autem esset, si verae obseruationes in operibus compilatis colligerentur, quo norma essent practicorum, qui casu saepe ad noua inuenienda ducuntur. In subsidiis fabricae corporum detegendae dissectio praestantissimum est, iniectiones enim et macerationes nexus partium per contextum cellulosum valde mutant. Si multae partes coniunctae, ad vnam functionem pertinentes, disquirrendae sunt, sectio interdum alio, quam hactenus consueto, ordine fiat, quo nexus ratio et reliquae corporum conditiones eo melius pateant. In microscopicis obseruationibus exercitati requiruntur obseruatores, ne obscura videndo multa sibi fingant. Rebus nouis inuentis, noua nomina addenda sunt, quae ex essentia corporum sumantur. Etsi vero multa veterum nomina minus apta inueniantur, non temere tamen mutanda sunt, cum nimia synonimorum augmenta discentes confundant. In ico-nibus efficiendis natura rei recte exprimenda est, hoc si attingi nequit, descriptiones accuratae praestantiorem et certiorem ideam excitant. Cum ex fabrica usus partium disquirendus sit, hic ab anatomico non citius assumendus est, quam, illa detecta; hoc qui negligit, in ipsa dissectione saepe fabricam non recte detegit, sed fingit. Ab attenta enim phaenomenorum obseruatione dissector saepe ad accuratio-nes disquisitiones ducitur.

Caput tertium de medici professoris officiis in p. 131.
 quinque sectionibus exponit, quarum prima de cul-tura studii vniuersi agit. Cl. Auctor enim ab eo-rum sententia recedit, qui putant, professores in sua arte excellentes esse non posse, nisi vnam vel al-teram tantum doctrinam tractent, cum hi professo-ri et inuentoris officia confundant, is potius, qui vnam doctrinam tradit, ad principia artis non so-lum recurrere, sed etiam ad ultimum finem respi-

cere tenetur, ex qua re patet, professoris officium omnino ad vniuersae artis cognitionem ducere. Nec historica tantum cognitio sufficit, sed vera, vbi-que demonstrationis ratio exigitur, ad quam etiam hypotheses examinandae sunt, quo vniuersae artis sistema struatur. Antequam vero hunc laborem fuscipit professor, inuenta aliorum recte diuidet, cuius rei ratio in altera sectione, in tertia vero soler-

p. 139. tia in applicandis his inuentis describitur. In qua-
ta sectione de systemate vniuersae medicinae stabi-
liendo agitur, quod non, nisi ab eo effici potest, qui
omnes disciplinas praeparantes accurate peruestigia-
uit, et in medicina ipsa docenda faciendaque occu-
patus est, quo nexus disciplinarum in theoria et
praxi cognoscatur, et tirones simili ratione ducatur.
Haec ideo doctrinae ratio sententiis veris, non op-
inionibus, suffulta sit. Quamquam autem non ab
omnibus professoribus exigitur, ut systema ipsi
struant, in explicando tamen systemate alius auto-
ris cum cura versari debent. Etsi vero nullum sy-
stema perfectum dici potest, is tamen ordo doctri-
narum, qui omnes corporis sani et aegri mutationes
ex principiis physicis, anatomicis et chemicis non
separatis, sed coniunctis, declarat, et id, quod ex de-
fectu primae cognitionis explicari nequit, per phae-
nomena ostendit, eum quidem in finem, ut in applica-
tione ad disciplinas practicas normam conclusionum
exhibeat; verum systema est, quod ex discipli-
nis theoreticis ad practicas dicit, nec in medicina

p. 145. facienda vsu destituitur. Qua autem methodo di-
sciplinae medicae tradendae sint, in sectione quinta
ostenditur. Delineationes integrarum discipli-
narum et singularum doctrinarum ideoque nexus re-
rum proponendarum exhibetur et repetatur, de-
finitiones reales et verbales tradantur et obserua-
tionibus illustrantur, theorematum eliciantur et in fine
animad-

animaduersiones addantur. Explications autem succinctae sint et faciles, quo ideae, rebus iunctae, animo recte informantur, in selectis itaque propositionibus vis probandi ostendatur; in controuerfis doctrinis praecipui auctores commemorentur et, vbi dissensus confundere posset discentes, non solum rationes dubitandi, sed etiam diiudicandi fundamenta addantur; limites etiam cognitionis definiantur, nec in rebus obscuris docens discentibus persuadeat, se de iis conuictum esse, ne creduli saepe alumni doctrinae excellentiam, quam asequi non possunt, coeci admirarentur. Id vero praecipue agant doctores, vt oratio grauitate vocis, res ordine placeant, cum etiam optima disciplinarum fundamenta libris latinis contineantur, latino quoque sermone explicantur.

Caput quartum de officiis medicorum practico- p. 146.
 rum in octo sectionibus agit. In eligendo systemate praceptoris doctrinis inhaereat, easque repetendo, rerum ordinem et nexus sibi imprimat, et ipse interdum breues delineationes doctrinarum efficiat, aduersariis vbiique annexis, ne meris nominibus inhaereat. Hunc in finem libros medicos conferat, quorum prudenti lectione scientiam augeat, et veram doctrinae methodum vbiique obseruet. His in prioribus sectionibus explicatis, in ter- p. 154.
 tia examen aegrorum, caute instituendum, delineat. In principio morbi et vbi symptomatum vehemtia omnes perturbat, animos depresso consilio et solatio erigat, vniuersales corporis actiones, vel adhuc integras, vel maxime laesas in primis respi ciat, summe urgentibus effectibus occurrat, et praecipuas caussas et symptomata sibi cognita reddat. Si morbus chronicus vel acutus etiam quan dam cunlationem admittit, signa accuratius colligat, et ideam generalem morbi sibi formet. Si
 morbus

morbus latens altioris indaginis est, dubiam tan-
tum prognosin faciat, symptomatibus grauioribus
occurrat et, quid porro inquirendum sit, perpen-
dat. Difficile enim in principio examen morbi,
omni attentione adhibita, facilius redditur. Quibus
praemissis, Cl. Auct^{or} monet, quomodo alii medici,
vel ordines medicorum in consilium ducendi sint.
Sectio quarta normam praescribit, quomodo pra-
cipuae res, ad morbos eorumque medelam pertin-
entes, consignandae sint, quo histeriae morborum et
medendi methodus melius cognoscatur. Quoniam
vero haec varietatibus climatum, tempestatum et
vitae generis accommodanda sunt, sectio quinta

p. 169. de his exponit; sectione autem sexta de instru-
ndo medicamentorum et aliorum remediiorum appa-
ratu agit, qua in re pharmacopoliorum notitiam
sibi comparet, et, cum dispensatoriorum ratio non
vbique bene instituta sit, iunior medicus cum phar-
macopoeo amice agat, quo medicamenta selecta,
quibus in praxi vtendum est, bona accipiat. In
primis vero in simplicibus et praeparatis medica-
mentis selectum instituat, in principio praeceos pa-
cis tantum vtatur, postea ex lectione librorum plura
addat. Specifica sic dicta, hoc est, ea, quae indicatio-
ni cuidam therapiae generalis praecipue satisfaciunt,
et heroic^a medicamenta caute examinet, similem-
que curam in apparatu chirurgico adornando ser-
uet. Sectio septima, de modo inter aegros ver-
sandi agit, et speciminis tantum loco ea monit,
quae alios medicos, aegros ipsos et amicos aegrorum

p. 189. concernunt, pertractat. Sectio octaua docet, quo-
modo optimae obseruationes feligendae et expo-
nendae sint, quo medicus arti reddat, quae ab ea
acepit. In aegris nimirum, quorum vitae rationes
bene cognoscit et epidemicis morbis attentus sit
obseruator et, cum haec in aduersariis suis annota-
uerit,

uerit, crebrius accidere, et vel simili, vel alia ratione ab aliis practicis obseruari percipiat, alias itaque obseruationes certas reddit, alias falsas pronuntiat, alias limitatione circumscribit. Inprimis vero in signis morborum, ex caussis et symptomatis petendis, attente versetur, et cum aliquo tempore in lectione librorum exercitatus sit, ipse difficiorem obseruationem in mutationibus morborum eruat, et cum priori coniungat. Quod etiam porro in selectu medicamentorum ex materia medica curam adhibuit, simili ratione, ut therapeuta, vires medicamentorum annotet, et cum aegrorum indolem atque naturam cognoscat, laudatis auctorum remediis veras limitationes addat. Hoc autem negotium, per totum vitae practicae tempus non intermittendum, in primo praecipue decennio in suam tantum institutionem dirigat medicus, nec tum de diuulgandis immaturis huius laboris fructibus cogitet, qui postea, si cum vltioribus aduersariis semel iterumque comparata, et in aptum ordinem redacta sunt, publici iuris fiant. Laudantur varia huius rei specimina, a veteribus aequa, ac recentioribus edita, et quomodo rariores morborum historiae concinnandae sint, quomodo medici, physici et nosodochiorum publicorum curam habentes, ad hoc officium ducendi sint, breuiter ostenditur.

Caput quintum, quod de publica rei medicae p. 196. cura agit, potissimum de summorum imperantium in iuuando studio medico cura exponit. Vniuersitates literariae sapientissima sunt principum instituta, in iis tamen nemo ad altiora studia admittendus esset, nisi in principiis doctrinae satis confirmatus. Qui in physicis et reliquis doctrinis, eo pertinentibus, satis exercitati sunt, ad oeconomica quoque studia transire, et ex ea parte reipublicae vtiles esse possunt, medici vero ex praemissis his disciplinis

salu-

salubritatem prouinciarum dirigant, consilia, de diaeta ad sanitatem conseruandam apta exhibeant, et postea ad curandos morbos se conuertant. Ad omnes vero hos fines assequendos sumtus priuati non sufficient, nisi publica instituta in condendis bibliothecis, hortis botanicis, theatro anatomico, et laboratorio chemico, vniuersitates literarias illustres faciant, et occasionem largiorem discendi concedant. Cum autem haec publica instituta tantum doctrinam ipsam concernant, et vltior rerum naturae inuentio, et diiudicatio a professoribus non satis perfici queat, societates hominum eruditorum conuocandas sunt, a quibus res dubiae viterius enodantur, et partes doctrinarum, nondum satis cultae, disquiruntur et illustrantur. Horum officium ex idea inuentoris diiudicandum est, nec sufficit, si in dissertatiunculis partes doctrinarum tangunt, sed coniuncta opera disciplinarum phisico-medicarum culturam perficere, et cognitionem rerum augere tenentur. Tandem nosodochiorum publicorum ratio, et in colenda arte et in doctrina practica per institutionem iuniorum medicorum et chirurgorum perficienda commendatur.

IV.

JOSEPH. IAC. PLENCK, chirurg. et art. ob-
stetric. Mag. Methodus noua et facilis ar-
gentum viuum aegris venerea labe infectis
exhibendi, cui accedit hypothesis noua, de
actione metalli huius in vias saliuales. Vin-
dobon. 1766. 8. pl. 5.

Debemus hunc tractatum colloquio Cl. M A R H E R R,
cui et hic libellus dicatus est, cum Nostro
alius libri occasione, quo mercurii sublimati corro-
siui efficaciam disquisiuit, instituto: quippe qui ex p. 2.
maiore mercurii cum saliuia et muco, quam cum re-
liquis corporis humani humoribus, affinitate, effi-
caciam eius explicandam esse putabat. Quapropter p. 3.
Noster primum cum saliuia et muco, dein cum aliis
mucilaginosis cum animalis, tum vegetabilis regni,
corporibus mercurii mixtionem tentauit. Et qui-
dem cum muco faecium per exscretionem reiecio, cum
oui vitello et albumine, cum sanguine eiusque sero, cum
bile recente lucii pisces, et cum ichtyocolla frustra, id-
eoque colligit Cl. Auctor, mercurium multo maiore
cum muco, quam cum aliis animalium fluidis gau-
dere affinitate atque, si quid insit his, quod mercu-
rium quodammodo suscipiat, illud eorundem mu-
cilagini tribuit. Quam ob caussam gummi Arabi-
cum elegit, quod cum mercurio per trituram et
affusionem aquae paucas ita coniunxit, vt sensim
dispareret mercurius, totaque massa in gryseum abi-
ret mucum, nec per aquam diluta, nec conquassa-
ta, a vinculo liberaretur, sed illo eodemque colore
imbueretur, atque, quiete accidente, gryseum se-
dimentum quidem, liberum tamen a globulis mer-
curii et quod, leni concussione facta, iterum fese
cum p. 8.

cum aqua combinabat, vasis fundum occuparet. Atque sic per plures hebdomadas hanc mixtionem sine vlla mercurii dimissione obseruauit Noſter.

p. 12. Pergit tum *cum gummi tragacanthae, mucilagine fermentum cydoniorum, farina radicis altheae, amylo, manna Calabrina, melle crudo et despumato, cum syrupo simplici, ex saccharo et aqua, nec non aliis syrupis e. g. diacodii, violarum cet. cum oleo lini et pinguedine, vel frustra, vel minori, ratione gummi Arabici,*

p. 17. *cum successu pericula facere et concludit ex his omnibus experimentis, ac in primis quidem a septimo vsque ad decimum quintum, gummi Arabicum proxime cum muco animali conuenire et ad mercarium subigendum omnium omnino esse aptissimum, nec hoc firmum ac tenax vinculum solummodo a mechanica profici ratione, nec a lentore mucilaginis tantum pendere, alias gummi tragacanthae fermentum cydoniorum mucilago, multum conueniens cum gummi Arabico, idem praestaret, sed a vera et genuina mercurii et gummi Arabici prouuire debere affinitate.*

p. 22. Secundum caput continet duodecim obseruationes practicas, partim a Noſtro, partim ab aliis factas et cum Eo communicatas, quae morbos venereos spectant. Purgatis nimirum primis viis, externe et interne hunc gummosum mercurium sine vlla saliuatione, niſi mercurius antea in corpus erat ingestus, multo cum successu adhibuit, ita tamen, vt aliorum morborum, simul cum venerea labo corpus inuadentium, rationem habuerit. Viſus enim est e. g. hellebori albi vnguento contra scabiem. In omnibus autem auētam vrinae mucosae, graueolentis obseruauit secretionem, in non nullis sudorem spontaneum cum leuamine, numquam autem diarrhoeam, liberam tamen aluum et in iis quoque, qui obſtipata alias vexati fuerunt:

nec

nec minus in aliis gonorrhoeam, in aliis fluorem album excitauit. Bubones vero induratos externe mollescere quidem, resolui tamen nunquam vidit.

Ex his nunc, nec non ex aliis, in tertio capite p. 48. conse^taria, ad morbos venereos pertinentia, Au^tor proponit, ad demonstrandum, vtrum sua methodus, an aliorum hunc morbum melius tollat? Triplicem Noster, ceteris missis, mercurii exhibendi assumit methodum, quarum vna in inunctione vsque ad saliuationem, altera in inunctione sine saliuatione, interpositis purgantibus, tertia in variis praeparatis mercurialibus, ore assumendis, versatur. Quoniam autem saliuationem dicit incommodam, periculosam, incertam, nec criticam, ad omnia subiecta non aptam, nec necessariam, altera methodus minus perfectas fistit curationes et tertia plane Nostro displicet, ideoque omnia remedia p. 51. p. 55. prae-ter mixturam Swietenianam reiicit, suam medendi rationem, quae omnibus his caret, semper tuta est, omnibusque subiectis conuenit, reliquis anteponit.

Quartum caput nouas hypotheses de actione p. 58. mercurii in vias saliuales proponit, quae ex affinitate mercurii cum muco, ex mercurii gummosi natura et effectu in organa saliuala, ex horum specifica irritabilitate, et mercurii specifico stimulo in ea, ex eius facilis et aequabili per vasa itinere et ex mixtibus ac curationibus antea commemoratis, desumptae sunt. Finem huius libri ponunt formulae mercuriales variae cum gummi Arabico.

V.

Quaestio medica: an cancer ulceratus cicutam eludat? praef. LUD. GUIL. LE MONNIER, auct. et resp. Car. Lud. Franc. Andry. Parisiis, 1763. 4. pl. 2.

Principio ponit Cl. Auctor, creatorem hominis gratia, quem sui caussa in hoc mundi theatro collocauerit, omnia produxisse: quasdam tamen res ob imperitiam nostram nobis inutiles, multas vero pernicioas esse. Hae venena dicuntur; quorum autem vim vniuersalem esse nullam, plurima exempla probant. Imo multa sunt, nonnullis in medicinam cedere visa: quossum et cicutae extractum aduersus cancros ulceratos refertur. Consultius tamen est, vbi probatoria praefto sunt auxilia, a minus tutis et periculosis abstinere. Historia scirri eiusque mutationis in carcinoma exposita, ferrum vnicum eius remedium esse euincitur. Quod cum saepe applicari nequeat, et vnicet in mitigandis symptomatibus subsistendum sit, de specifico cogitatum est, quod hodie cicutae extractum proponunt. Cicuta iam olim in tumoribus inflammationibusque hepatis ac lienis usurpata est: solis tamen succo et radice usi sunt, quod in extracto partes praecipue perderentur. Docet enim chemicum examen, graueolentem odorem cito euanescente, utilioresque partes comburi potius, quam conseruari. Multi miro effectus ab usu extracti cicutae se vidisse scripsere. In Gallia vel nullus sequutus est effectus, vel sinister, cuius rei veritatem varia laudata a Cl. Auctore exempla euincunt. Scirrus in utero, continuato per menses sex cicutae usi, extractaque eius integra libra deuorata, aequa ac antea perstitit.

In

In magno, quod Lutetiae est, nosocomio cicuta per octodecim menses in usum vocata, plurimi aegri obierere, reliqui languent, sanitas nemini redditia. Scirrhus in abdomen, cicuta per plures menses tentatus est, non leuatus, quin, doloribus atrocioribus redditis, macies aegram conficit. Cancer mammae a PETITO praecisus post nouem menses recruduit; cicuta per annum frustra adhibita, aegra fatis cessit. Cancer vteri quum cicutam Parisinorum elusisset, a STOERKIO extracti Austriacae insignis moles transmissa est; neque tamen felicior euentus subsequtus. Vir quinquaginta annorum, insigni lymphatico tumore vexatus, Austriacam cicutam assumisit, adiuncto nonnullam medicamento, quod Rotrou vocant: imminutus est tumor, sed hepar inflammatione correptum, quae die septimo aegrum sustulit. Ab externo etiam usu vertigines ac deliria obseruata sunt. Posset forsitan culpa coniici in diuersum clima, aut minus exactam præparationem: sed et extractum, ab exteris transitissimum, eadem incommoda induxit. Experimenta Viennensium in dubium vocari nequeunt; neque tamen ex his ad Parisienses concludere licebit, ob temperamenta debilissima et aerem Lutetiae innumeris inquinamentis refertissimum. Belladonnae usus in iisdem morbis ante paucos annos propositus, statim reiectus fuit. Si quid umquam, certe succus et radix tantum in usum trahenda videntur, nisi iis plane abstinuisse præstet.

VI.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences
et Belles Lettres. Année 1758. à Berlin,
chez Haude et Spener, 1765. 4. Alph. 2.
pl. 17. tab. aen. 9.

i. e.

Historia Academiae Regiae Scientiarum et elo-
gantiorum litterarum. an. 1758. Bero-
lini etc.

In classe philosophiae experimentalis sequentes
commentationes occurunt:

p. 2. 1) *Effigies salis alcalini communis in regulum
antimonii.* Auctore Cl. MARGGRAF. Regu-
lum antimonii, ad methodum KUNCKELII para-
tum, cum alcali salis communis aliquoties fudit Cl.
Auctor semperque scorias viridescentes et regulum
magis, ac magis purum obtinuit. Purissimus hicce
regulus non solum fractu difficilis fuit, sed etiam
cum mercurio ope aquae tritus facilis negotio cum
eodem connubium iniit. Caeterum antimonium,
cum creta mixtum, fusioni commisit, et ex quatuor
vnciis antimonii cum vncia una cretae fusis, duas
vncias cum duabus drachmis septemue granis reguli
antimonii, rursusque ex duabus vnciis antimonii,
cum drachmis duabus cretae fusis, drachmam vnam
et grana quinque reguli splendentis obtinuit; cre-
tae autem pondere aucto, quatuor nimirum vnciis
antimonii, cum duabus vnciis cretae fusis, ne mo-
leculam quidem reguli antimonii in massa, bene
caeterum fusa, deprehendit, sed totam massam in
scoriam, lapidi cupri vulgo *Rohstein* dicto similem,
abüsse,

abiisse, quae cum limatura martis fusa, regulum de-
nuoque scoriam, praecedenti similem, exhibuerit,
notat.

2) *Experimenta quaedam de lapide lazuli.* Au- p. 10.

Etore EODEM. Lapis lazuli, tenuissime comminu-
tus, affusum spiritum salis ammoniaci non mutat;
calcinatus colorem coeruleum nequaquam amittit,
nec eundem cum spiritu salis ammoniaci affuso com-
municat. Acidum vitrioli dilutum lapidem lazuli cum
efferuescentia aggreditur; idem cum spiritu nitri
communi et spiritu salis fumante obseruatur. La-
pis hicce, cum dictis menstruis digestus, colorem coe-
ruleum amittit. Solutio memorati lapidis, cum
acido vitrioli facta, laminae ferri per guttas instillata
ne minimum quidem cupri indicium praebet. Solu-
tionibus, cum acido vitrioli et spiritu nitri spiritu-
que salis factis, affusus spiritus salis ammoniaci
puluerem album deiicit; sanguinis vero lixiuum af-
fusum in primis ex solutione, cum spiritu nitri facta,
praecipitatum coloris pulchre coerulei dat. Solu-
tioni eum spiritu nitri, vel cum spiritu salis factae
affusum acidum vitrioli selenitici quidquam praeci-
pit. Idem fere accidit, si lapis lazuli calcinatus
cum dictis acidis commiscetur, praeter id, quod
nulla efferuescentia oboriatur, omnesque solu-
tiones gelatinosae euadant, cum tamē eadem solu-
tiones, cum crudo lapide factae, dilutae et fluidae
maneant. Lapis lazuli aliquoties candefactus in-
que aqua frigida extintus, aquam turbidam facit,
quae colata cumque lixiuio alcalino mixta, praeci-
pitatum album indolis calcareae dat; aqua superflue-
s evaporata tartarum vitriolatum praebet. Lapis la-
zuli, igne fortiori in crucibulo per horam detentus,
funditur, nec minus in massam spumescensem ex ni-
gro flauam cum maculis coeruleis abit, aliudque

dicti lapidis frustum, fortiore igne fusum, vitrum albescens cum punctulis coeruleis dat. Lapis lazuli calcinatus, cum sale ammoniaco sublimationi subiectus, sublimatum coloris pulchre flavi praebet; cum sulphure rursusque cum mercurio sublimato corrosuo subiectus, nullam mutationem patitur, neque etiam vlla mutatio, tum in sulphure, tum in mercurio sublimato deprehenditur. Cum sale tartari fusus, in massam porosam, ex viridi flauescens, abit, cumque nitro fusus, massam griseam praebet, quae adhuc calida, cum aqua destillata mixta, huic colorem coeruleum, in viridem vergentem, tribuit, qui vero, aliquot horis praeterlapsis, rufus euaneat. Nitrum hac fusione in alcali abit, lapisque lazuli colorem coeruleum prorsus amittit. Tandem lapis lazuli, cum fritta fusus, vitrum pellucidum coloris citrini, cumque alcali minerali et silicibus calcinatis fusus, vitrum pellucidum album, radios lucis colore rubescente reflectens, cumque borace calcinata, vitrum coloris chrysolithi praebet. Itaque lapidem lazuli ne minimam quidem particulam cupri, ferrum contra et terram gypseam continere, ex his experimentis Noster colligit.

p. 20.

3) *Examen chymicum minerae argenteae lamellae, vel speciei cuiusdam suberis montani, quod in parua quantitate in fodinis metallicis Clausthalienibus, Dorothea et Carolina dictis, reperitur.* Autore Cl. LEHMANN. Minera haec ita describitur: *Est, inquit Noster, species minerae, argentum continens, friabilis, obscure rubra, flexilis, levis, aquae supernatans, digitos colore inficiens, ex paruis, valde tenuibus lamellis, sibi inuicem impositis, composita, cum ochru ferri talcosa ad rubrum vergente, nec non cum parui ulis tenuissimis spati, quarzi, galenae etc. inter has lamellas disseminatis, remixta.* Per sublimationem

tionem disquisita haec minera non nisi pauxillum sulphuris exhibuit, atque cum arsenico albo mixta et sublimata, arsenicum aurantii coloris, et cum sale ammoniaco grana aliquot salis volatilis vrinosi et sublimatum coloris aurantii dedit, et cum mercurio sublimato corrosivo mixta, mercurium sublimatum maximam quidem partem reddidit, sed, aucto calore, grana aliquot cinnabaris praebuit. Caeterum mineram hanc in omnibus hisce sublimationibus facilime fusam esse, Noster perhibet. Minera posthac tenuissime comminuta et sub fornice sub continua agitatione calcinata, odorem sulphuris de se sparsit, et colorem cinereum obtinuit. Calcinata haec, cum plumbo mixta et sub fornice fusa, coniunctionem cum plumbo diu respuit, tandem autem connubium iniit. Plumbum, posthac per cappellationem disquisitum, argentum dedit, ita ut in centum pondio octo fere unciae computarentur. Porro affusum acidum nitri mineram cum impetu aggressum est, eamque maximam partem soluit, praeter pauca grana terrae albicantis, quae disquisita ex terra argillacea per talcum album, cum quarzo remixtum, producta esse visa fuit. Idem fere accidit cum aqua regis. Solutiones postea colatae et cum alcali remixtae, praecipitatum flauum martiale, ac cum lixiuio sanguinis praecipitatum coloris coerulei dederunt. Affusum oleum vitrioli mineram cum impetu soluit, et odorem ut hepar sulphuris de se sparsit; aqua dein diluta solutio et cum alcali mixta, nihil, nisi minimam portionem terrae cuiusdam calcareae deiecit. Lixiuum alcali-
num causticum, cum hac minera per aliquot dies digestum, nihil nisi tartarum vitriolatum exhibuit, ex quo Noster colligit, partem marcasitae sulphureae, in hac minera contentae, solutam fuisse. Spiritus salis ammoniaci mineram non aggressus

est. Ex omnibus his coniicit Cl. Auctōr, minēram hanc ex terra argillacea, cum ochra ferritalcosa et sulphure remixa, constare, ita vt, dum sub lamellarum forma dictae substantiae sibi inuicem imponantur, particulae marcasitae sulphureae, plumbi, calcis et spati vitrescibilis cum pauxillo quarzi se interponant. Caeterum mineram hanc, vt matricem pro recipiendo argento considerandam esse, Noster autumat.

p. 34.

4) *Disquisitiones historicae et chemicae gummi copal, quatenus apud pharmacopoeos et mercatores plurunque venditur.* Auctōre E O D E M. Gummi copal pro specie bituminis a Nostro habetur, quod colorem, mox flauum, ad aureum vergentem, mox album, vel fuscum habet, in frustis plus minus puris occurrit et multum cum succino conuenit. Dubium est, ad quodnam regnum pertineat; dicunt quidem, fluere ex arbore quadam, sed verum copal, quod succino adeo simile est, et a nonnullis succinum orientale seu Indicum vocatur, bene distinguendum est ab illa gummi resina, quae itidem copal appellatur, et ex arbore quadam Canadensi, ob id planta copalifera dicta, fluit. Licet autem plures sint, qui de vero gummi copal mentionem fecerint, nondum tamen certo constat, vndenam proueniat. Ut itaque scire liceat, ad quodnam regnum istud corpus referri possit, chemico examini copal subiecit Noster, et haec experimenta cum eo instituit. Copal cum oleo vitrioli, leni igne digestum, soluitur, non aequē a spiritu salis sumante. Spiritus nitri, cum copal digestus, istud non mutat, coctus vero cum eodem limpidam solutionem praebet, qua refrigerata, substantia glutinosa flaua, spongiae instar se separat et menstruo supernat. Aqua regis illud non soluit, sed cocta cum eo

eo et per coctionem euaporata, corpus glutinosum
 coloris fusti relinquunt. Acetum destillatum et aqua
 simplex destillata copal non aggrediuntur, acida ve-
 ro mineralia dulcificata, cum copal cocta, hoc qui-
 dem non soluunt, sed in spongiam quasi, et, co-
 lore flavo ablato, in massam albam, glutinosam et
 mollem mutant, quae cum oleo therebinthinae
 vernicem limpidam bonae indolis largitur. Men-
 strua alcalina nihil praestant. Affusus spiritus vini
 rectificatissimus aequa, ac spiritus vini tartarisatus
 copal non nisi per agitationem, per quatuor horas
 continuatam, itidemque istud absque agitatione,
 sola tantum coctione adhibita, maximam partem
 soluunt, massam tamen albam et glutinosam relin-
 quunt, quae cum oleo terebinthinae cocta, verni-
 cem limpidam, ad fuscum colorem vergentem,
 praebent. Spiritus vini camphoratus, cum bitumi-
 noso illo corpore digestus, et per interualla cum eo
 agitatus, maximam in partem copal solutum sifit.
 Optime autem se gerit oletum therebinthinae, iti-
 demque oleum sabinae et menthae, quae cum copal
 cocta, vernicem claram coloris aurei optimae notae
 praebent. Olea vero expressa vix quidquam praes-
 tant. Accensum copal comburitur, et massam re-
 linquit ex nigro fuscum, splendentem et fragilem,
 quae, vt copal non mutatum, adhuc electrica est,
 accensionem respuit, et fundi se patitur, tuncque
 post fusionem massam relinquunt nigram, spongiae
 instar, quae cum oleo therebinthinae vernicem ru-
 bram praebet. Destillatum copal nihil nisi aquam
 insipidam et magnam copiam olei viridescentis praee-
 bet, quod rectificatum colorem pallidiorem obtinet,
 et per reiteratam rectificationem album prorsus
 euadit, in aere libero tamen facile colorem viridem
 recuperat. Oleum non rectificatum cum oleo vi-
 trioli aequa, ac cum spiritu salis fumante mixtum,

coriubium init, et cum hoc quidem non, nisi digestione per octo dies in loco tepido continuata, Spiritus nitri dictum oleum non soluit, flauum tamen colorem ab eo obtinet. Idem oleum cum spiritu vini rectificatissimo aequa, ac tartarisato per octo dies digestum, non quidem omni ex parte soluit, sed spiritus vini quidquam tantum extrahit. Si digestum oleum cum oleo tartari per deliquium vel cum spiritu salis ammoniaci simplici miscetur, parca eiusdem portio soluitur; verum, cum spiritu salis ammoniaci caustico mixtum, statim se coniungit, paulo post autem pars quaedam fundum petit, spiritus vero supernatans colorem pulchre rubescensem obtinet. Oleum et impurum, et rectificatum coniunctionem cum omnibus oleis expressis et aethereis amant. Cum itaque copal quoad figuram exteriorem cum succino et bituminibus conueniat, et, vt succinum in solutione et distillatione se gerat, simileque oleum praebeat, copal pro corpore bituminoso habendum, et cum succino comparandum esse, Noster autumat, excepto eo, quod nullum sal acidum praebeat; hoc autem in succino etiam ad accidentalia referri, vel huic bitumi ni proprium esse posse, putat. Immo tum succinum, tum etiam copal in ipso ortu resinas fluidas fuisse, per temporis tractum ope acidi mineralis coagulatas, Nostro verisimile omnino videtur.

p. 58.

4) *Observationes anatomico-pathologicae de praternaturali abdominis inflatione, a diuersis causis proveniente.* Auctore Cl. MECKEL. Quatuor a Cl. Auctore communicantur observationes, quarum prima hydropis singularis saccati mentionem facit. Abdomine nimirum cadaueris, insigniter tumido, aperto, saccus ingens in conspectum venit, qui propria membrana formatus inque cavitate peritonaei

con-

contentus, a pelui ad costas spurias vsque se exten-
dit, ac totam cavitatem abdominis occupauit, ita
vt intestina, hepar et lien ex situ naturali dimota et
pulmnes adeo compressi et parui apparerent.
Dictus foccus intestino colo sinistro et peritonaeo ab
umbilico superiora versus adhaesit. Notatu autem
dignum est, peritonaeum integrum fuisse, neque
inuolucrum facci formasse. Eum enim propria
membrana inuolutum fuisse, neque ullum vas ma-
gnun in eo se deprehendisse, Noster perhibet.
Sacco aperto quadraginta librae aquae fuscae sensim
emanarunt.

Secunda obseruatio itidem hydropem faccatum p. 63.
commemorat, qui, abdomine aperto, in cadauere
foemineo repertus fuit. Iste nimurum foccus totam
cavitatem abdominis repleuit, inferiore sua parte
peritonaeo et tubae fallopianae sinistrae adhaesit, et
viscera ex situ removit. Sacco aperto, aqua limpi-
da salsa effluxit, spumescens et argentum colore ni-
gro inficiens: haec aqua cum oleo vitrioli nullam
efferuescentiam concitauit, id tamen singulare ostendit,
quod, cum antea inodora esset, post admix-
tionem olei vitrioli pessimum vixque tolerandum
foetorem de se spargeret. Pondus huius aquae vi-
ginti quatuor librarum fuit.

Tertia obseruatio tumorem mollem, oualem, p. 65.
membranaceum et liquore foetido repletum, descri-
bit, qui in ouario dextro cadaueris foeminei reper-
tus, peluis cavitatem repleuit, et superiore sua par-
te omento adhaesit. Praeterea portio intestini ilei
sub tumore ex cavitate abdominis in sacco hernioso,
sub ligamento *pupartii* egrediens, gangraenosa, san-
guineque plena reperta est. Tandem notatu di-
gnum est, mesenterium intestini ilei singulari mo-
do intortum fuisse, ita, vt omnes eius venae, san-
guine insigniter refertae, apparerent. Hanc mesen-
terii

terii intorsionem saepe in infantum cadaveribus reperisse, eandemque doloris et inflammationum, omnem medelam respuentium, et mortis ineuitabilis caussam esse, Noster notat.

p. 68.

Quarta demum obseruatio tumoris praeternaturalis abdominis mentionem facit, cuius cauſa inginatio intestinorum fuit. Ileum nimirum per valuulam coli ad longitudinem pedis in colon se infinuauit; caeterum autem coecum ruptum et intesta na tenuia insigniter distenta Noster deprehendit. Monet autem Cl. Auctor, mercurium certe, si hoc in casu exhibitus fuisset, malum auctum reddere, et, si aliquid sperandum fuisset, clysmata forte optimum auxilium ferre potuisse, autumat.

p. 71.

5) *Responſio, quam ad diſſertationem Ill. comiti RONCALLI de inoculatione variolarum dedit Ill. comes DE REDERN.* In hac epistola Ill. Auctor Ill. comitem RONCALLI, qui inoculationi variolarum aduersatur, de defendenda infiſione variolarum horatatur. Rationes medicas autem, cur infiſio admittenda sit, non deprehendimus.

p. 89.

6) *Annotationes de vestigiis similitudinis inter corpora regni vegetabilis et animalis.* Auctore Cl. GLEITSCH. In hac commentatione Cl. Auctor ad propagationem in primis attendit, ideoque ostendit, omnem plantam per corpusculum quoddam, quod subtilissima futuri corpusculi lineamenta contineat, propagari, idque vel in bulbis vel in caulis, vel in ramis, vel in aliis plantae partibus residere, idemque non, nisi incremento absoluto, vel maturitatis termino acquisito, ad propagandum aptum reperiri. Ostendit porro, in compluribus plantis propagationem naturalem eadem ratione, ut in animalibus, per semina vel oua fieri, et, licet non

nō innulla vegetabilia per radices, bulbos, ramos, caules etc. propagentur, hasce tamen multiplicationes ab eodem principio pendere, nec a propagatione per semina nequaquam differre, putat. Sic v. g. plantas annuas cum insectis comparat, quippe quae, postquam per varias metamorphoses maturitatem acquisuerunt, nuncque ad propagandum apta sunt, statim pereunt, quam primum masculus foeminam impregnauit, et foemella foecunda oua depositus. Vim autem propagandi interdum accelerari, interdum retardari, semper tamen certum incrementum et praecipuas ad propagandum aptas partes, iam formatas, requiri, monet. Quodsi itaque haec quis perpendat, et ad animalia eorumque diuersitates attendat, eum similitudinem omnino inter vegetabilia et animalia deprehendere, Noster certo persuasum habet.

6) *De bitumine Alsatiae.* Auctore Cl. SPIEL. p. 105.

MANN. Variis locis Alsatiae descriptis, perhibet Cl. Auctor vallem esse, nouem millaria ab Argentorato distante, cui nomen *Vallis S. Lamperti* imponitur. In hac valle, vt Noster obseruauit, multi fontes sunt, quorum aquis bitumen supernatat; unus tamen eorum praecipuus est, quippe qui maximam copiam dicti bituminis praebet. Praeterea etiam in eadem regione terra quaedam vnluctuosa effoditur, quae fabulum fistit, bitumine remixtum. Si fabulum hoc bituminosum cum aqua coquitur, bitumen a fabulo separatur, hocque fundum petit, illud vero aquae supernatat. Bitumen, hac ratione obtentum, consistentiam habet, quae inter mel et terebinthiā media est; quam ob rem a Nostro *bitumen liquidum* vocatur. Leni igne coctum sensim induratur, et magis magisque euaporatum, verum asphaltum praebet. Bitumen istud varias

sub.

substantias animales et vegetabiles soluit, numerum tragacantham, anime, bdellium, camphoram, carannam, ceram, colophonum, copal, thus, euphorbium, oleum oliuarum, oleum terebinthinae, ammoniacum, gummi hederae, laccam, masticem, myrrham, opopanaxem, phosphorum, sagapenum, sanguinem draconis, styracen, tacmahacam, terebinthinam, neque tamen resinam benzoës, assam foetidam, galbanum et terram Iaponicam seu catechu. Neque acida mineralia, neque etiam spiritus vini dictum bitumen soluunt. Alcali fixum, cum bituminoso hoc corpore mixtum, et calcinatum, massam dat, ex qua, affusa aqua, sal extrahitur, quod sal digestuum **S Y L V I T** praebet, manifesto indicio, quod ad formandum hocce bitumen acidum salis multum conferat. Cum alumine calcinatum pyrophorum praebet. Sulphur ab eo minori in copia, quam ab oleis expressis soluit, in eoque etiam et ambra, succinum, arsenicum solui se patiuntur. Ex libra bituminis per distillationem prodierunt vnde decim vnciae olei empyreumatici, et duae drachmae aquae insipidae; restiterunt in retorta quatuor vnciae terrae mortuae. Oleum hoc rectificatum duas vncias cum duabus drachmis olei aetherei, subtilissimi, aquae instar, dedit. Hocce oleum, igne admoto,flammam concipit, etiam aquae supernatans, odorem fortem habet, et ab alcohol soluitur, idemque pro vera naphtha habendum esse, Noster autummat. Oleo hoc educto, aliud oleum ad vncias quatuor in rectificatione prodit, quod colorem ex flavo rubrum habuit, hocque Noster cum sic dicto petroleo comparat. Tandem quatuor vnciae cum dimidia olei, crassi admodum, odoris ingrati, transstilarunt, quod oleo simile fuit, quod ultimo per distillationem ex terebinthina obtine-

tinetur. Itaque bitumen hoc multis vſibus inſeruire posſe, idemque verum oleum aethereum eſſe, per acidum ſalis coagulatum, Noſter colligit.

VII.

MARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS,
Hochfürſtlich Brandenburg-Culmbachischen Juſtizraths etc. physikalisch-mikroſcopiche Zergliederung und Vorſtellung einer fehr kleinen Winterknospe des hippocastani ſeu esculi, oder des wilden Rosskastanienbaums, nebst 3 mit Farben nach der Natur ſorgfältigſt erleuchteten Kupfertafeln, verlegt und in Kupfer gebracht von Adam Wolfgang Winterschmidt. Nürnberg, 1764.
 fol. pl. 3.

i. e.

MARTINI FROBENII LEDERMÜLLERI,
physico-microſcopica anatome et delineatio minimae gemmae hybernalis hippocastani, cum tab. aeneis viuis coloribus pictis.

Postquam Cl. Auctor suas circa ſecale iſtitutas obſeruationes edidit, et interea varios ſcriptores legit, qui in farina caſtaneae nucis, *marone* vulgo dictae, meliorem vim nutriendi, quam in ſecali ipſo latitare autumant, arboris huius fructus eo animo disquisiuit, num fortaffe ope microſcopii in interna eius farinacea ſubtantia aliam et diuersam ſtructuram deſtegeret, quam in ſecali, et reliquis eiusmodi cerealibus. Cumque in hippocastani fructibus ſimi- li ratione interna ſubtantia tota, quantacunque farinacea ſit, et iſum Germanicum nomen ſyluestrem caſta-

castaneam indicet, licet arbores sint in charaktere botanico diuersissimae, ita etiam hic praecipue hippocastanum elegit, et admirandam omnium partium, in minima eius gemma iam delineatarum, fabricam disquirere, iconibusque sistere allaborauit. Sunt propterea hyberno tempore gemmam, pisi magnitudinem non excedentem, eamque externe sedecim squamis, viscido humore inunctis, tectam inuenit, quae magis magisque colorem crassitiemque suam mutant, quo proprius gemma ad eruptionem suam accedit. Separatis hisce squamis, tota gemma vndeque lanuginosa apparet, et hac etiam lanagine remota, gemma circum circa quatuor foliis ramis inclusa est, spicam floris obtegentibus, in qua spica Cl. Auctor sexaginta octo flores distinctos numerauit. Quae sequitur tabula secunda sicut integrum ramum, foliis et spica floris ornatum, in quibus ultimis praecipue singulas fructificationi inseruientes partes euidentissime cognoscimus, totum vero ramum tenui adhuc lanagine obfessum. Pollinem vero antherum, microscopii ope disquisitum, opacum partim, partim transparentem Noster inuenit, hancque differentiam ex foecunda, aut minus fertili pollinis huius natura deducit. In tertia demum et ultima tabula eiusque explicatione structuram nucis castaneae, *marone* dictae suppeditauit, cuius farinaceam substantiam ex innumeris particulis vesicularibus constare microscopii ope detexit, totam vero substantiam multo compactiorem subtilioremque esse, quam in se calis aut hordei semine, cognouit. Addit praeterea nonnullas figuras, ortum gemmarum ex intima medulla comprobantes, siue pars rami cuiusdam circa gemmam proruptam verticaliter dissecetur, siue horizontaliter, in utroque casu medullam protrusam, et in gemma terminatam animaduertere licet.

VIII.

MARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS
*physikalisch - mikroscopische Zergliederung des
Korns oder Rockens, nebst der Beobachtung sei-
nes Wachsthums mit 4 nach der Natur mit Farben
auf das fleissigste erleuchteten Kupfertafeln; ver-
legt von Adam Wolfgang Wenderschmidt in
Nürnberg 1764. fol. pl. 3.*

IX.

*Ebendeffelben physikalisch - mikroscopische Vorstel-
lung und Zergliederung einer angeblichen Roc-
kenpflanze, das Staudten - Stek - oder Gersten-
Korn insgemein genannt, sammt 3 nach der Natur
sorgfältig mit Farben erleuchteten saubern Kupfer-
tafeln, Nürnberg, verlegt von Adam Ludwig
Wirsing 1765. fol. pl. 3.*

i. e.

MARTINI FROBENII LEDERMÜLLERI
*disquisitio physico - microscopica secalis, vna
cum obseruatione incrementum eius demon-
strante.*

*Eiusdem delineatio et anatome plantae cuius-
dam, pro secali habitae, cum tabulis aeneis
viuis coloribus pictis.*

Eadem ratione, qua Cl. LEDERMÜLLERUS
hactenus varias obseruationes microscopicas
publici iuris fecit, quarum et nos passim mentio-
nem in commentariis nostris fecimus, vltterius in
disquisitione minimarum et absconditarum saepe
partium consueta industria pergit, nunc in qua-
Tom. XIV. Pars IV.   §s   tuor

tuor tabulis, ea, quae in fecali detexit, nobiscum
 communicans, in qua re ita versatus est, vt omnes
 mutationes huius notissimae plantae, a primo mo-
 mento, quo germen seminis radiculas agere inci-
 pit, vsque ad summam totius plantae perfectionem
 sedulo attenderet, et iconibus illustraret. Praeci-
 pua itaque ex diario oeconomico excerpit, quae ibi-
 dem de interna structura feminis, et successiva euo-
 lutione huius plantae exposita sunt, quibus suas
 adiecit obseruationes. Semen huius plantae, ter-
 rae mandatum, quandoque intra duos dies ger-
 minare incipit, ea cum differentia, vt interdum
 primo radiculas, et dein plumulam, interdum duas
 has partes simul, emittat. Folia, quando euoluun-
 tur, tenui lanugine, et in vtraque superficie inermi-
 bus quibusdam aculeis obsessa sunt, quas animad-
 versiones in tab. prima variis figuris declarauit,
 cum situm plantulae seminalis eiusque radiculas et
 plumulam, harumque partium successuum incre-
 mentum, et subsequentem folii euolutionem, oculo
 armato consideratam, ob oculos posuerit; primum
 folium, quod euoluit, concavum et spadiceo colo-
 re tinctum conspicitur, reliqua vero, quae sequan-
 tur, statim naturali suo viridi colore insigniuntur. In
 secunda tabula integrum culmum cum spica deli-
 neari Auctor curauit, vbi praecipue annotamus,
 glumam in exteriore superficie protuberantia qua-
 dam, serrae haud absimili, esse obsessam, quae supe-
 rius abit in apicem, dupli serie aculeorum insigni-
 tam. In tabula tertia praeter receptacula feminis,
 etiam ipsam internam eorum substantiam, microsco-
 pio auctam, vidimus, et in addita explicatione le-
 gimus, farinam seminum non ex globulis perfe-
 cte rotundis, sed ex globulis variae formae Nostrum
 reperisse, in quibus multi iterum alii minores glo-
 buli reconditi sunt. Quarta demum tabula naturali
 magni-

magnitudine fecalis plantam offert, quatuordecim distinctis culmis insignitam, et simul in eadem Noster erucam, fortuito ei oblatam, coloribus piętam, eiusque ampliorem descriptionem in explicazione tabulae adiecit.

Hisce obseruationibus circa structuram et incrementum fecalis expositis, nunc etiam Cl. Auctor anatomen aliis plantae, fecali haud dissimilis, addidit, et simul affinitatem inter gramen fecalinum et hordeaceum determinare studuit. Planta, cuius fusionem descriptionem variasque figuras Noster dedit, vulgo *Gersten - oder Stauden - Korn* dicitur, et media quasi planta inter secale et hordeum videtur, quoad externum quidem habitum haud ita nimis a vulgari secale recedit, disquisitionibus tamen ab Auctore institutis magis ad hordeum accedit. Non solum enim seminis figura hordeum potius, quam secale ostendit, sed etiam in germinatione eius detexit Noster, primum folium, quod euoluitur, non spadiceo colore, sicuti in fecali fieri solet, esse tintatum, sed albicanem primo, paullo post dilute viridescentem colorem habere, ut adeo hac differentia diuersitatem inter hordeum et secale statim detegere possimus. Quo vero de reliqua similitudine inter gramina fecalina et hordeacea quodammodo determinetur, varia vulgaria Cl. Auctor examini subiecit, et in omnibus fere eandem euolutionis et incrementi rationem se obseruasse testatur, qualem in secale descripsit; praeter quod in secale prima folia semper spadiceo colore tintata sint. In tribus vero hisce tabulis singulas dictae plantae partes, a prima euolutione usque ad summam perfectionem conspicimus depictas, et praecipue in tab. secunda nostram admirationem mouet embryo, siue plantula seminalis, in qua par-

tes, fructificationi inseruientes, omnes iam perfecte delineatae existunt, et ita quidem, ut antherae cum staminibus ex parte superiore plantulae seminalis exoriantur, pistilla vero in parte inferiore eiusdem sedem suam habeant, et ibidem in innumeris ramifications distribuantur.

X.

De melancholia et morbis melancholicis. Tomus Primus. Lutetiae Parisiorum, apud P. Guillel-
lum Cavelier 1765. 8. Alphab. i. pl. 3.
(Auctore Cl. ANN A E O - C A R O L O L O R-
Y, M.D.)

Quo maioribus morbi quoddam genus obscuris-
tibus premitur, eo maiorem sane laudem
meretur is, qui in fontes illius altius penetrare, dif-
ficultates curatius rimari et maiorem ei lucem af-
ferre tentat. Hoc egregie a Cl. Auctore factum
esse, testatur hic liber, cuius summam pro dignitate
argumenti et ipsius libri paulo copiosius, quam alias
fieri solet, exposituri sumus *.

p. 2. In *introductione* Cl. Auctori melancholiā lati-
fimo sensu appellat *illam mentis imbecillitatem, a cor-
poris vitiato habitu oriundam, in qua fortiter concuti-*
mus

* Cum studii nostri laborumque horum Sodalis quidam,
ex muneris, quo per nouem annos fungitur, ratio-
ne fruatur opportunitate magnum melancholicorum
maniacorumque numerum quotidie obseruan-
di; atque cum sciamus, eum, arte medica praeu-
lentem, multum de hoc argumento iam dudum co-
gitasse, plurimum quoque experientia edoctum litt-
eris consignasse, tandem plus centum et viginti ca-
dauera eiusmodi morbo defunctorum curatius diffe-
nisse, recte et prudenter nos acturos esse putan-
mus,

*mur ab obiectis, aut externis, aut ab imaginandi vi effictis, ita, ut iam impossibile sit, ideis inde natis obfistere, ab iis auelli, aut contra ratione tendere; et sic a strictiore BOERHAAVII definitione in eo recedit, quod nec omnes, qui timore aut moestitia praeter rationem afficiuntur, et melancholico morbo labrant, vni et eidem ideae perpetuo affixos, nec vere deliros dici posse arbitretur. Ad mentis vero illam imbecillitatem alios a natura ita constitutos esse censet, ut omnes, ac singuli caussarum externarum incursus illos commoueant, hinc summe mobiles sint, quasi neruosum genus ad omnia mouendum habeant; in aliis contra, a robore nativo per morbum deiectis, turbatas corporis functiones mentem efficere erroris participem. Hinc omne illud, quod sensorium commune e statu fano deiicere potest, eique imbecillitatis notam imprimere, inter melancholiae caussas refert, binaque eius genera distinguit, quorum vnum a solidorum, alterum vero a fluidorum vitiis repetendum sit, ex quibus utrisque tertium exsurgat genus forsitan frequentius caeteris. Ipsa igitur tractatio in duas partes diuisa est, in quarum prima *melancholia a solidorum vito, seu neruosa*, in altera vero *melancholia humoralis* exponitur.*

Neruosa igitur melancholiae essentiam in cap. I. expensurus Cl. Auctor ad solidorum affectiones tum in statu naturali, tum praeternaturali, illorum scili-

Ss 3

p. 6.

p. 10.

mus, si ei librum hunc prouoluendum et in epitomen redigendum daremus, ea freti spe, ut de utilitate huius libri, si laudaretur, eo certius lectores nostri persuasi esse possent. Hac occasione simul spei faciendae idem amicus nobis dedit libertatem, se propediem, quae cum de applicatis remediis in hoc morborum genere obseruauerit, tum in disiectis cadaueribus reperierit, publicae luci esse expositum.

p. 15. *cet actionem vel auctam, vel imminutam, vel pro-
sus peruersam respicit. Sic ab actione tonica cum
mechanica tensione coniuncta deducit maiorem par-
tium vibratilitatem; unde illa mobilitas nascitur,
quae melancholiae fundamentum praebet, et quae
caussa est variarum sensationum, sympathiae, habi-
tus corporum diuersi, ex consuetudine, seu repeti-
tis caussarum insultibus exorti, et quos in habitum
inertiae et *conuulsuum* dispescit, atque huius mirum
adducit exemplum feminae illustris, quae omnem
cibum auersari, potumque horrere gloriabatur, et ad
cuiuslibet conspectum conuellebatur. ** Sensitatis
mobilitatisque auctae varii sunt effectus, quorum
praecipuus spasasmus est, quem excipit atonia, separ-
tium quaedam relaxatio.

p. 42. *Melancholia spasmodica in cap. 2. vero is morbus
dicitur, in quo mens aegri debilitatur, afficitur corpus
spasmis sine ulla alia labe, quae a cognito mechanicae
animalis vitio pendet, et cuius sedes in sensus atque
motus organis est quaerenda. Et cum propter
sensus atque motus torporem et inertiam, quae hu-
ius morbi caussa esse nequit, partis vitalis acti-
tas et vis vel intendi, vel prorsus peruersti que-
tres inde deducit melancholiae spasmodicae species, al-
teram in aucta neruorum actuositate positam, alte-
ram in eorundem motuum peruersione, tertiam de-
nique ex vtraque compositam, quae ultima, vt
insignem in neruis mutationem supponat, caeteris
tamen frequentior sit. Hinc omnes neruorum
morbos*

* *Habitum conuulsuum in Germania et speciatim in
Saxonia superiore non adeo frequentem, longeque
mitiorem ac in Gallia obseruari, ex eo patet, quod
in prochotropheo Waldheimensi, vtpote aegrorum
huius generis resertissimo per integrum nouen-
nium vix bina vel tria eiusmodi exempla annotari
potuerunt.*

morbos, si eos exceperis, qui a torpore pendent, ad melancholiam Noster refert. Hos vero ab humorum morbis differre, ex eo euincere studet. quia 1) fere omnes caussae, quae morbum hunc incendunt, vix ullum in humores imperium exercere possint; quis enim iram, metum, amorem, vel odorem narcissi tuberosi in humores agere credat, cum tamen omnes totum corpus in conuulsiones rapere possint? 2) quia eaedem caussae uno oculi ictu, aut ocyus, totum corpus conuellant, id quod caussae, in humores agenti, nullatenus competere possit; 3) quia in hac melancholiae specie, modo absit caussa conuellens, functiones omnes coeteroquin rite peragantur, absolutoque paroxysmo, corpus p. 43. perfecte sanum relinquatur, nec vlla pristinae labis vestigia remaneant, praeter defatigationem.

Melancholiae spasmodicae descriptionem, quump. 51.
 vniuersalis dari nequeat, incipit Cl. Auctor capite 3. a simplici ac primaeva illa specie, quae a neruorum actione tantummodo intensa pendet, et hanc ex tenuello corporis habitu affectibusque animi tristibus iniuriis externis illi accendentibus cognoscere docet. Alterius vero melancholiae speciei ortum multo obscuriorem, ex tensionis seu vibratilitatis habitu, per versionem sensus atque motus inducente; 2) ex partis alicuius debilitate, discordes necessario vibrationes in vniuerso neruorum systemate producente, et 3) ex habitu otii deducit. In priori specie obseruari dicuntur timor immodicus a caussa leuissima, ira vehementis, sed facile deferuescens, in altera vero chimaerae omni prorsus ratione destitutae, animi affectus sine vlla caussa orti, et delirium pertinax de re quadam, menti altius infixa, in quo a mania differt. Ex quibus tertia species, ex vtrique genere caussarum complicata, facile intelligi poterit. Symptoma hinc vtrique communia et propria describuntur. p. 58.

tur, v. g. cordis palpitationes ad minimum paucis
 insultum in priori, sine causa vero in posteriori, et
 animi deliquia, quae variis exemplis illustrat; vri-
 nae tenues limpидissimae vtrique communes, poste-
 riori vero diarrhoeae variae, aeris tum infra, tum
 supra eruptiones quasi perpetuae, lacrymae inuolun-
 tariae, feminis effusiones sine vlo concupiti obiecti
 intuitu, et obscoeni liquoris e mulierum genitali-
 bus per spasmodum effluxus. Morbi vero, in summo
 gradu constituti, symptomata in priori specie non so-
 lum enarrantur variisque exemplis illustrantur, sed
 etiam ad hoc melancholiae genus referri posse, pu-
 tat Auctor, malum illud tristissimum rarissimumque,
 quo aeger quocunque ante oculos versatur, imita-
 ri conatur. Sic vidit Noster mulierem, nunc san-
 tam, quae quoties puteum spectabat, in quem se
 ancilla ante oculos praecipitem dederat, ad se ipsam
 quoque praecipitem deiciendam innita quasi cog-
 batur. Pergit dein Cl. Auctor ad alterius speciei, in
 summo gradu constitutae, symptomata, inter quae
 hoc nostram potissimum excitat attentionem, quod
 nulla mere spasmodica melancholia perpetuo et si-
 ne interuallis diuexet, sed hoc signo praecipue ab
 humorali differat, nihil mali relinquens praeter sen-
 sitatem summam inter vacua, quae habet, inter-
 ualla. Diu durat vterque morbus, et plures per
 annos sensim sensimque inualescit, tandem alius ac-
 cessit et degener fit, hinc omnia, quae melano-
 choliae succedunt, mala ad compositam referuntur, ex-
 cepta tamen vasorum ruptura, ad sensilitatem et
 debilem ac tensam fibrarum crasis reuocanda. Com-
 positae tandem melancholiae, praeter alios morbos,
 febrim nerueam dictam succedere, atque hanc post
 leuiores insultus tandem vehementer erumpere, deli-
 rium obscurum, conuulsiones, mox phrenitidem
 atque

p. 65.

p. 71.

atque mortem inferre, atque hoc stadium huic soli
febri proprium esse.

Inter cauſas melancholiae nerueae procatharſi- p. 83.
cas cap. 4. numerat Cl. Auctor aeris variatam conditionem, calorem et ariditatem loci, in quo viuitur, hinc nullibi magis exquisitum graduque vehementius melancholiae nerueae genus reperiri contendit, quam inter Asiae australis populos, praecipue inter illos, qui ex Europae septentrionalis regionibus istuc aduecti viuunt. Minerarum viciniam, halitusque ex paludibus noxiis forsan vnam e cauſis esse autumat, cur sua Britannis competitat melancholia neruea. Porro huc reducit alimenta acria, potulenta spirituosa, venena, aut medicamentorum, quae in neruos agunt, opii, solani furiosi, moschi, croci abusum, variarum excretionum naturalium suppressionem, vel nimiam profusionem, siue sponte ortam, siue praepostere accitam, subitas et magnas humorum iacturas, in primis sanguinis, unde declaratur, quare, quod historia constat, vulnerati et sanguine exhausti heroes interdum fiant pusillanimes. Quae a mente proficiscuntur cauſae, sunt profunda meditatio, (hinc litteratis adeo frequens neruea melancholia,) ira furens, laetitia immoderata, amor et flagrans coeundi libido, metus et moestitia. Nihil magis vero to- p. 96.
num partium pessundat, quam alternae viuidarum animi affectuum, sese mutuo excipientium, vices, hinc leuis et inconstantis animi homines melancholia facillime corripiuntur. Ad particulares vero cauſas, quae nunquam simplicem melancholię nerueam, sed semper alteram progignunt, referuntur ventriculi dolores, iecinoris linenisque affectiones, renum p. 99.
mala constitutio, ut et calculus, cerebrum et partes semini, aut recipiendo, aut eiiciendo in utroque sexu destinatae, quae cuncta variis non solum exemplis Cl. Auctor illustrat, sed quoque, quomodo

ſingulae cauſſae noceant, lucide commonſtrare allaborat.

p. 103. *Signorum melancholie nerucae diagnostiſorum cap. 5. et 6.* conſtituuntur duo genera; alia, quae ſolummodo morbi praefentiam, alia, quae diuerſas eius cauſſas indicant. Ad illa pertinet 1) mentis debilitatae error, qui appetet nimia ſenſilitate, dum mens omnibus rebus, gratis aequa ac ingratia, nimium commouetur; 2) impar relatio motuum, ſiue muſcularium, ſiue tonicorum et obiectorum, quae in corpus aut mentem agunt, e. g. ſpasmus, convulſiōrum motuum, palpitationum cordis, et ſimilium ſymptomatum, ab exigua cauſa, vel post leuem auditum ſtrepitum ortorum; 3) excretiones peruerſae: lacrymae copioſae, vrinae limpidiſſimae et copioſae, faliua guttatiſt affluens aquoſa, aut ſuccus ventriculi, vomitus vi eieſtus, 4. atonia, effectus veheſtimentium ſpasmus. *Haec vero, cauſſarum indiciū, Cl. Auctōr in tres classes diuidit, quarum prima eſt continent cauſſas, quae intra corpus admiſſae, ita in neruos agunt, ut quaelibet proprium ſibi ſymptoma, propriam diagnostiſin vindicet, ſeu, quae ab alimentis, medicamentis, venenis, nimiis euacuationibus variū generis, a pulueris ſternutatorii etiam abuſu * pendet; ſecunda eſt, quae ſenſus primario afficiunt, vel ab aniſi influxu in corpus feruntur e. g. ſui ipſius odium, amorem, admirationem: quorū referuntur mala perpetrati ſceleris conſcientia, vana ſuperſtitio, erotomania, furor vterinus, enthusiasmus atque echaſis; tertia demum illas, quae non in vniuerſo corpoſe, ſed in ſingularibus partibus reſident, atque ab earum actione peruerſa, profiſcuntur, e. g. ab*

vtero

* Visitati pulueris ſternutatorii abuſum, tam epileptiſm, quam iſum furorem mirum in modum augere nos in ptochotropo Waldheimensi creberima experien‐tia edocti, certo affuerare poſſumus.

tero, a calculo in renibus, vel vreteribus haerente, a quo saepe nerueam melancholiam ortam esse narratur.

Progreditur hinc Auctor in *capite 7. ad diuersa* p. 159. *symptomata*, quae nouum nomen melancholiae nerueae imponunt, et ad morbos, qui eam excipiunt. Neruea melancholia; mutato tantum nomine, in foeminiis non nunquam affectionem hystericam constituit, si symptomata huius morbi, aut conferta, et cum quadam vehementia breuibus interuallis recrudescunt. Haec vero vel uno impetu saeuit, acutis morbi in modum, vel statis et regularibus paroxysmis febris intermittentis aemula reuertitur, vel anomala et irregularis, paroxysmos abnormes concitat. Prior, cum a cauſſa vehementiori oriatur, reliquis curatu est facilior et huc reducenda esse catalepsiarum et longarum inediarum exempla, Auctor putat. Alterius cauſſam, vt omnium morborum p. 163. periodicorum, in neruis quaerendam esse perhibet, cum nerui quotidie eadem hora in eodem statu reperiantur. De tertia notauit tantum id, in quo a melancholia simplici differat, fateturque se inter hypochondriacos, simplici affectu laborantes et neruea melancholia vexatos, nullam huc usque differentiam deprehendisse. Maniacorum vero mere nerueorum p. 164. memoriam integrum, iudicium facile et liberum esse asserit, solam imaginationem laedi. Atque hanc esse, vel cum affectu, vt ab amato aut occupante obiecto nullatenus diuelli possit; vel sine affectu, ubi ad omnia indeterminatim mens insanit; hinc quoque maniam nerueam aliam esse perpetuam, aliam intermittentem, eamque aut periodicam, aut anomalam. Nunc cauſſas rimatur, cur plures melancholici nunquam ad maniam usque euehantur, alii vero facilius et quasi subito corripiantur insania; inde tamen non satis concipi posse asserit, quomodo haec

haec perpetua sit, illa intermitteat, nisi dicatur, in
terruptam reuiuscere ex occasione, qua data, erum-
pit, absente, conquiescat. In neruea autem mania
inesse semper aliquid conuulsu, eandemque, cum
affectu ingente stipatam, incedere, hinc nulli
mortis cupidinem maiorem, quam sibi saepius
conciscant, quasi illos nunquam poena deserat. Si
gna vero, ut internoscatur, humoralisne sit mania
an neruea, admodum difficile colligi possunt. Me-
lancholiam nerueam tandem excipiunt 1) febris le-

p. 176. ta neruea 2) marasmus s. phthisis neruea et 3) pa-
ralysis atque hydrops, qui partim tonum auctum,
partim contra fractum pessundatumque exhibent.
Sic commonstrat Auctor, febrim lentam melancho-
liae inueterascenti succedere, in principio quidem
vix cognoscendam, praesentidam tamen ex lu-
guore quodam animi et corporis, ariditate cutis,
dolore artuum osteocopo cet; existentem et con-
firmatam indicare pulsus vacillantis frequentiam,
summae debilitati consociatam, atque illam vel in-

p. 179. termittentem vel continua vel; abire saepe ino-
pina sanatione in statum sanitati propriorem, si ex-
citantes caussae semouentur, v. g. si laetitia excipit
moerorem. Si autem ingrauescat, nullaque fata
cute exhalatio, cachexiam huic febri cum febre ca-
cheistica succedere, quam excipit hydrops, vel si sit
siccitas, melancholia humoralis. In felicissima ve-
ro terminatione in phthisin et febrem heclicam abi-
re, quod ex adiuncto calore, qui prius constabat
non erat, et ad vesperam ingrauescente, auctaque

p. 184. aegri confidentia, cognoscitur. Hanc vero eas pra-
sertim caussas mature inducere, quae corpus quo
perpetuo erethismo, ut moeror, tristitia etc. stir-
p. 186. gunt. Quos vero acris aliqua materies phthisicos
effecerit, illos ad hanc tabem non pertinere perhi-
bet. Aegros fere omnes ad frigus nimis impatiens

tes esse, cum intus quasi frigescant. Sine febre plures per annos perstare, cum febre autem ad si p. 187. nem tendentem saepius phthiseos suppuratoriae formam induere. Cum paralysis ex Nostri senten- p. 188. tia ab atonia fibrarum dependeat, et in ipsa origine aliquid conuulsio habeat, raroque absoluta atque perfecta occurrat, ab eiusmodi hominibus saepius adhuc actiones, sed conuulsione et quasi per saltum, post praegressum tremorem, peraguntur. Ex hac paralyseos natura vero circuli sanguinis retardatio facile concipi potest, ex qua vel stagnatio, gan- graena et sphacelus, vel promptior, vel facilior ato- niae transitus in hydropem.

In parte altera de *melancholia humorali* exponi p. 191. tur. Veteres melancholiam inter morbos non so- lum ab humorum vitio repetendos, sed etiam ab intemperie humoris naturae affinis, et inter elemen- ta corporis constituti saepe ortam esse asseuera- runt. Recenset igitur Cl. Auctor cap. I. ex antiquissi- mis scriptoribus **HIPPOCRATIS, GALENI, AETII, ARETAEI, ALEXANDRI TRALLIANI, PAULI AEGINETAE, ex recentioribus FERNE- LII, SENNERTI, PARACELSI, HELMONTII, WILLISI** que de humoris melancholici, et atrae bilis natura, melancholiaeque caussis et sedibus sen- tentias, quae; licet multum discrepant, omnes ta- men in eo conueniunt, ut caussa morbi huius extra cerebrum sit quaerenda, a qua illud demum laeda- tur. Ex recentissimis temporibus **SYDENHAM** spirituum ataxiam generandi huius morbi incusat, a quo vero **HIGHMORUS** et **FR. HOFFMANNUS** dissentunt, qui, quamuis spirituum ataxiam in ge- nere non negauerint, huius tamen morbi sedem in ventriculum hypochondriorumque confinia posue- runt. Adeoque nunc duplex opinio medicorum vi- p. 223. get, aliorum, qui melancholiam pro simplici solido- rum.

rum vitio habent, aliorum, qui in ea efficienda sanguinem crassum, viscosum, terreum, circa aut venae portarum, aut vteri ostia haerentem, admittunt. **BOERHAAVIUS** tandem atram bilem e tenebris rursus eruit, eique nouam formam dedit. Maturat vero **Cl. Auctor** illum vnicam tantum melancholiae ideam suppeditare adeoque eum videri cum **Stahlianis** consentire. Verum assentitur **BOERHAAVIO** neganti, melancholicum humorem inter humores naturales recenseri posse, cum ille semper soboles sit vitiati corporis.

p. 227. *Melancholiae* igitur et *atrae bilis existentiam* commonstraturus in *capite 2.*, primum ad sanguinis, deinde ad bilis naturam respicit **Auctor**; hinc primo loco ostendit: proportionem partium sanguinem constituentium variare, nunc plus esse partium terrestrium, crassiorum, nunc aquei liquidi. Liquida quaeque, rapido motu circumdata, si heterogeneis constent partibus, adipisci ac redire quandam, alcalescentem scilicet volatilem. Hinc in eo sanguine, qui multum exercitatus est, plus prouliuitatis ad putredinem obseruari, quam in eo, qui tardiore motu incedit. Minus quoque a motu dilutum esse cruentem, magis ergo solidis foetum partibus, hinc variam pro varietate motus sanguinis densitatem. Melancholiam quamque ab alacritate cessante principium sumere. Alacritatem vero peruiam atque meabilem omnium vasorum conditionem, tenacitatemque debitam, fluiditate temperatam, in liquidis supponere. Quodcumque ergo, aut **vasis** meabilitatem aufert, aut liquidis debitum tenorem impedit, illud alacritatem simul tollere. Humorum autem eam conditionem veteres spissam simul atque acrem voluisse, in qua ingens motus difficultas sit, eamque adustionem et incinerationem vocasse. Huius autem duplex genus sedulo distinguendum

1) ab
tenui
tiunt
nuita
causs
dunt
conc
Hinc
tur
et 2
liam
Hoc
que
mot
Eta
sicc
guin
chyl
nuid
vita
firm
lati
mel
quo
cho
na
mis
san
vit
mu
ue
gu
ch
ma
pa
tia

1) ab iis caussis, quae, dum motum intendunt, tenuitatem etiam principiis sanguineis imperiunt, 2) earum, quae liquidioribus ablatis, tenuitate imminuta, spissitudinem augent. Piores caussae densitatem sic dictam inflammatoriam accendunt, posteriores spissitudinem piceam, viscidam conciliant, quam melancholiam licebit nuncupare. Hinc in illa tenacitate aquae liquida admissa iunguntur massae sanguineae difficilius, faciliusque effluunt, et 2) ut spissitudo inflammatoria facile in melancholiam transit, sic fieri potest huius in illam transitus. Hoc autem pendere a motu novo solidis quacunque de causa impresso. Si vero solida ad nouum motum non irritentur, massam spissiorem, non aucta solidorum actione, constituere et frigidum et siccum humorem veterum. Perseuerante hac sanguinis conditione, coctiones necessario vitiari, hinc chylum spissiori liquori non admisceri, sed per tenuiora vasa maximam partem effluere. Inde vero vitali animali fluido defraudari fibras, arescere, infirmari. Arefactas fibras viuaciores concipere oscillationes, debilitas infirmiores. Hinc spissitudini melancholicae iungi melancholiam nerueam, id quod binis exemplis illustrat. Alteram vero melan- p. 237.
cholae et bilis atrae speciem oriri a bile acri vitellina corrupta. Bilem in hepate secretam tenuissimis constare partibus, hinc facile resorberi et in sanguinem refluere, et quoad colorem in porraceam vitellinamque abire posse, quod ii, qui viridia euomunt, probant. Caussas, bilem in acre acidum convertentes, ad quatuor capita reducit; 1) vitia sanguinis, glutinoso spontaneo abundantis, atque v. g. chlorosin, insonte vtero, in melancholiam immo et maniam saepius degenerem producentis; 2) hepatis et organorum eiusdem secretioni et afferuationi inferuentium, cum v. g. bilis sola stasi sine

vlla acidi miscela viridem * acquirat colorem; 3) contentorum in stomacho et intestinis v. g. abusu acidorum; 4) cauſarum qualiumcunque in reliquo corporis partibus habitantium concursum v. g. viridum vomitus post capitum vulnera grauiora. In atrum vero verti liquamen, partim ab iisdem cauſis intensioribus factis, partim vero a lienis affectionibus, quibus soluuntur, si materia nigra per diarrhoeam fecedit; sic Noſter quoque hystericam vidit, quae sub paroxysmi ſolutione vrinam atram, atramenti inſtar redderet, in alia atra bilis cum in-

p. 247. ſigni leuamine ex vtero exiit. SIMSONI ſententiam, ſanguinem extrauafatum, ſtati atrum factum, atram bilem mentiri, in variis quidem caſibus concedit, aliis tamen refellit, notasque affert, quibus atra bilis a ſanguine atro diſtingui potest. Scilicet ſanguinem atrum copioſe dilutum lintea macula obſcure rubefcente, atram bilem contra vtut copioſe dilutam macula flava, non niſi frequente ſaponi vſu delebile inficere. Odorem nigrae bilis, tum vomitu, tum per aluum emiſſae, ad nares fortiter aſcere, qui ſanguini putrefacto competere non poſſit, et in foetidissimum vertatur, ſi atra bilis v-

p. 253. cerando ſanguinem eliciat. Ostendere dein ſtudet acidi

* Solam ſtati bili viridem, ne dum atrum, colorem non necessario conciliare, nos inter alia quoque edocuit ſectio viri 54. annorum, a pueritia stupidi, maxime iracundi: et inter epilepticos insultus demortui, in cuius duetu cystico vnuſ ex quinque lapidibus baccae rubi magnitudine et figura, coloris ſtraminei, firmissime incarcerated omnem bilis cysticae exitum proſrus impediuerat. Vesicula ipsa vero turgidissima, loco bilis, et quidem ex hac hypothefi, viridis vel atrae, vncias duas cum ſemife liquaminis candidiſſimi, viſcidissimique pellucenatis, nequaquam acidum ſpirantis, albumini ouorum recentium ratio- ne conſiſtentiae ſimillimi, conſinebat.

acidi, intra vasa actionem suam exercentis, existentiam ex iuscotorum sepositorum acescentia tanta, quae etiam ebur, vt in lacte, emolliat. Hanc acescentiam sanguinis a chyli acore proficisci arbitratur. Ex virus cancerosi, scirrhos emollientis et in pessimum vlcus convertentis, efferuescentia cum terreis, ex ossium emollitione, quae a solis acidis * emolliri possint, variisque testimoniiis exemplisque, acidum diu in corpore et praecipue pituita glutinosa inuolutum latitare posse demonstrantibus, patere putat, veteres nequaquam vanos fuisse, cum hinc nigrum humorem, illuc melancholiam, ex vtrisque vero natam atram billem distinguerent, quod etiam aliis, cuiusque harum trium specierum exemplis, a se ipso obseruatis et visis, vltierius illustrat.

In *causas capite 3.* inquirens, quae melancho-p. 264.liam producunt, triplicem earum indagationem instituit, 1) quae a porraceae bilis corruptione 2) a pituitae acris vitio, et 3) ab vniuersa sanguinis crasi, melancholicum vitium contrahente, pendent, quas rursus in duplicem classem diuidit, vt alias ab internis dispositionibus, morbosum statum constituentibus, alias vero ab externis, vndiquaque nos ambientibus insidiis deriuat. Sic in senibus aliquando norbis inflammatoriis; sic ipsi morborum acutorum acrisiae; sic et viribus ab iisdem morbis exhaustis, vt et morbis, a venenato miasmate pendentibus, v. g. variolis, melancholia facile succedit. Chronicos vero morbos triplici ratione ad humorem

* Acidum vero, si vnuquam, certo rarissime, emollitionis ossium causam esse, iam dudum demonstrauit Cl. LUDWIGIUS in *diss. de laesa ossium nutritione* Lips. 1759. Vid. etiam *Commentar. hor. Vol. IX.* pag. 141 sqq.

rem melancholicum producendum conferre, 1) si morbus singularis ex visceris alicuius obstructione vel functionis laesione vniuersalem inducat, 2) si secretio naturae familiaris intus retineatur, et 3) si fermentum aliquod, in sanguine enatum, intra mollem cohabeatur, aut in partem aliquam contra naturae institutum depellatur. Ostendit dein, quomodo hepatis et praecipue lienis obstructio humoralis melancholiam gignat. Lienis morbum prolixo describens ex veterum sententia, praecipue ex colore vultus lurido et atro, sublatoque hypochondrio sinistro cognosci posse statuit, * viditque lienem tanquam vesicam aere plenam, qui diffusus, quasi aere exploso, concideret. Ex altero genere haemorrhoidum secretionem, aut interruptam, aut suppressam ideo ad hunc morbum concitandum plurimum conferre arbitratur, quia 1) plethoram et inde sequentia mala infert, 2) hanc praecipue in hepar, lienem atque ventriculum defert, et 3) miasmata impura, alias cum haemorrhoidibus excreta, totum corpus inficiunt, id quod

p. 280. variis exemplis illustrat Tertium tandem genus a miasmate venenato, intus cohibito, pendens, in variis classes rursus dispescit, sc. 1) in illa, quae solida sine magno quidem dolore aut febre, impotente tamen, vellicant, pungunt, stimulant, orto enim graui dolore, aut febre, melancholia soluit, vt v. g. erumpente podagra, vel febre acuta, saepe fieri solet; 2) quae stimulant aequa solidam, ac in fluida agunt, vt v. g. lues venerea, lepra, papulaeque melancholicae, pruritus enormes excitando;

3) que

* Ex his signis iudicaturus, in ptochotropo Waldheimensi vix ullum lienis morbo laborantem agnosceret, cum tamen in numerosis melancholicorum dissectionibus varios lienes, morbose affectos, licet non aere differentes, inuenerimus.

3) quae in fluida potius, quam in solida agunt, quod fit ab humoribus, qui facile ad acescentiam vergunt, v. g. a lacte grauidarum, aut puerarum, si acore reliquum inficiat sanguinem, a lue scorbutica. Praedispositionem vero ad humoralem melancholiā in indole, a sex rebus non naturalibus enata, quaerendam esse arbitratur. Sic atmosphaeram Angliae frigidam et humidiorem melancholiae nerueae, aridiorem e contrario calidarum regionum temperaturam humorali magis fauere ex copiosori morborum istorum prouentu ostendit, concedit tamen et acerrimum frigus ad melancholicum humorem producendum concurrere posse. Plurimum etiam nocet et gignendo huic morbo potissimum inseruit victus durior, tenacior et copiosior, praesertim ex acescentibus et immaturis fructibus, subitus a victu leuiori ad duriorem, a labore et exercitio ad otium transitus, animi tristia pathemata, veneris praeposterus vsus, purgantia remedia quaecunque, acrius spirituorum, praesertim vinosorum, opii, narcoticorumque abusus.

De melancholiae humoralis sede agitur in capite 4. p. 295.

Quamdiu humor melancholicus cum sanguine per totum corpus oberrat, dispositio tantum, non vero ipse melancholiae morbus adest; proxima vero est stagnatio; cerebrum ceu debilissima pars resinosa et piceae sanguinis crassi diathesi facilime cedit. Et cum facies in nullo alio, ac in hoc morbo, ita cum interioribus consentiat, haec in his aegrotis, aut magis, aut minus lurido colore indubitate latentis in cerebro mali signa prodit, licet caussa eiusdem ab abdominali vitio pendere possit. Hinc grauidas saepe melancholicas fieri, saepiusque iis foedari faciem, rarissimo exemplo nobilissimae foeminae, triginta circiter annos natae, grauidae, Auctor comprobat, cui parum melancholicae, septimo

Tt 2 graui-

grauiditatis mense facies sensim nigerrimo colore ad collum usque obducta fuit, intactis oculis intactaque labiorum rubro limbo, qui partus tempore sudore nigro, linnea atramenti instar tingente, maximam partem et biduo post lochiis rite fluentibus prorsus ablatus est. In altera vero hanc proxime secuta grauiditate, redeuntem hanc faciei nigredinem primi obortae tertianae febris insultus penitus

P. 302. sustulerunt. * Tertia demum et frequentissima melancholiae sedes ea sunt viscera, quae ad bilis secretionem, aut per se, aut inito cum hepate commercio concurrunt. Lienem vero tanto volumine intumescere autumat Noster, ut eo tanquam zona cingantur homines, tantaque celeritate detumescere, ut saepe receptaculi ad instar videretur constitutus; sua vero tumefactione ita intestina comprimere, ut flatus et borborygmi ab eo exire dicti sint sub nomine rugituum lienis, id quod nos in tanto melancholicorum confluxu, creberrisque eorum distinctionibus nunquam obseruasse, ingenue fatemur. De atra bile vero mota afferit, venenum melancholicum, si aliquid acredinis natuuae conceperit, glandulas lymphaticas inficere, lymphae spissiori inharrere, et si ab occupata sede deturbetur, miserrime alias,

* Nos Cl. Auctoris obseruationes nequaquam in dubium vocamus, miramur vero, nos per integrum nouenium inter plus, quam quingentos melancholicos maniacosque, ne unum quidem faciei nigredine notatum conspexisse, licet facile concedamus sub finem morbi, faciem, cachecticu paulloque in iteritum vidente colore foedatam, deprehendi. In principio vero et statu morbi saepius perplures iuuenes et puellae, quin immo foeminae hoc morbo per decennium et quod excurrit, conflictatae, tanto adhuc venustatis decore praeditae conspicuntur, ut plures alias eiusdem aetatis, sanissimasque pulchritudinis forma longe antecellant.

alias, attamen aut structura, aut usibus analogas * partes inuadere, id quod notabili funestoque exemplo illustrat.

Melancholiae humoralis signa et symptomata cap. 308.
 pite 5. expositurus, tria stadia persequitur 1) incipientis, 2) adultae et 3) inueteratae. Describit igitur, quomodo praedispositi ad hunc morbum cognoscendi sint, et licet saepe aliena larua indutus, incedat, hoc tamen sibi proprii habere, quod frigoris undeque diffusi speciem praebeat, nec vlam afferat febrilis incendii ideam. Omnibus vero, quibus malum epigastricam regionem et utrumque hypochondrium obsidet, commune fere esse enor- mem, immo ad ipsam tangentis manum saepe stupendam pulsationem, qua vniuersum abdomen con- cuti videatur, quam ab ipsa aorta deriuat. Si vero melancholia sit in uteris, symptomata eadem, quae in melancholia nerua obseruari, differentia ab ex- eunte humore albo, cauissique praegressis sumta. Quos caussa, vniuersum corpus occupans, diuexat, illos in primo morbi stadio summe macilentos esse contendit. His etiam proprium esse, cutim foedissime deturpari; humore enim ad cutim de- lato, intolerabilem oriri pruritum, hinc a sculptura fissuras vleeraque produci maligna, vix sanationem

T t 3 admit-

* Sic nos in quatuor maniacis eiusmodi glandulas in-
 farcitas, grani milii et cannabis magnitudine, innu-
 merabiles, et tanta copia in externa superficie ven-
 triculi totiusque intestinorum canalis; in binis vero
 ex his non solum in hoc, sed etiam in tota perito-
 naei circumferentia, in utroque latere omenti me-
 fenterique, nec non in tota superficie diaphragma-
 tis, abdomen respiciente, et inferiore hepatis super-
 facie inuenimus, ut nullibi locus, nummuli magnitu-
 dine, ab iis liber deprehenderetur, quarum quedam
 lenti magnitudinem aequabant, et in unico cadaue-
 re nigro colore praeditae conspiciebantur.

admittentia, (id quod in ptochotropheo Waldhei-
heimensi vix vnquam fieri meminimus,) si vero
hac via omne malum exauriatur, quod euenisse
vidit Noster, hoc non nisi summa cutis iactura fie-

p. 319. ri. In altero stadio vix aegrotant miseri, sed vni
iam ideae eique moestissimae affiguntur. Aliquam-
do tamen subito erumpit melancholia, quod duo-
bus sat notabilibus exemplis illustrat. Ordinis vero
gratia melancholiam nunc praesentem et iam confr-
matam dupli in stadio considerat Auctor. 1) decur-
sus scilicet et 2) degenerascentis atque ad aliquem
terminum tendentis. Incipit autem ab ultimo,
vtpote leuiore, signaque, quibus breuiter minatura
a vulgari melancholia distingui possit. Illi sunt:
frigora huc et illuc decurrentia, saepe cum enormi
glaciei sensu in hac vel illa parte, ad ossa usque in-
teriora penetrante, cui succedunt calores incerti,
et paulo post symptomata, parti, per quam debet
humor melancholicus exire, propria. Aut enim
ad cutem * defertur, aut ad glandulas, aut via
quibus intestina patent, affectat, quae omnia vna
cum vomitu nigro satis clare describit exemplisque
illustrat. Si vero per aluum solam fertur humor
ater, modo grumosus appetet, quasi e sanguine
concreto formatus, et vero sanguine mixtus, mo-
do sincerus; prodit etiam specie picis liquidae,
abrasaque secum ab intestinis glutina et mucag-
nem loco natuam auehit, quae vero excretio-
ro vltra septem dies perdurat. Noster quoque
talem exire vidit, qualis euomitur, ramentorum
nigrorum summe dilutorum specie, et saepe sine
ulla violentia symptomatum per menses integros.

Feminis

* Huic forte oculi annumerari possunt. Vidimus enim ma-
niam sex et quot excurrit mensum, atrocissima oculo-
rum inflammatione breui temporis spatio felicissime
terminari et prorsus euanescere.

Feminis vero humor ater exit ab vtero per septem, aut nouem dierum spatium. Viris quoque rarius, feminis autem frequentius melancholia per vesicam et vrinas expurgatur, fluxu per aliquot dies durante. Qui vero humoris exitu non liberantur a morbo, horrendis tandem symptomatibus conficiuntur, quae Noster in quatuor diuersis sectionibus et quidem 1) de symptomatibus hypochondriorum et abdominis, 2) partium in thorace contentarum, 3) capitis, 4) cutis et artuum vterius prosequitur, quae cum omnia hic recensere nequeamus, quaedam saltim exempli loco commemoraturi sumus. Notamus ergo, hypochondriorum sublationes inter nostros rarius obseruari; nostris quoque melancholicis rarius contigit, vt ab alio deposita peius, sed plerique e contrario melius se habere videantur. Symptoma illud, quo exquisite melancholicus post emissam aluum tota abdominis parte sinistra, ab epigastrio ad hypogastrium aere turgeret, depresso interea dextra eius parte, nullo modo explicari posse arbitratur. * Miramur vero Cl. Auctorem inter haec canalis intestinalis symptomata vermes

Tt 4 prorsus

* Nos quidem hoc symptoma nondum obseruauimus, quod vero illi non adeo difficile videbitur extricatu, qui ex crebrioribus eiusmodi cadauerum dissectionibus miras illas intestinalis tam inter se, quam cum peritonaeo, mesenterio praecipisque visceribus per innumerabiles membranas, concretiones constrictionesque, modo per vniuersum abdomen, modo in uno tantum latere deprehendendas, mirasque coli tam praeter naturales expansiones, quam aberrationes a situ naturali, dum nimis non solum sub hepate saepius iterum ad coecum usque descendit, et hinc vel statim rursus ad hepar adscendit, vel hypogastrium transuersim peragrans, in sinistro demum latere versus lienem adscendendo consueta via terminatur, sed etiam saepe numero prope finem ex pelui

prorsus omisisse, qui tamen haud raro atrocissima symptomata, quin immo mortem adferunt.* Symptomatis partium in thorace contentarum Noster annumerat asthma periodicum conuulsuum et obseruauit aliquoties sine vlo tumore aliquam anginae speciem per decem menses integros, quae deglutitioni ** plus morae, quam doloris iniciebat. Sic quoque mulierem cognouit, quae sputa nigra, puluere atro obsita, longum per tempus expuerat, summaque anxietate ad scrobiculum cordis ingenteque suffocatione matutino laborabat. Ex symptomatis capit is melancholicus

capitis

pelui recta rursus versus (umbilicum ventricolumque adscendit, ibique, curuatura sinistrorum facta, in peluim regreditur, rite cognouerit.

* Lumbricos enim sub finem morbi crebrius ex ore reici, non adeo raram. ^{c^a} Vidimus maniacum exultatione leuiore nati labiique superioris fere continua vexatum, qui primo vulgo sic dicto crampo admodum dolorifico vnius, hinc et alterius manus brachiique afficiebatur. Simili dolore haud ita longe pat pes vterque atque crura corripiebantur. Hunc statim excipiebant conuulsiones atrocissimae totius corporis, et continuae per plures dies, inter quos summosque cruciatus eiulatusque aeger magnam lumbricorum vim sensim euomens, miserrime exanimabatur. Cadauere aperto, inter alia notatu digniora, rarissimo, et quantum scimus, nunquam antehac cognito exemplo, tres quoque magnos lumbricos mortuos vesiculae felleae vna cum bile, halecum salitorum muriae, quoad colorem et consistentiam, similima, inclusos, sectione deteximus.

** Sic vir per plus, quam decem annos perpetuo maniacus, ex longo iam tempore incontinentia urinæ vexatus, nuper sub lenis febriculae insultu tanta deglutiendi difficultate absque vlla inflammatione, tumore aut dolore per quatuordecim dies laborabat, vt, quidquid deglutiire conabatur, per pares redderet, inter quae, excrementis sine sensu secedentibus, mortuus est.

capitis dolor frequens, et leuis coryza, capitis a somno surgentibus grauedo, difficilior ad quascunque serias res attentio, non nisi capitis dolore luenda. Ad ea quoque refert absurdorum adpetentiam, quam raro in viros cadere autumat, nos vero in viris quoque pluries iam obseruauimus. Inter symptomata externa cutis et artuum praeter colorem, maculis foedatum, refert tumores duros cum scabritie quadam coniunctos, tenaces, rebelles, quibus Noſter in milite totum dorsum conspersum vidit, qui, imprudentius cauteriis tractati, breui mortem accelerarunt. Omnium vero pessimum esse maculas, quae in gangraenam, sphacelum, aut ut veteres vocabant, in cancrum abeunt: Vedit Noſter virum, qui, progrediente malo, in gangraenam ficcum incidit, qua per triennium depastus occubuit.

Quum tandem Cl. Auctōr capite 6. *melancholiae* p. 359: *humoralis in alios morbos abeuntis, symptomata explicare* studet, incipit ab *insania*, quam dicit esse corporis aegrotantis conditionem illam, in qua iudicia, a sensibus oriunda, nullatenus, aut inter se, aut rei repraesentatae conueniant. Varias huius species recenset, hic vero de ea tantum agit, quae melancholiae succedit, asseritque, *imaginationis viuaciorem impetum inter alia recte inter praedispontentes ad insaniam cauſas* recenseri. Nimis vero generaliter eloquaſta esse videntur, quae in P. II. Cap. III. p. 284. iam attulit, *neminem melancholicum, neminemque, quod hic repetit, maniacum nasci* *.

T t 5 Raro

* Ex ipsa enim Cl. Auctōris in limine huius libri data *melancholiae* definitione, quod sit *mentis illa impeditas, a corporis vitiato habitu oriunda, etc.* iam satis patet, multos eiusmodi imbecilles, et a pueritia sic dictos stupidos, quibus ptochotropheum Waldheimense

Raro ipsi primaria maniae caussa intra cerebrum hospitari videtur, recensitis itaque causis, quae primo melancholicis, atra bile laborantibus, maniam accersunt, duplum symptomatum classem constituit, quarum altera incipientem, altera confirmatam comitantur. Suadet iis, qui curam suscipiunt, sedulo animaduertere, quo delectentur, quid fugiant maniaci. Sic vix unum reperiri afferit, qui tabaci puluere, etiam ante inassuetus, summopere non delectetur, quod experientia confirmari etiam nos obseruauimus: vix ullum quoque esse perhibet, quem non, momento saltem temporis, sonus instrumenti musici perceptus e furore reducat. Et quamquam multa absurdia perpetrant, aliqua tamen

heimense vere abundat, nasci, sed praeterea que vere natus maniacus hic nobis innotuit. Femina enim adhuc dum superstes, satis succulenta atque robusta, quadraginta annorum, continuo ridens, et absurdissima quaeque loquens, caeterum corpore sana, ante 12 vel 13 annos post partum laboriosissimum filie primogenitae in mentis imbecillitatem, seu stupiditatem quandam incidit, quae summopere aucta est, cum, durante bello, filia a caesa arbore matris incuria misserrime periret. Postea breui ante mariti obitum rursus, grauida facta d. 20. Ianuar. 1763 puerum absque ullius adminiculo sola mirando modo peperit, vere maniacum. Is enim, cum die 24. Octobr. 1763 una cum matre in ptochotropheo hoc reciperetur, tanta muscularum artuumque vi, tantaque ferocia praeditus erat, ut saepius a quatuor robustis feminis non satis coerceri posset. Aut enim absque vilare ratione in cachinnos prorsus ithmodicos soluebatur, aut ira percitus quicquid in manus incideret, vestes, linteas, leculos, ceu filum tenue discerpebat. Scamna, mensas, quin immo parietes adscendens, nunquam solus relinqui poterat. Postea vero dentitionis difficultate, cum non nisi duos incisorios inferiores ostenderet, in marcorem phthisinque incidit, qua die 9. Aug. 1764 suffocatus obiit.

men non sine conscientia malefacti agere, hinc si latens adhuc conscientiae sensus rite excitatur, eum ad sanitatem restituendam conferre posse credit. De prognosi agens monet, plures esse morbos, qui, p. 378. dum insaniam tollunt, mortem inferunt, hinc vulgatum illud, insanos, ad mortem proximos, ab insania liberari, non de omnibus valere, recte annotauit. Insanos longaeuos, si iuuenes melancholia humorali correpti fuerint, rarum esse perhibet, nos tamen ex ptochotropo Waldheimensi plura exempla in contrarium proferre possemus. Morbo acuto incidente, eos obire ex melancholia mota, in crescente vero sensim insaniae cauſa, conuulsionibus corripi et decedere post insultus aliquos epilepticos. Quosdam apoplexia, plures vero subita placi daque morte sublatos vidi. Cadauerum lustrationem sibi vix in vno aut altero licuisse fatetur. Pergit ad melancholiam, in hydropem, aut phthisin ab euntem. Hydropem ab indurato hepate et alio quocunque abdominis viscere deriuat. Vedit quoque Noſter ſpafmorum quoddam genus, ad diaphragma ſaeuiens, abdominis molem arctare, ſanguineoque lati ci obicem ponere, ita ut hinc naſceretur hydrops, nulla interius ſenſibus patente obſtructio ne, quod ex aperto cadauere conſtituit. Phthisin vero, a melancholici humoris influxu pendentem, nec ſimplicem, nec vniormem eſſe, pro maiore minoreue indurationis vel erosionis ratione. Ad duo vero tantum capita referri posſe, ſiccum nimirum eamque, quae corpus non ſine ingente humorum vi exeunte perimat. Siccam, quam cum variis exitus modis deſcribit, vix aliud ſymptoma habere quam cum moeſtitia atque desperatione coniunctam marcescentiam, quae tamen ſub finem morbi omnino fere diſparet. Hanc ſiccum vero phthisin aliquando, quaſi ſubito, in humidam verti, tuncque leni titillatione

latione fauces irritari, ingentemque exire aquae copiam, ut inunctione mercuriali saliuantes credores. Marcorem vero in dies auctum, non, ut in vulgari phthisi, fiduciam simul atque spem relinquere, sed cum desperatione perpetua coniunctum, eidemque hoc proprium esse, quod dolores ad articulos ingrauescant, ingens sputorum copia acescentium exeat, et sub finem tantummodo striae san-

P. 390. guineae remixtae appareant. Progreditur denique Auctor Cl. ad melancholiam motam, seu in morbos acutos abeuntem. His dissoluitur quidem tenar melancholica visciditas, augetur vero acrimonia. Hinc nullibi vehementior omnium symptomatum excandescens. Post signa igitur, ex quibus atra bile motam adesse, cognosci potest, ostendit, sepe ipsam in stomacho scenam peragi, vnde vomitus atri lethales, quorum bina exempla Ipse vidit Cl. Auctor. Dysenteriam ab atra bile natam, non termina solum, sed saeuissimos cruciatus, dirasque conuulsiones inducere. Atra bilis in hypochondriis inflammata, sublati et extra retracti hypochondriis, vehementissimum sibi dolorem adiungit contem iisque pus, bile atra mixtum, biduo ante mortem infra exit, aliquando tamen acerrima pars, ad cerebrum delata, pessimam phrenitidem inducit, quae rursus varie terminatur. Quotiescumque vero atra bilis thoracem occupauerit, immobiles et quasi lapideos fieri pulmones; hinc quasi iunctam peripneumoniae orthopnoeam compositum morbum facere, quem cita mors excipit. Cum HELMONTIO vero credit, non necesse esse, ut partes atrae bilis ad cerebrum deferantur, cum ipsa nervorum vacillatio mentis imperium destruere possit. Duplex igitur ab atra bile mota pendere posse phrenitidis genus, alterum cerebro proprium, alterum a partibus incipiens a cerebro dissitis. Anthrax, gen-

graena,

graena, sphacelus, a caussis internis subito cum ipsa morte apparentes, ad effectus bilis atrae motae relate a Cl. Auctore referri videntur.

XI.

ANTONII DE HAEN S. C. R. A. Majestatis Consiliarii et Archiatri Med. Prof. Prim. etc.

Pars nona rationis medendi in nosocomio practico. Viennae Austriae. Sumptibus Hermanni Iosephi Krüchten. 1764. 8. pl. 19.

Pars decima ibid. 1765. 8. pl. 21. tab. aen. IV.

Pergit Cl. Auctor in declarandis variis doctrinis, P. IX. quae ad medicinam practicam certiorem et excellentiorem reddendam pertinent, et cum in hac parte de dubia diagnosi in multis morbis agat, in primo capite historias morborum et sectiones cadae- rum praemisit, quas succinente descriptas, breuius re- petere haud possumus, praincipia e secundo capite indicaturi, in quo pathologicam considerationem subnectit.

In genere monet viscerum situm in diagnosi p. 51. formanda probe attendendum esse, quanquam ex peruerso saepe situ haud paucae fallaciae occur- rant, in primis in morbis epigastrii, si hepatis moles ventriculum in sinistrum latus protrudit, vel eun- dem a diaphragmate remouit, ideoque oesophagum multum protrahit. Et ventriculus saepe nimis ex- tensus dextrorum vergit, saepe in intestini formam contractus est. Ex his aliisque differentiis viscerum apparel, quam caute in morborum sede definien- da versandum sit, neque tactu factam disquisitio- nem sufficere. Hepatis etiam plura mala sunt, quae icteritius color non comitatur. Facies florida erat

erat aegro, in quo post mortem hydrops pectoris, et membrana externa lienis vere cartilaginea inuenta est, et cum pectoris inflammatorii morbis in superiori capite duorum aegrorum menti fit, in quibus lien cum eius membrana in pultem conuersus est.

p. 56. Tumor infimi ventris ex varia viscerum labore, quid? quod ex rene aut vesica, ultra modum extensis, obseruatus est. Hydrops pectoris praesentia signis suis non cognoscebatur, respiratio quidem difficultis et anxia, tussicula inanis, tumor hypochondriorum sine tumore reliqui infimi ventris, diarrhaea et diuresis solatium afferens aderat, nocturna tamen anxietas et tumor oedematosus in primis manuum praecipua sunt signa. Et pericardii hydrops, vel per se, vel hydropi pectoris iunctus in signis suis saepes fallit, cordis enim quasi in aquis natantis perceptio eiusque palpitatio in iis deficiunt, in quibus tamen post mortem aqua inventa est.

p. 61. Quanquam vero pulsatio tumoris aneurysma prodit, fallit tamen, alia interdum pulsantis tumoris causa reperta. Matrona 59. annorum inter alia morbi signa, tumorem in infima et sinistra epigastrii regione haud procul ab umbilico pulsantem tactui offerebat, sectio autem cadaueris declarabat colon longitudine quatuor latorum digitorum diametrum sesquipollis habuisse, partique ampliatae tantam utrinque angustiam adfuisse, ut aer non nisi vi per eandem impelli expellique possit, pulsus itaque perceptus ex arteria quadam mesocolica in tumore excurrente, minime tamen ab arteria, in tumorem extensa, percipiebatur.

p. 63. Gastritis valido ventriculi dolore et ingestorum reiectione per vomitum, ut signis pathognomonicis cognoscitur, foemina tamen, hoc morbo affecta, post-

postquam ab initio sponte septies vomuerat et aluum deposuerat, postea tamen usque ad mortem alimenta appetebat et retinebat, quanquam ventriculus post mortem inflammatus inueniebatur. Mitimus, quae de fallacia signorum in paraphrenitide et in sanguine, variis in morbis e vena missa, eruditus proponit Noster, addamus potius pauca de pulsu in peripneumonia. **GALENUS** et plurimi, p. 78.

qui eum sunt sequuti, in hoc morbo pulsum mollem dicunt, quod pulmo non nisi a pituitosiore et crassiore sanguine inflammari queat, Noster vero sua et aliorum observatione comprobat, pulsum in hoc morbo, ut in reliquis inflammationibus, durum esse, concedit vero tum, cum sanguis non amplius celeri cursu per pulmones fertur et morti iam proximus est aeger, mollem pulsum obseruari.

Etsi vero quis obiicere Cl. Auctori posset, his dubitationibus incertam magis fieri medicinam, assumtis tamen opinionibus nihil concedendum esse ostendit Noster, sedulo potius in indagandis morborum historiis et sectionibus cadauerum versandum, et dubitationes ideo eruendas esse, quo fallacias, saepe obuenientes, euitemus.

Capite tertio refert Noster, se hoc anno, nec p. 93. in nosocomio, nec in aliis consultationibus petechia et miliaria exanthemata obseruasse, non quod Viennae extinctum sit contagium, cum alii medici, qui regimen, a Cl. Auctore traditum, negligunt, huius morbi praesentiam declarant. Confidentius igitur et assensu aliorum medicorum suffultus, sententiam suam, alibi prolatam, de caussis horum exanthematum in régimine et medicamentis calidis bezoardicis positis, tuetur, eaque nunquam critica pronuntiat.

p. 103. Capite quarto de systemate Halleriano, sensibilitate scilicet et irritabilitate, in variis corporis animalis partibus negata, vel concessa, vterius disputat Noster idque omni modo euertere studet. Commemorat calculosum, qui nulos dolores in rene sensit, eti renes **HALLERO** sensiles dicuntur, et aliorum calculosorum dolores satis noti sunt. Neque approbat Noster sententiam **MORGAGNI**, qui tumores, lente ortos sine dolore, subito ortos maxime dolorosos dicit, quod experientia saepe contrarium ostendit, in caussis potius applicatis nunc doloris absentia, nunc eius ratio quaerenda est, quod etiam de ligamentis et tendinibus valet, et postquam de dolore, in genesi abscessum praesente et deficiente, ex mente **HIPPOCRATIS** egit, cutem ipsam, quae sensilis est, aliquando insensibilem deprehendi affirmat.

p. 122. Cum et inflammatorum tumorem interdum sine sensu esse credat Noster, tractationem suam ad pleuram dirigit, quam euidenter in viro trigesita nouem annorum inflamatam vidit. Febris acuta primum, dein pleuritis e vita fustulerunt hominem, nec sine peripneumonia, quam teste **BOERHAAVIO** non solum, ut epigenomenon pleuritidis, sed aliorum quoque morborum inflammatoriorum assumit. Simili etiam ratione peripneumoniam, quae cum duritie pulmonum est, ob frictionem, pleuram laedentem, ut epigenomenon peripneumoniae pleuritidem considerat. Quoniam autem **TISSOTUS**, **HALLERI** sistema defendens, varia argumenta ex **MORGAGNII** epistolis, ut commentario **VALSALVAM** affert, haec studiose repetit Cl. Auctor et in suas partes trahit, quae suis proposita, repeterem non possumus, lectori potius liberum relinquimus, cui sententiae ex obseruatis **MORGAGNII** faueat.

Ad.

Ad irritabilitatem cordis, ex sanguine natam, p. 194
 redit tandem Noster, et cum HALLERUS cor in
 homine demortuo non raro inane esse dixisset, con-
 trarium, vel propria experientia conuictus, vel MOR-
 GAGNII et VALSALVAE obseruationibus edoctus,
 statuit, indeque irritabilitatem cordis a sanguine non
 deduci posse affirmat.

Caput quintum de morbo ileo agit, et experi- p. 203.
 menta cum machina, ad hunc morbum soluendum
 apta, prosequitur. Meminit periodici morbi in ho-
 mine triginta annorum macilento, et ex Onanias
 vizio languido, cui primum niue abdomini circumda-
 ta, paulo post potu aquae frigidae, alio tempore cortice
 Peruuiano, alio, fumo herbae tabaci ano immisso, me-
 dela facta est; gelida aqua vero, herniae vmbilicali
 foeminae quinquagenariae applicata, leuamen non
 attulit, sed postquam cataplasmata emollientia ap-
 posita sunt, gangraena herniae et emphysema totius
 corporis enata sunt, intestino, in hernia contento,
 inflammato quidem, nondum tamen gangraenosum.
 Frigus in his morbis constringendo et roborando
 agit, et dubium est remedium, quod, si obex remo-
 ueri nequit, gangraenam letalem infert. Progre-
 ditur ad nouum examen machinae, per quam aqua
 ad morbum ileum tollendum in anum iniicitur, de
 qua iam alibi egit. * Refert duas curationis histo-
 rias, ex Italia cum eo communicatas, quae felicem
 euentum in hominibus declarant. Ipse vero expe-
 rimenta continuauit in canibus, in quibus aliquo-
 tis ex voto successerunt, amplissime tamen recen-
 set tentamen, vbi ruptura ieuni et, vti videtur, parte
 intestini

* Rat. Med. Part. VIII. p. 240. vid. Commentar. nostr.
 Vol. XIII. p. 444.

intestini a mole aquarum distenta, alteraque vicina compressa, euenit. Concludit itaque Noster a periculo non alienum esse tentamen, in primis, si aquae vrgentur, et tum maxime timendam esse rupturam, cum valuula coli, vt alia occasione dixit, in viuis nimis resiftit.

p. 234. Caput sextum varia proponit. Agit de sebribus continuis remittentibus haemitriteis, epidemice grassantibus, in quibus post antiphlogistorum usum, cortex Peruianus utilis inuentus est, lenia tamen laxantia non intermissa sunt. Fomenta aquae simplicis calidae continuata in morbis ulcerosis cutaneis laudat. Endemias in Austria ophthalmias et alia oculorum vitia, inde nata, variis remedii corrigere docet, et commendat tentaminis loco applicationem bilis piscium quorundam, in primis mustelae fluviatilis, simili ratione iuscula viperina in variis cacochymis et ostracodermata in rachitide commendat. Effectus tristes arsenici albi crystallini in foemina recenset, vbi praecipue post vomitus consopitos paralysis crurum inducta est, praeter alia decoctum brassicae ex mente TACHENII et vim electricam, sed frustra tentauit; pediluua et floribus chamomillae, sambuci ac lauendulae et decoctum ex taraxaco, nasturtio, sassaparilla et liquorita usu se probauit. Vuae vrsi usus in calculosis porro se commendauit, dummodo in systemate virinoso interno nulla labes a calculo, vrina retenta et pure inducta est. Forte vaccinium foliis buri simili ratione tentari posset.

p. 259. Caput septimum nonnulla de infistione variolarum proponit. Affert nimis varia exempla variolarum homines altera vice inuadentium, interdum exitu letali, interdum mitiori, interdum graviori morbo

morbo subsequuto, et repetit suas antea iam factas conclusiones: vanam scilicet esse securitatem eorum, quibus insitio aut nullas, aut paucas induxit variolas; duram sortem esse parentum, qui naturali via seruatum prolem vident, artificiali occisum; insitas nullam habere securitatem, nec alteras variolas benigniores esse. Repetit praeterea multa alia, quae contra inoculationem iam monuit, et cum interea litteras responsorias Cl. TRALLEs ad quaestiones, super inoculatione propositas, acceperit, et ille non nisi limitatum iudicium exposuerat, nonnulla ex his profert, attamen semper contra inoculandi rationem inuehitur, de quibus tamen, cum noua argumenta haud proponat, nihil amplius monemus.

Progredimur potius ad partem decimam, in P. X. cuius capite primo de colica pictorum differitur. Pergit nimurum Cl. Aucto*r* in declarandis morbi huius phaenomenis, et historiam morbi pictoris tradit, qui, cum in coloribus cerussam et cobaltum crebrius tractasset, colicis paroxysmis vexatus, eos sexies superauerat, in septimo et sequentibus paralysis accessit, qua curata, in decimo paroxysmo periiit; accesserunt ante obitum praeter alia symptomata amaurosis, ischuria vera, conuulsiones. De vario p. 14. ventriculi situ nonnulla monet, et cum inde reliqua viscera in situm praeternaturalem protrudantur, liquet omnino a sede tumoris et doloris aegerime viscus, primario affectum, definiri. Colon describitur et tab. 1. delineatur, quod a coeco usque ad flexum sub liene tympaniticum erat, aere vehementer expansum, reliqua portio multum angustata conspiciebatur; et si vero passim quaedam intestini partes expansae erant, breues tamen, et coarctatis interceptae, inueniebantur.

p. 23.

Secunda morbi historia quadragenarium vi-
rum, qui cerussam in usus pictorum crebrius tracta-
uerat, sistit: hic, colica pictorum affectus, vnum
alterumque paroxysmum et incipientem paralysim
superauerat, diuque, quod cerussam non tractauerat,
a symptomatibus liber factus erat, hoc tamen labo-
re iterum incepto, auctos morbi impetus fenserat
et tandem conuulsus, perierat. In sectione cadau-
ris praeter alia, a nobis non repetenda, ventriculum, a
colo depresso, eumque in exterioribus tunicis, non
adeo in interioribus inflammatum, expansiones et
contractiones praeternaturales in ileo, et aliquis
eius partes, bile tintas, quae certe rariora obser-
ta sunt; porro coecum adeo extensum, ut in qua-
libet dimensione octo pollices aequaret, sinistram ve-
ro coli partem, in variis interuallis et contractam et
extensam, usque ad rectum inuenit et tab. II. delinea-
uit. In hoc quoque cadauere inflammationem
pleurae. vniuersae a iugulo ad costas et diaphragma
adeo distinctam conspexit, vt menyngum cerebri in-
iectio, ex voto succedens, vix pulchrior esse posset.

p. 40.

Tertia morbi historia pharmacopoeum qua-
draginta quatuor annorum, colica pictorum, ex
suis symptomatibus cognita, crebrius affectum, ad-
ducit, qui subitanea morte sine ullo symptomatum
sensu periiit. In caussis enumeratur vni Austriaci
abusus et coctio emplastrorum, quae plumbi calces
excipiunt. In cadauere ante sectionem, quadragi-
ma octaua hora post mortem institutam, artus omnes
flexiles et faciem floridam conspexit Noster, oculis
tamen turbidis et obfuscatis. Abdomine inciso,
sanguis, copiosius effusus, apparebat, cuius cauilla in
hiatu venae cauae mox sub diaphragmate deprehen-
sa est, quamque Cl. Auctor pressioni viscerum validae
versus diaphragma adscribit. In situ canalis alimen-
torum maxima varietas detegebatur, quae tabul. III.
del.

delineata est. Coecum, maxime ampliatum, ubi iam in colum mutatur, in angustum canalem abiit, qui sursum ascendens et iterum reflexus, in insignem iterum amplitudinem extensus erat, ita, ut coecum et colon expansum peculiari quadam membrana cohaerent. Coli dextra pars et media zona maxime ampliata ad flexum sinistrum, sursum quidem versus lienem, sed paulo post iterum deorsum, dextrorum et retrorum flebatur et, cum sinistrorum iterum duceretur, maxime angustum reddebaratur, breui tamen parte coli, sub liene denuo expansae, longa postea succedebat angustia; in flexibus vero ad os ileum sinistrum quatuor contracta loca, cum expansis alternantia, inueniebantur, antequam ad rectum accederet. In hoc cadauere etiam duodenum singulare modo in amplum cauum expansum et usque ad sedem coeci intestini depresso erat.

Plures nunc aegros, colica pectorum affectos p. 52. et curatos, Noster subnexit, nos vero, his praetermissis, pauca ex pathologicis monitis addimus, quae capite secundo traduntur.

Plumbi effectibus hanc colicam adscribendam p. 79. esse, ex historiis morborum descriptis patet, qua in re vinum, plumbu mangonisatum, quoque accusandum est, quod Noster ex iis praecipue, quae Cl. GAUBIUS in actis Harlemensibus exposuit, repetit, et postea medicamenta, ex plumbu parata, accusat. Feces, globulorum instar formatae, certum signum intestinorum contractorum exhibent, tubercula vero ad carpum genita, incerta sunt. Inter symptoma conuulsio, multis lethalis, et paralis faepe obseruata est, etsi interdum incompleta, icterus in multis, in aliis ischuria, vnico autem exemplo amarosis superueniens declaratur.

p. 104.

Quod ad morbi curam spectat, oleosis post opiate et purgantia maximos effectus tribuit, electricitatem tamen simplicem, non auctam, cum fructu admoueri monet

p. 115.

Caput tertium praecipuam quandam morbi historiam de tetano refert. Figulus erat, qui, quod plumbum tractabat, colica pictonum laborauerat, et opificio suo ideo valedixerat, attamen maxillae tetano, rigiditate dorsi incipiente et difficultate deglutiendo tentatus, exhibitis variis remediis, v. c. foementis, camphora, electricitate, aliquique alibi commendatis, nullum leuamen sensit, die septimo potius febris se iunxit, variisque conuulsionibus aliquique symptomatibus usque ad vicesimum diem agitatus, obiit. Totus fuit a morte rigidus, ita, ut tentamina ferme omnia ad veram mortem euincendam instituerentur. Sectione cadaueris facta, sub dura et pia matre serum effluxit, et haec sanguine turgida vasa ostendit, ventriculi cerebri vacui, plexus autem choroideus pallidus et hydatidibus refertus erat, in abdomine varia leuiora, a situ naturali aberrantia, inuenta sunt, praeterea intrasusceptio ilei, diu sine incommodo tolerata, et quaedam angustiae ad flexus coli sinistros inferiores.

p. 130.

In capite quarto tetanus morbus accuratus consideratur. Recensentur ideo praecipui, qui de tetano scripferunt auctores, ex quibus patet, interdum esse morbum vniuersalem, in quo corpus non conuellitur, sed recta extenditur, quibus species antrorum, retrorum et ad latera factae extensiōnēs et partium quoque singularium v. c. maxillae adiunguntur. Recensentur postea causae ad repletionem et inanitionem, praecipue autem ad acrimonias varias pertinentes, et symptomata, vel spaf-

mi

mi validi, vel spasmorum prodromi, diuersos aegros
mira diuersitate inuidentes, commemorantur. Pro-
gnosin etiam et ratione dierum et ratione exitus mor-
bi dubiam esse illico patet.

Curationis postea rationes ex variis auctoribus
repetuntur. In primis vero studiosius inquirit No-
ster in vrinam geniturae similem, quae in his aegris
ex **HIPPOCRATIS** obseruatione effluit, et, pree-
missis variis commentatorum sententiis, arbitratur,
materiam albam, mucosam, crassam, adeoque semini
genitali similem, siue vrina, siue alui depositione, si-
ue molestis cum flatibus, siue etiam vomitu emis-
sam, hic intelligendam esse. Transit inde ad vri-
nam arenosam, in aegro, supra descripto, quoque
visam, et confitetur se deceptum fuisse. Arenae
enim in vrina eorum, qui nec nephritici sunt, nec
calculosi, deprehensae, bonum signum morbi sol-
uendi esse, ex sua aeque ac aliorum obseruatione et
ipsius **MORGAGNI** assensu cognouerat; sed, ut
ex diario patebat, aeger, supra nominatus, arenulas in
vrina quotidie ferme reddidit, tandem tamen obiit.
Recenset sub finem insignem copiam remediorum,
quae huic aegro applicata et propinata sunt, quan-
quam selecta, sine omni tamen effectu.

Subiungit tandem Cl. Auctor quasdam de te-
p. 182.
tano obseruationes. Abscessum ad fauces cauissam
immobilitatis maxillae fuisse narrat, quae tamen,
abscessurupto, leuata est. Foeminam, validis eu-
uantibus antea tentatam, inuasit morbus spasticus
et febrilis, inter symptomata tristissima accedebat de-
glutitio, saepe cohibita, et spasmus maxillae. Etsi vero
in mortua os sponte aperiebatur, asserit tamen et octo
horis a morte praeterlapsis, sic clausam fuisse maxil-
lam, ut non, nisi vi summa adhibita, aperiretur. Erat
forte rigiditas muscularum post mortem inducta.
Tetani saepe recurrentis cauissam ex putrilagine pri-

marum viarum deducendam in homine, intemperie
tius viuente, ostendit, morbis autem, diarrhoea cre-
brius recrudescente, solutus est. Iuuenis contagio
venereo affectus et mercurio sublimato curatus, te-
tanum maxillae expertus est, opio et camphora, nec
non cataplasmatibus ex fimo equino sanatus. Tan-
dem tetanum ex podagrifica materia, epispaſticis poti-
ſum curatum, recenset.

p. 194. Caput quintum de febre miliari ac potechiali
agit, vbi Cl. Auctor denuo exclamat, se miliaria
exanthemata, nec hoc anno vidisse et aliorum quo-
que testimonia affert, qui, quod simili ratione
aegros methodo antiphlogistica tractant, eundem
morbum, alias frequentem, non amplius obserua-
runt. Cum itaque sententiam suam, saepe propo-
fitam de exanthematibus his non criticis, magis-
isque confirmatam inueniat, nunc demum, cum
objectiones Cl. PRINGLE in morborum caſtreñum
descriptione, quas in Anglica operis editione legera
haud potuit, in Gallica versione perspexit, eidem
plenius respondet. Quod vero haec exanthemata ex
obſeruatione Anglorum critica pronuntiantur, No-
ſter non niſi ad certam et continuatam experientiam
prouocat, et, qua ratione eam inuenierit, describit
cunctaque argumenta breuiter repetit, quae in
praecedentibus tomis contra miliaria, vt critica,
proposituit. In ea, vt nobis videtur, opinione ver-
tatur, se ſolum obſeruasse, huius morbi geneſin ex
peruersa aegros tractandi ratione, vt Viennae, ſic et
alibi, deriuandam eſſe.

p. 221. Haec in genere monet poſtea vero ad ſingula
Cl. PRINGLE argumenta attendit, quae, cum
controversae ſummorum virorum ſententiae ſiſe
obſcuritatis vitio repeti nequeant, mittimus et tan-
tum indicamus, diſputari de differentia miliarium et
febris

febris carcerum, de vsu camphorae in malignis, de sede petechiarum et miliarium in diuersis integumentorum partibus, de differentia miliarium et petechialium et praecipue de sanguine putrido vel inflammatorio in his morbis, de vsu emeticorum in acutis et quid sit turgere **HIPPOCRATIS**, quae cuncta sigillatim perlustrari merentur.

Caput sextum tandem varia proponit. **Vuae** p. 273.
vrsi virtus contra calculam nouis et ab aliis quoque propositis obseruationibus confirmatur. Examen chemicum vires plantarum non declarare ostendit, nonnulla, quanquam minus definita, de genesi calculi proferuntur. Puerorum rhachiticorum sensum varium in contrectatione partium experimenta de sensibilitate partium dubia reddere dicitur. **Obseruationes** de pulmone sanguine obstructo et cordis sinistro ventriculo tamen pleno **HALLERI** sententiae opponitur et exemplum pleurae intense inflammatae commemoratur. Affert praeterea Cl. Auctor varia ex libris recentioribus, quae Hallerianam sententiam de irritabilitate et sensibilitate invertunt.

Fel mustelae piscis in maculis oculorum et **albugine**, et in morbis pulmonicis, maxime autem inflammatoriis, kermes minerale et stibium diaphoreticum non ablutum, egregios effectus praestitisse narratur. Neque nocet hoc stibium, si cum acidis exhibetur.

Curam haemorrhagiae pulmonis et ventriculi **p. 293.**
gelida aqua egregie iuuari, obseruationibus illustratur, sed cum metus sit, copioso et gelido potu inflammationem moueri posse. Noster monet, venaefectionibus nimium motum sanguinis refrenari, et haemorrhagiam ipsam impetum sanguinis in nimis debilem conuertere. Sub finem varia colligit Cl. Auctor.

quae contra inoculationem eiusque vltiorem ad
ministrationem monenda erant.

XII.

Tal, om Nervers allmänna Egenskaper i Män-
niskans kropp, hållit för kongl. Vetens-
kaps Academien, vid Praesidii nedläggande
den 26. Ianuarii 1763. Och, jämte Utkatt
h'l nervernés färskilda anatomiska beskrif-
ning, utgivit af ROLAND MARTIN, M.
D. Anat. et Chirurg. Professor. Stockholm,
tryckt hos Direct. Lars Salvius 1763. pl. 15.
8. mai.

i. e.

Sermo de functionibus neuorum corporis
humani generatim, habitus d. 26. Ianuarii
coram Regia academia scientiarum, quum
praesidis munere defungeretur. Adiectum
tentamen descriptionis neuorum specialis ana-
tomiae. Auctore ROLANDO MARTIN.

Quum in omni re anatomica sagacitatem et peri-
p. 5. tiam eximiam Cl. Auctor scriptis suis declara-
uit, tum hoc ipso, quod modo indicauimus, se in
neuorum scrutinio sollerter, cultrique anatomici
vsu, in iis eruendis, exercitatum, et in libris, qui ad
anatomen eorum pertinent, legendis indefessum
fuisse, abunde testatus est. Functiones neuorum
delineare aggrediens, non id quidem sibi, aliorum
suo ingenio indulgentium exemplo tribuit, vt cere-
bri et nervorum structuram in vltimis suis stamini-
bus eruat, et clarissimam de functionibus animali-
bus lucidaccedat. Feliciorem autem longe in
abditas

abdite huius rei indagine successum exspectat, nisi plerorumque mos esset, communes naturae leges rigore nimio ad corpus nostrum applicandi, quod ipsum, utpote machina animata, non potest, non leges sibi vindicare proprias, nec cum aliis convenientes.

Merito praemisit Noster structurae encephali, adiunctaeque medullae spinalis et neruorum, ex iis procedentium, pro scopi sui ratione considerationem, quum omnis physiologia anatomiae luce indigat. Ob defectum igitur huius auxillii non mirum, quod veteres naturae indagatores in tot errores inciderint, qui vel diuersa vocis neruorum significatione, et vario de eorum origine conceptu manifesti euadunt.

Medullam cerebri ex meris vasculis non minus, ac corticem eius constare, persuasissimum sibi Noster habet; nec opus videtur **LISTERUM** et **VIEUSSENIUM** refutare, qui fungosam naturam illi adscripsere, vel **ARGENTERIUM** et **STAHLII** asseclas, qui pro substantia solida eam habuerunt, vel **MALPIGHIUM**, cui ex glandularum congerie constare verosimile fuit; et sic de reliquis sentit. Fauere huic sententiae amplitudinem arteriarum, quae caput et quidem recta linea absque multorum ramorum in via dispendio adeunt, cordis viciniam et copiam assurgentis sanguinis existimat; quae omnia prout structuram, recipienda tantae copiae humorum aptam, supponunt, aptissime autem vasculosa habetur: ita horum vi fit, ut sanguis non copiose modo, sed etiam velociter et ea tenuitate, quae in corde occurrit, sursum pellatur. Quum praeterea diu oculis vascula conspici possint, quid impedit, quo minus et ibi adsint, ubi oculorum acie destituimur. Accedunt flexus trunci arteriosi, antequam cranium intret, copia ramorum intra

intra caput, tenuitas membranarum, anastomoses et gyri, et ipsa intestina referens cerebri externa forma; quae iunctim eo redeunt, ut secretio comode peragi possit.

p. 18. Limitem indagini nostrae, si vasculorum tritum in cerebro prosequimur, ponunt lineas quedam rectae albae, vel canales, iuxta se inuicem positi; qui tam exiles videntur esse, ut secretum iam quidum contineant. Vnde nihil reliquum scrutantibus est, quam ut de eminentiarum, fouearum, se pimentorum, in encephalo obuiorum, natura dispi ciant; quarum partium utilitas, licet nostram notitiam lateat: non tamen potest esse exigua, quum omnibus hominum cerebris competunt, et inter eminentias istas vtriusque lateris varias mutuus quidam nexus obseruetur.

p. 20. Transitus ab hisce ad ipsas cerebri propagines, siue neruos sit, quos negat Cl. Auctor communio nem quandam, quae ipsum animae domicilium con stitueret, inter se in cerebro habere, quum e contrario seorsim et ex diuersis punctis promanent. Quae ab auctoribus variae, tanquam animae sedes, aff gnantur encephali partes, hasce ideo ista praerogatiua exuit, tam quod et sine vitae iactura laesae fu runt, quam quod harum quaedam in animalium cerebris deficiunt. Interim simplicitati animae aduersatur, dispersam per totum corpus eam existimare, tanto magis, quum ligatus neruus infra vinculum omni sensu destituatur. Hinc Nostro vero videtur simillimum, encephali totius parti medullari actiones animae adscribere.

In neruis ipsis et solidas partes et fluidum, quod in illis latet, seorsim examinat. Quoad istas compaginem, quo usque oculis percipi potest, tam ante, quam post egressum e cranio et spina vertebrali, perpendit putatque eiusdem indolis finem eorum in

in parte, ad quam tendunt, quam originem esse.
 Ex canaliculis numerosis constare, subtilissimum p. 27.
 liquidum continentibus, multis argumentis probabile redditur, et quam fallax **BELLINI** et asseclarum eius fuerit opinio, quod scilicet chordae essent, ostenditur. Expositis variis ipsis de natura fluidi p. 37.
 neruei sententiis, diutius paullo illam expendit, qua electricae indolis esse statuitur. Quae vero haud minus Cl. Auctori displicet, quum electricus ignis intra canales quosdam sese contineri non sinit, ictus electrici eosdem omnino in neruos, ac in alias partes effectus exferant, et neruus insuper, qui iustum humiditatem adhuc seruat, pristinam vim ignem electricum deriuandi demonstrat, siue ligatur, siue dissecetur, modo posteriori casu extrema disiuncta mutuo sese attingant; quod nouo experientia Cl. **WILKE**, physices lector Stockholmien-sis, confirmavit. In eo vero subsistit Cl. Auctor, quod nerueum fluidum pro materia habeat peculiariis omnino et, a reliquis omnibus diuersae, naturae. Quod vi ista insigni, quam fluidum istud exer-cet, et quae in quibusdam morbis increscit, veloci-tate, qua voluntati nostrae obtemperat, et com-motionibus animi excitatur, subtilitate, quae tamen non tanta est, vt canaliculorum cancellos transiret, puritate denique summa, qua fit, vt ipsa nihil sensus imprimere queat, euincitur.

Quaestio ista, vbi fluidum nerueum, quod se-p. 61.
 mel ex medulla cerebri emanauit, subsistat, ita ex-
 cutitur, vt vero simile fiat, partem eius per extre-
 ma neruorum et per cutis poros exundare; vnde
 virium prostratio ex protracto labore et sudoribus
 nimis oriri videtur, annuentibus obseruationibus
 Cl. Archiatri Suecici **BAECK** et Cl. **MECKEL**, qui
 in aethiopibus nigredinem non tantum in corpo-
 re mucoso cutis, sed in ipsa cerebri medulla et ter-
 mine

mino corticalis partis animaduerterunt. Ob
miam vero fluidi huius subtilitatem dubitat, a
cum humoribus aliorum vasorum sese commisce,
et una cum hisce circuitum absoluat. Nec illi
subscribit, qui per singulares neroos fluidi nerva
secreti partem reuehi existimant, quippe quoniam
omnes nerui vnam eandemque ex medulla origi-
nem habeant, et nihil discriminis ratione struc-
tiae inter istos appareat.

p. 46. **p. 47.** Discrimen inter neroos sensorios et moti-
rios exploditur, et ad motum, praeeunte nero-
rum modo velocitatem et vim maiorem fluidi
neruei requiri ostenditur. Sedulo quoque sensi-
tas a vi irritabili distinguitur, quam posterio-
rem soli fibrae musculari et Nostrer adiudicat.

p. 59. Nimis profusa nostra fieret oratio, si quis
Cl. Auctor de diuersa neruorum magnitudine et pro-
gressu, dispersione, plexibus, gangliis, flexioneque
varia doceat sciteque, non vnicce insistens praecelorum
vestigiis, sed ipse sua in obseruando dexteritate
et ingenii acumine usus, monuit, explicare co-
naremus. Consensus vero licet inter neroos exi-
stat, communionem tamen fieri sensus et dolori
ris inter remotas partes ob ramorum quandam
coniunctionem, negat. Nam omnes nerui ex ipsa
medulla propullulant, et eorum integumenta sensu
destituuntur, cui accedit, quod sensus nunquam in
vnico modo nerui puncto sese exserat. Sed ad
nexum potius, qui in ipsa neruorum origine in cere-
bro locum habet, in hoc ipso effectu respici iubet.
Sparsim postquam de sentiendi et motum inducendi
vi neruorum egerit, tandem de vi ista, externas ima-
gines animae imprimendi, disputat. Mentio quoque
breuiter fit remediorum, quorum efficacia
in neroos et cerebrum praecipue sese declarat, et
morborum, qui affectis nervis eorumque fonti origi-
nem

nem debent. Inter hosce quoque cancer memoratur, quem a neruorum vicio prouenire non omnino absolum Noster iudicat, incremento eius celesti, dolore diro, tenacitate mali et virtute narcoticorum remediorum inductus.

Excipit disquisitionem praecedentem anatomica neruorum descriptio, quae sola nouem fere plagulas compleat, profutura iis vel maxime, ut opinamur, qui in cadaueribus neruorum scrutinio occupantur. Initium fit a nouem ipsis neruorum paribus, quae cranium perforant. Horum octauo adiungit par accessorium, iesi commodiorem illi locum inter neruos, e medulla spinali progredientes, tribuat. Post nonum, par intercostale persequitur, in cuius termino inferiori super os sacro negat, se semper arcum istum a WILLISIO, VIEUSSENIO, WINSLOWIOque descriptum inuenisse. Tum ad triginta ista medullae spinalis paria progreditur, et diuersas eorum propagines ad diaphragma et artus expendit. Vbius praeterea, quae ipse de hisce obseruauit, auctorum dissensus, quoad denominationem, ortum, nexus aliaque momenta significat.

XIII.

Tal om den rätta Alderdomens ärnaende, h
it för kongl. Svenska Vetenskaps' Ac
demien vid Praesidii nedläggande, den 4
mai År 1763. af DAVID SCHULTZ, M.
D. Artis obfetriciae Professor et Director
Regius. Stockholm, tryckt hos Direct
Lars Saluius, 1764. plag. 3. oct. mai.

i. e.

Sermo de optima ad senectutem perueniend
via, habitus in consessu academie Regie
scientiarum Sueciae, quum praefidis munus
deponeret a DAVIDE SCHULZ.

Texere hic pergit, quam ante aliquod tempus b
lam incepérat Cl. Auctōr, vt qui, diaetētis
praeceptis, tenellae aetati maximaē opportunis, olim
ab eo delineatis *, iamiam ea persequitur, quae
inde ab ea aetate, qua homo de rebus suis ipse di
spicere incipit, vt ad senectutis eiusque viridū via
pandatur, obseruari debent. Neglectu enim com
modae diaetae longe plures homines, quam conta
giosis morbis vel inopinata morte, intereunt.

p. 2. Prima Auctōr Cl. cura infantū, ad decimum
quartum usque annum, diaeta dirigenda occupatur.
In hocce stadio viētum blandum et sapidum, cre
brius, sed parca quantitate ingestum, exercitatio
nem corporis liberam et somnum satis protractum
commendat, quorum omnium necessitatem ex ipsa
corporis in ea aetate indole declarat. Merito viti
perat parentum et praeceptorum morositatem et
inscitiam, qua vel minis et iestibus mores infantū
corrigere

* vid. Comment. nostr. Vol. XI. p. 412.

corrigere vel intempestiua festinatione doctos eos reddere satagunt. Vnde fieri non potest, quin et animi alacritas pereat, et intellectus memoriaeque vis obtundatur. Quae censura, et si in primis ad p. 5.
 morum doctrinam, ideo tamen et ad medicos pertinet, quod non nisi sub connubio animi parati laetique corporis salubritas seruatur, timore vero, vi adhibita, et vita sedentaria, tam valetudo corporis, quam animae vires labefactantur, ob debilitatos iamiam neroos, conpulsuis morbis obnoxii euadunt, et quum corpus eorum succosum, nec libero aeris puri et frigidi vsu, nec iusto motu fruatur: exanthemata, bubones, alui profluua et vermes gignuntur, praecipue si eundem vietum, quem adulti, firmum scilicet varieque mixtum et calida natura instruunt, ingerunt. Ex diuturna praeterea intra clausum conlaue commoratione imbecilles et aeris vicissitudinum impatientes fiunt.

Noua mala sese exserunt ex iisdem saepe fontibus inter decimum quartum et vigesimum vnum aetatis annum, quo vitae spatio sentiuntur calor, antea non perceptus, noua desideria et nouae secreciones, et haemorrhagiis variis homo a vi exaestuantis sanguinis patet. In hac ipsa aetate praesertim p. 7.
 insignem sollertia, tam quoad animae, quam corporis salubritatem, procurandam Noster requirit, quum vitia, alterutrius generis contracta, ob terminum incrementi iamiam natum, dein corrigi nequeunt.

Virilis aetas inflammationibus magis et febribus vehementioribus obnoxia est. Et quoniam sanguis non ea amplius facilitate, deficiente praesertim motu necessario, superiora petere potest, ac antea, haemorrhoides eam vexant. Et ob rigorem partium solidarum maiorem chronicis morbi facilius radices agunt. Eo autem omnis in vitae genere cura tum
 Tom. XIV. Pars IV.   Xx   dirigen.

dirigenda est, vt ne fluidae et solidae corporis partes nimis celeriter coeant vel rigescant.

p. 9.

Senes vero, qui repuerascere quasi incipiunt eandem quoque normam obseruare oportet, quae infantili aetati prospicit. Caevant scilicet sibi ab aëris iniuriis, restringant eadem ratione, qua annis crescent, ciborum copiam, vt tantur cibis digestio facili, quum duriores, nec vacillantes dentes et edentulae maxillae, nec ventriculus ferant, caute spirituosa usurpent, abstineant a curis seuerioribus, somnum protractiorem sibi indulgeant, et in laboribus vires probe suas explorent. Ad commoda tamen senectutis referendum, quod saepe immunes permaneant contagiorum et epidemicorum morborum.

Non acquiescit autem Auctor Cl. iis momentis recensendis, quae ad singulae aetatis naturam vitiaque committi solita et praecepta diaetetica pertinent: sed, praemissis hisce, generales, quae cui libet vitae generi conferunt, regulas praescribit. Quarum quasdam modo hoc transferre ex eleganti

p. 15.

auctoris commentatione licet. Potus calidos cuiuscunque generis repudiat, vtpote quum relaxandi vis, etiamsi theae, coffeeae, vel succoladae miscela fiat, persistat, quae ipsa miscela vitio sibi genuino non caret. Butyrum recens, nec liquefactum ob nutriendi et emolliendi facultatem commodum habetur, quum liquefactum vel rancidum labe factet ventriculum et sanguinem acrem et ad putre-

p. 21.

dinem procluem reddat. Victum animalem, cuius varia præparationis genera Cl. Auctor studiose explorat, eatenus præfert vegetabili, quoniam contra plororumque opinionem facilius concoquitur. Barbarorum exemplo, quin et infantum confirmatur, cruda vegetabilia sine sanitatis offensa edi posse. De pane triticeo vis aluum obstruendi notatur, et conuenien-

uenientissimus panis durus more veterum Sueco-
rum iudicatur. A miscela autem nimia ciborum
impense dissuadet. Leuiorum malorum sanatio-
nem prout Auctor Cl. mauult naturae, quam medi-
camentis committi: ita in iis horum vsum praeci-
pue vituperat, qui iisdem futuras yaletudinis in-
sidias auertere conantur. Displicent igitur Nostro p. 24.
purgantia, sudorifera, venaefectiones, acidularum
v̄sus et reliqua, quae, statis anni temporibus, a quibus-
dam adhibentur. De tabaco pariter, siue fumi p. 33.
forma ore hauriatur, siue in puluerem redactum na-
ribus attrahatur, durius sentit.

XIV.

Dissertatio inauguralis medica, sistens examen
chemico - medicum aquae acidulae vulgo
Pinkenfeldensis dictae, Auctore IGNATIO
WETSCH Austriaco e St. Floriano 1763.
Vindobonae typis Georg. Lud. Schulz, 8.
pl. 2. c. tab. aen.

Aqua haec ex Hungaria, vbi in comitatu *Castri*
ferrei, prope oppidulum *Pinkenfeld* scatu-
rit, Vindobonam, qua octo lapidibus distat, adfer-
tur in lagenis, vti Cl. Auctor queritur, non probe
clausis. Multo aere elasticō, quem spiritum vo-
cant, quique concussione lagenae se prodit, abun-
dat, et postquam zuolauit, flocci maiores minoresue
e colore profunde flauo subrubescentes in fundo
lagenarum reperiuntur, aquae autem, per aliquod
tempus liberiori aeri expositae, innatat pellicula,
quae ablata denuo renascitur. Syrupus violarum
ab admixta hac aqua sensim viridescit, aqua autem
ipsa cum instillatis acidis efferuescit, affuso vero al-
cali, lactescit. Solutiones metallorum, si aquae
p. 8. p. 11.

minerali guttatum admiscentur, turbantur, aqua que pariter lactescere faciunt. Metalla vero, quae antea soluta fuere, plumbum scilicet et lithargyrum subalbido, mercurius subflavo, et argentum

p. 17. subgryseo colore praecipitantur. Lixiuum tamen alcalinum, cum sanguine bouino paratum, et aqua instillatum, secundum experientiam, quam Cl. M A R G G R A F primus patetfecit, nullum ferri contenti indicium, quum aqua post instillationem non coeruleum, sed lacteum acquisiuit colorem, prae-
buit.

p. 21. Sal decoctu paratus, ad alcalinam vergit indolem, cum acidis enim efferuescit, et perfecte saturatus, medium salem efficit: quemadmodum et terra, ex aquis producta, eiusdem est naturae. Ochra tamen quam flocculi subrubescentes, ex aliquot lagenis collecti, dederunt, addito sebo, igne valido tractata, verum exhibuit ferrum, quod eo magis mirandum, quod lixiuim alcalinum, ut modo compen-
imus, ne vestigium quidem latentis in aqua relique-
rit ferri.

p. 25. Colligit igitur Cl. Auctor ex memoratis experi-
entiis, in aqua hac acidula contineri sequentia:
1. spirituofum aliquod fugacissimum; 2. terram specificam alcalinam; 3. alcali minerale; 4. ochrae martialis parcissimam copiam. Quod autem huic aquae, eiusque inde parato fali, acidum vitriolicum Cl. Auctor prorsus deneget, concedere ideo ei non possumus, quia neque terra alcalina, neque ferrum in aqua sola solui potest: ut nihil dicamus de sale, coctione parato, qui, licet ad alcalinam, ut Cl. Auctor vult, vergat naturam, tamen facili encheiresi, accurata nempe abolitione alcalini adhaerentis et praedominantis, nouaque, ut vocant, cry-
stallisatione, in verum salem medium amarum, qui ex acido vitriolico et alcali minerali constat, et qua-
lem

lem omnes fontes minerales acidulaeque continent, potest mutari. Hisce praesuppositis, Cl. Au-p. 28. Etor tandem quaestionem mouet: an non hae acidulae in acido primarum viarum, et morbis inde oriundis, in pituita, et inde pendentibus affectibus, in obstruktionibus viscerum aliisque eiusmodi aegritudinibus possint tentari? de quo non dubitat, praesertim si ex ipso haurirentur fonte.

XV.

Noua physico-medica.

Academia scientiarum, inscriptionum et elegan-
tiorum litterarum Tolosana duo proposuit pre-
mia, iis promissa, qui prae ceteris optime explica-
uerint, 1) *cur fluida in tubulis varii generis lente*
fluant; 2) *quae sint signa, ex quibus contrafissurae in*
corpo humano cognosci et quomodo mala, quae eas
sequi solent, auerti possint. Hoc pertinet ad annum
1769, illud vero ad hunc, quem agimus annum 1768.
Quibus legibus eos se adstringere oporteat, qui
praemia haec promereri cupiunt, alio loco expo-
situs est.

Qui sint praecipui characteres terrarum Occitaniae inferioris? quae illarum vitia, progignendo frumento minus commoda, et quo modo ea corrigi queant, se edoceri optat Regia scientiarum Societas Montpelienensis, et huic problemati praemium anni 1769 destinavit. Commentarii, de hac re conscripti, ante diem octauum mensis septembris 1769, sub conditionibus consuetis, mitti possunt ad perpetuum huius Societatis Secretarium Cl. & A T T E.

Academia elegantiorum literarum, scientiarum et
artium *Massiliensis* etiam in annum 1769 duas exposuit

quaestiones, quas, si exploratae et solutae fuerint, sperat, multum utilitatis patriae esse allaturas. Quae-
rit vero 1) *quae sint causae, cur pescatus in oris mar-
itimis Provinciae sit tam imminutus, et quibus auxiliis
fieri posse abundantior?* 2) *quae sit optima methodus
vini Provincialis parandi et tractandi, tam quoad usum,
quam exportationem.* Opus est, ut ante calendas Ianua-
rias anni 1769 commentarii Academiae tradantur.
Serius qui missi fuerint, praemio exclusum iri Academia declarauit.

Regia quoque scientiarum et artium Academia *Metensis* in annum 1767 proposuerat quaestionem similis argumenti: *quae nimurum sit optima meth-
odus vina agri Metensis parandi et tractandi*, atque ut
totius quaestionei ambitus intelligeretur, simul de-
clarauerat, se velle, ut in explicanda hac quaestio-
ne praecipue de maturitate vinarum, de fermenta-
tione vinosa, de iis mutationibus, quibus vina sunt
obnoxia, et de remedii illas praecaudendi expone-
retur. Accepit etiam Academia super hac re varia
scripta, inter quae tria potissimum magnam, tum
physicae, cum oeconomiae scientiae peritiam au-
torum prodebat: attamen, quum nondum qua-
stio proposita ita sit explicita, ut plana, confirmata
confectaque dici possit, atque quum spes sit, fore, ut
partim ii, qui in missis commentariis hanc rem re-
liquis accuratius tractarunt propiusque tetigerunt,
longiori ad cogitandum tentandumque concessio
tempore, in hanc rem altius penetrare possint, par-
tim alii inuitentur ad ea, quae ipsis de hac re con-
tent, colligenda conscribendaque, et ut demum ni-
hil in hac re supersit reliqui: Academia consultum
duxit, eandem quaestionem denuo proponere, nec
prius, quam die 25 mensis augusti anni 1769 me-
renti praemium est adiudicatura. In mittendis
commen-

commentariis eae leges suut obseruandae, quae omnes Academiae postulant. Litterae nomine **D U P R E D E G E N E S T E**, perpetui Academiae Secretarii sunt inscribendae, ipsique ante calendas iulias 1769, solutis antea sumtibus, qui cursus publici nomine exiguntur, tradendae. Praemium est aurea moneta quadringentarum pondo Gallicarum.

Praemium, quod Societas scientiarum *Harlemensis* huic 1768 anno et ei arguento destinauerat, quod de illa anginae specie agit, quae lento quidem oriri, nihilo tamen minus mortifera esse solet, et cuius alibi* vberior a nobis facta est mentio, reportauit die 24 mens. maii Cl. V. M A T T H I A S G E U N S, Medic. Doctor Groeningensis. Fuit etiam inter reliquos commentarios alius, quem prae ceteris Societas applausu suo non indignum censuit ideoque argentea moneta constituit ornare. Quum vero simili sententia, sc. *in magnis vo'uisse, sat est*, bini commentarii essent notati et Auctor prioris scriptionis nullam adiecisset schedulam, igitur eius nomen penitus lateat, in publicis nouellis Societas notum fecit, illum commentarium, cui secundarium hoc constitutum est praemium, viginti septem conflatum esse paragraphis, ex quibus facile suum tractatum cognoscere poterit Auctor, qui simul valdopere rogatur, nolit gloriam docti expertique viri fugere, nec patefacto nomine, licet exiguum, honorificum tamen et publicum recusare praemium.

Propositum etiam est ab *Eadem* Societate nouum problema, quod ad annum 1770 est annumerandum. Optat nimirum Societas, ut determinatur, *quid requiratur ad artem obseruandi et quantum haec conferat ad animum expoliendum et perficiendum.*

* Comment. hor. Vol. XII. p. 536. et XIV. p. 547.

ciendum. Tractatus conscribendi sunt vel teutonica vel belgica vel gallica lingua et ad Societatem ante initium anni 1770 mittendi. Quale et quantum praemium huius rei caussa ab Academia expectare liceat, et quibus legibus se accommodare ii opus habent, qui de hoc praemio certabunt, alio loco^{*} a nobis est narratum.

Problema, quod ad proximum 1769 annum pertinet, non est, cur repetamus, cum in praecedenti parte ** illud exposuerimus.

Caesareo - Regia Societas agriculturae et scientiarum, quae *Clagenfurti* in Carinthia conuentus agere solet, nuper die 5 maii mensis sententiam tulit de iis scriptis, quae acceperat super problemate, in annum 1767 proposito et ab Ea unanimi consensu id scriptum praemio dignissimum iudicatum est, quod hac sententia; *Point de succès sans expérience insignitum erat et cuius adiecta schedula resignata nomen continebat CLAVIER DU PLESSIS à la Poste restante à Touraine*. Quae siuerat vero Societas, quinam essent optimi modi *prata Carinthiae fertiliora reddendi eaque augendi*. Secundarium praemium, quod accessit appellatur, adiudicauit **F R I D E R I C O M A Y E R O**, verbi diuini ministro Kupferzellae in principatu Hohenloico - Waldenburgico.

Ab *Eadem* Societate etiam in hunc annum proposita est quaestio, cui dirimendae rerum physicarum et oeconomicarum periti operam impendere sunt inuitati, scilicet demonstrare, *vitrum cibare pecora in stabulis, an pascere lucrosus sit, tum quoad finum, cum quoad usum reliquum, qui ex pecoribus prouenit*. Annuum ab Augustissima Imperatrice constitutum praemium et huic quaestioni nunc addictum moneta est aurea, pondere triginta sex aureorum.

In

* Vol. XII. p. 536.

** p. 547.

In conuentu publico a Regia scientiarum Societate *Gottingensi* mense h. a. februario celebrato Ea rationem reddidit praemiorum, quae tunc temporis distribuere promiserat inter eos, qui ex eius arbitrio proposita argumenta curatius tractauerint. Ex quibus quum vnum tantummodo ad nos attineat, in eo acquiescimus vtpote studio nostro propiori. Recordentur igitur Lectores nos supra * narrasse ab hac Societate quaeri: *num utile fit, alternis annis in eodem agro diuersa serere genera frumenti, farris, tritici et hordei, quorum cultura et in doles interna similes succos ad incrementum exigunt?* Sed ad dubiam hanc rem respondit *gmnino nullus.*

In eodem conuentu haec Societas nouum exhibuit argumentum, e physicis doctrinis depromtum, et quod illustrando generationis operi inferuire poterit. Multum quidem illud conuenit cum eo, quod Societas paullo post eius instaurationem proposuerat, atque denuo repetierat. Quum vero argumenti nimius ambitus ei dimetiendo plures et maiores obiecisse videatur difficultates, quam vt superari potuissent, arctioribus eandem rem limitibus nunc coegit, adeoque explicatu faciliorem reddere studuit ea ratione, vt tantummodo quaereret: *quae sit prima forma ovi et embryonis in animalibus quadrupedibus a primo in praegnacionis die ad usque decimum sextum.* Hoc argumentum pertinet ad annum 1769. Praemii loco soluentur aureorum Hollandicorum quinquaginta. De reliquis, quas obseruare conuenit, legibus constat.

Regiam scientiarum Societatem *Hafniensem* tam pecuniarum copiam ex singulari clementia et literarum studio a Potentissimo Danorum Rege dono accepisse, vt ex eius redditibus tria constituerentur

Xx 5

praemia,

* Vol. hoc p. 175.

praemia, totidem problematibus proponendis supra * a nobis narratum est. Nunc accepimus ab hac Societate tria viris doctis proposita, quorum duo, quum a nostris doctrinis paululum aliena et ei mathematicis et historicis petita sint, silentio transimus. Tertium vero, quod utique ad illustrandam physices quandam partem utile esse poterit, apponimus. *Factis scilicet iamiam nonnullis tentaminibus, declinationem acus magneticae eiusque variationem a priori computandi desideratur optima huius calculi methodus, selectissimis observationibus superstructa et exemplis locorum australium aequinoctialium et borealium in vitro que haemisphaerio comprobata.* In explicanda hac re scriptorum arbitrio datum est, uti vel lingua latina, vel gallica, vel teutonica, vel danica. Primum, ad quod adspirandum exteris et indigenis est aequale, exceptis Societatis membris, moneta est aurea pretio centum thalerorum, quales Danicis quotidiano sunt in usu. Conscripti tractatus ante finem mensis martii 1769 ad Societatis Secretarium Ill. virum HELMSTIERNA, Potentissimo Danorum Regi a consiliis sanctioribus, sunt mittendi, ita tamen, ut solutum sit, quod cursus publici nomine debetur. Exigit etiam Societas, ut in celanis auctorum nominibus et notandis commentariis eae seruentur leges, quae apud alias Academias esse solent solennes. Finito mense maio eiusdem anni, praemia in conuentu publico merentibus sunt ad iudicatura.

Societati naturae indagatorum *Gedanensi* ante aliquod tempus demortuus IOANNES SAMUEL VERCH, Consiliarius Aulicus Ducis Saxo-Vinariensis, qui Gedani natus erat, insignem pecuniarum copiam testamento reliquit, ea conditione, ut redi-
tuum

tuum pars praemiis impenderetur, quibus afficerentur tractatus et scripta, res explanatura, quae utilitati publicae et in primis patriae inferuire possint. Huic itaque consilio et voluntati testatoris satisfactura iam anno praecedenti Societas, promisso quinquaginta aureorum Hollandicorum praemio, hanc rem physicis atque scientibus quibusque proposuerat disquirendam, ut modus indicaretur, quo nimia aggeratio fabuli, e mare in littus eiusdem, maiusque incrementum puluorum in eo isthmo, qui prope Gedanum mari Ballico et sinui Venedico interiectus, germanice Nehring appellatur, impeditur atque praecaveretur, et quae deinde essent commodissima minusque sumtuosa auxilia, quae malo huic mederi possent. Nunc relatum legimus hoc praemium in conuentu publico die 10 mensis maii h. a. adiudicatum esse IOANNI DANIELI TITIO physices Professori Ord. Vitembergenfi.

Eadem Societas in hoc conuentu ex redditibus eiusdem legati tria promisit praemia, anno 1770 exhibenda, totidemque propositis problematibus copiam fecit scientibus quibusque illa quaerendi. In primo postulatur certum auxilium, quod lignum querens et pinus, partim pavimentis, scalis cellarum subterranearum et aliis aedificiorum partibus dicatum, partim palustribus terrae locis, vel ipse aquae immisum e. g. in cataractis, propugnaculis, aquae ductibus et pontibus, a putredine atque efflorescentibus fungis cunctodiat? Alterum eoredit, num ex situ montium seu ex lamellis terrae signa possint erui, ex quibus locus, ubi succinum occurrit, definiri queat? deinde quomodo illud commodissime, facilime et minus sumtuose, remotis impedimentis e. gr. aquis, effodiatur. Ultimum versatur in inuestiganda nitri murarii caussa, utrum illa in lapidibus seu calce, seu utroque simul, an in aliis posita sit caussa et quaenam sint optima remedia, quibus

bus id partim a muro exstruc^o abigi, partim ab ex-
fruendo arceri possit? Egit quidem iam de hac re
D. HIRSCHING in *Franconica collectiōne obser-
vationum* Vol. I. Part. 2. Sect. 2. et Vol. X. P. 22. Sect. 1.
atque varia exposuit remedia. Quum vero illa vi-
riis in locis, imis potissimum aedificiorum contigui-
tionibus, ob magnam e proxima terra continuo ad-
scendentis humiditatis copiam, frustra applicentur,
non dubitauit Societas eandem rem denuo propon-
nere, hac tamen conditione, vt, qui de hac re sunt
exposituri, non tantum remediis, ratione effectis,
sed potius experientia confirmatis studeant. In
scribendo vt rogantur, vel teutonica, vel latina, vel
gallica lingua et litterarum charactere lectu facili.
Auctores nomina sua, dignitates et domicilia designa-
bunt in schedula, sigillo obsignanda, cui extrinse-
cus inscripta sit sententia eadem, qua commenta-
rius est notatus. Hi ante calendas mensis septem-
bris 1769 ad Virum Consult. WEICKMANNUM,
I. V. Licentiatum et Societatis Secretarium sunt mit-
tendi, ita tamen, vt nulli sorum caussa Societati
oboriantur sumtus. Dies vltimus mensis februario-
rum 1770 distributioni praemiorum est constitutus, quo-
rum singulum erit viginti quinque aureorum.

Regia Academia scientiarum *Holmienis* in pu-
blico conuentu, mense aprili celebrato, sententiam
suam publicauit de iis scriptis, in quibus proble-
mata, annis 1766 et 1767 proposita, varii explanare
conati fuerint eruditi. Quanquam vero nullus ex-
pectationi Academiae fecit satis, tamen cum non
nulli proposita argumenta proprius tetigissent, osten-
saque peritia haud mediocri aliquem mereri vide-
rentur assensum, monetarum aurearum loco iis da-
tae sunt argenteae, quarum sex, inter alios, reportauit
IACOBUS VENTURA, Abbas Venetus, qui de
argumento

argumento, in annum 1767 proposito, egregie egreditur. Soluendum itaque adhuc dum restat problema, quod anno 1766 erat destinatum: *quae sit optima ratio piscinarum consituendarum, in quibus pisces ali possunt.* Repetit etiam Academia problema, alio tempore propositum: *quae sint auxilia maxime idonea, quibus deleri possunt ea insecta, quae arborum folia et flores destruunt?* et *quomodo illa potissimum Vddeualliae in praefectura Bohusiae applicari possint?* Anno autem 1768 hoc propositum manet argumentum: *qui sit optimus modus apes fouendi, et qua ratione maximi ab iis capi possint fructus?* Praemium, duplicato pretio, est moneta aurea viginti aureorum pondere.

Ab Eadem Academia in hoc conuentu sociorum numero adscripti sunt EDUARDUS SANDIFORT, Med. Doctor Hagae comitum; PETRUS L'ARCHEVEQUE, architectus, Holmiae commorans, natione Gallus; IOANNES IACOBUS REINHARD, a consiliis intimis marchionis Badeno-Durlacensis; IOANNES ANDREAS MURRAY, Med. D. et Prof. in Academia Gottingensi; NICOLAUS CHRISTIAN FRYS, Episcopus Laponiae Noruegicae, denique PETRUS JOSEPHUS MACQUER, Chemicus et Socius academie sc. Parisinae.

Libera Societas oeconomica *Petropolitana* inter alia problemata, quae ad nostrum institutum parum pertinent, etiam hoc proposuit, ut *rationibus, ex physices et morum doctrina petitis, demonstraretur, cur consuetudo, inter vulgum ruralem antiquitus seruata, incremento generis humani valde noxia sit, cum rustici filii suis impubibus maturas collocant puellas, quae illis statura, viribus et annis longe maiores sunt, quod vero ab his fieri solet huius lucri caussa, ut operarum suarum numerus augeatur.* Praemium est aurea moneta

moneta duodecim aureorum Hollandicorum. Conscripti de hoc argomento tractatus ante calendas martias 1769 Societati sunt tradendi.

In Academia *Wittsbergenfi* adiit Vir Cl. **ADOLPHUS JULIANUS BOSE**, Philosophiae ac Medicinae Doctor munus Professoris medicinae extraordinarii die 27 mensis maii 1768. programmate, ubi de *differentia fibrae in corporibus trium naturae regnum* differuit et ad orationem *de medico, p[ro]a ceteris humani corporis fragilitatem intelligente*, audiendam inuitauit.

In Academia *Tubingenfi* Vir Cl. **PHILIPPUS FREDERICUS GMELIN** Chemiae et Botanices Professor Ordinarius, Regiae Societatis Scientiarum Londonensis Socius die nono mensis maii 1767. mortem cum vita commutauit, cuius vitam et scripta in posterum trademus.

Nuper retulimus Vir Cl. **ADAMUM NIETZKI** abiisse in Academiam *Altorfinam*, munere Professoris Medicinae Ordinarii ornatum, ideoque et nostrum duximus cum lectoribus communicare, ob infirmam valetudinem eum Halam iterum petiisse.

In Anglia Eques **JOANNES PRINGLE**, Medicinae Doctor, cuius praeclarae scientiae medicae fama omnem impleuit Europam, nuper archiater Augustissimae Principis *Walliae* est denominatus.

Cum Io. Schreuderus bibliopola Amstelodamensis egregium illud opus: *Recueil des Memoires de l' Academie Royale des sciences*, quod in Batauis centum voluminibus in 12mo recusum fuerat, a multis

* vid. Comment. nostr. Vol. XIV. p. 554.

multis negligenter emtum fuisse intellexisset, boni publici causa decreuit, reliqua exemplaria inde ab anno 1725 offerre iis, qui seriem tomorum continuare neglexerunt, facta dimidii pretii deminutio- ne. Licebit autem hac eius benevolentia a die primo octobris huius anni per octo menses ut, et nomina Amstelodami, aut Lipsiae tempore mercatus, aut apud aliarum urbium bibliopolas, qui cum Schreudero haec communicant, profiteri.

XVI.

Memoria PAVLI GOTTLIEB WERLHOFII,
Regis Britanniae Confiliarii aulici et ar-
chiatri, Societatis Regiae Londinensis et Aca-
demiae Imperialis nat. curiosorum Sodalis.

Magna omnium consensu gloria WERLHOFII fuit, et vera quidem illa, si quidem gloria multorum magnorumque meritorum fama perulgata est. Et habuit profecto omnia WERLHOFIUS, quibus bene de genere humano mereri posset, iisque ad bene merendum usus est. Contigerat ei ingenium, quod et sua sponte ad elegantiam doctrinae ferretur, et, cum institutionem noctum esset, cederet facilime, seque in omnes formas mutari patetetur. Nam cum, praeter necessarias docto viro et aetati nostrae linguas, orientis etiam literas, arabicas nominatim, cognitas haberet, non contemnenda quoque carminum scribendorum facultas in eo fuit, quam collectio etiamnum reliqua declarat: cui, quod HALLERUS praefatus est, quis non laetetur, aut notatu dignum dubitet, duos prae-stantissimos medicos etiam in alio literarum genere similes fuisse? Si WERLHOFIUS non omnem vim

Halle-

Halleriani carminis expressit, at, iudice tamen
HALLERIO, pura est oratio, numerose cadens,
 apte composita, ipsique versuum exitus similes di-
 ligentiam et studium produnt. Quae omnia si in
 quopiam coniuncta sunt, non solum beneficiae na-
 turae laudem, quae nostra non est, nobis conc-
 liant; sed recte usurpatae facultatis honestam glo-
 riam pariunt, multamque bene de aliis merendim-
 teriam continent. Nec vero ita se huius venusta-
 tis amor per animum **WERLHOFII** diffuderat, vt
 seueritati doctrinae locus nullus relinqueretur; ve-
 rum, vt profecto se res habet, molliri animum his
 deliciis, parari ad multa alia, acui et incendi debere
 statuerat, ac tum demum verum ex iis capi fru-
 etum, cum fatigatus quis labore atque contentio-
 ne humanissimam recreationem quaereret, aut ineptis
 doctrinae contemtoribus ostendere vellet, quam
 facile elegantia cum subtilitate coniungi posset.
 Eoret hic locus, de vberrima **WERLHOFII** do-
 ctrina artisque medicae scientia et libris dicendi, nisi
 diu iam inter principes Europae medicos locum ei
 consentiens fama adsignasset, conflata illa tum in-
 numerorum aegrorum gratis laudibus, tum, quod
 multo maius est, ipsorum medicorum incorrupto
 et post mortem quoque eius constanti iudicio.
 Omnino enim neminem audiuimus, ne arti quidem
 deditum, qui, cum de **WERLHOFIO** iudicaret,
 reprehendendum quidquam, aut excipiendum, mul-
 to minus erratum putaret. Sed huius tam con-
 sentientis iudicij ea semper potissima causa nobis
 visa est, quod tum quoque, cum aegrorum curis
 omne tempus ei eripiebatur, tamen animum ab
 arte facienda ad contemplandum auocauit, vt ra-
 tioni primum locum tribueret, eam experiendo
 muniret, sed inter experiendum quoque rationis
 atque cogitationis magnam esse vellet auctoritatem.

Cuius

Cuius sententiae nostrae si quis certum pignus postulet, ei nihil melius, quam *Werlhofianas obseruationes de febribus commendare possumus*, quo libro nihil facile melius in hoc genere nouimus, siue quis ordinem velit, siue diuersarum in tanta similitudine febrium perspicuam distinctionem, siue ipsum dicensi genus dilucidum, et, vt in tali disputatione, probabile, siue denique fidem, obseruationi arcte adstrictam, sine opinionis libidine. Erat igitur facienda artis ita peritus, vt omnino omnem operam curandis aegris impendere debere videretur; sed idem doctrinae caussarumque adeo intelligens, vt nemo melius docere artem posset. Praeclare vero cum medicina ageretur, si doctores tales ei omni tempore contingerent. Non solum enim vanitate opinionum ita liberari posset commode, et ad certam rationem proprius adduci; sed capere etiam permagna incrementa ex eorum studiis, qui agendo naturae vias persequerentur, cogitando autem imitari recte discerent, et obseruare sine periculo fraudis. Haud paulo minora vero illa bona WERLHOFII fuere, quae vel sola hominem admirabilem reddunt; sed si ad superiora accedant, tum illud nescio quid praeclarum efficiunt, vt et possis, et velis bene de aliis mereri. Omnibus paratus erat, omnibus facilis et comis, etiam pauperibus, et sine spe lucri. A quot quantisque et coram et per literas consultus est! Tamen respondit, et ita quidem, vt confirmati animo aegri facilius iam morbos laturi viderentur, cum humanissima esset responsio, remedium autem simplex et parabile. Nihil in suadendo sibi arrogauit, sed adquiescere aegrotos cum fiducia iis iussit, quae iam aliis suafisset; aut cum remotus ipse loco non pernoscere naturam omnem morbi aegrorumque posset, aliorum iudicio consilia sua examinari, mutari, probariue passus

Tom. XIV. Pars IV.   *Yy*   *est,*

est, nihiloque minus denuo suasit. Inter reges et principes cum versabatur, vrbanitas artem adiuvuit, ars vrbanitati pretium addidit, vitata omni iactatione. Omnino enim oderat temeritatem eorum, qui omnia rata certa et firma habent, ac specie reconditae sapientiae spem aegrorum allestant. Idem odium ambitiosi obsequii erat: didicerat enim dignitatem artis seu erasque eius praescriptiones aduersus libidinem aegrorum et mollitatem constanter tueri. In fuscipendiis amicitiis prudens et grauis, in gerendis fidelis fuit, omnisque eius vita honestatis significatione plenissima. Num ergo inexpectatum est, vitam eius aliorum commodis augendis consecratam fuisse, qui, cum posset, etiam vellet inseruire ceteris? Quid religionis amorem et intelligentiam dicamus, sine qua cum omnis illa doctrinae honestatisque commendatio inter nos inferiore loco ponitur, tum in vniuersum tot libidinum et cupiditatum impedimenta tolli nequeunt, aut non aequa facile, aut parum idoneis de cauiss. Ille vero usque eo progressus est, ut quamdam Pauli epistolam in usus suos commentario illustraret, quem qui viderunt, non contemnendum iudicarunt. In quo et si dubitari potest, vtrum magis scientia miranda sit, an religionis exercitium seuerum laudandum, tamen videtur posterioris ratio potius habenda, cum numquam diuulgare librum et demonstrare scientiam voluerit, sed ipse his cogitandis occupari, et quae intellectusset, mandata chartis in promptu semper habere. Ac talem rerum diuinarnarum cogitationem per omnem vitam efficacem fuisse, certum est.

Iam videamus, quae vitae talis praeparatio fuerit, aut quae adiumenta reperiri possint in iis, quae inde a natalibus ei euenerent. Quod si maiorum exempla ad imitandum valent, multos habuit *WERL.*

HOFMUS

HORTUS, quos exprimeret, in his **MEIBOMIUM**, ipsumque parentem, **IOANNEM**, iuris professorem primarium in academia Helmstadiensi, et consiliarium aulicum Brunsuicensem, a quo an. 1699. d. 24. martii Helmstadii genitus est. Accessit ad haec domestica incitamenta summorum virorum disciplina, ingenique conformatio: nam inde ab anno aetatis 18, praeter **BOETTICHERUM** **GACKENHOLZIUM** et **SPIESIUM**; alterum etiam **MEIBOMIUM** atque **HEISTERUM** audiit, qui vñus si discipulo tali contigisset praceptor, tamen gloriae amplitudine incendere eum, ac disciplinae praestantia prouehere potuisset. Sed eidem **HEISTERO** et **MEIBOMIO** debuit vberiorem facultatis exercendae occasionem, cum ab vtroque in societatem agrorum curandorum assumptus sit. Eo facilius ergo potuit Helmstadiensem academiam cum Peina, episcopatus Hildesiensis oppido, commutare, quo ann. 1721. artis facienda cauissa migravit. Et quamquam tunc, vel a fortuna ductus, vel occasio- ni obsecutus, abstrahi a literarum splendore videba- tur, et ad artis facienda necessitatem adigi, tamen seruauit animum, literarum amantem, nec nisi loco ab academia seiuinctus est: neque enim, si quis semel bona doctrinae degustauit, ita diuelli ab ea potest, vt non vbiique ad eam redditus detur; nec ita est qui- busdam oppidis doctorumque hominum coetibus alligata eruditio, vt, modo fideles nos nacta sit cultores, comitari nos in quemlibet locum, et in ipsam solitudinem recuset. **WERLHOFIUS** ergo totum illud tempus in scriptione libelli collocauit, qui flo- rentem tunc Stahlianam rationem excuteret diligenterius: quod ipsum ea de re scribendi consilium et liberalem fiduciam indicat, et literarum studium indefessum, nisi vero dicere contra magnos viros, et tum dicere, cum dominantur, vñusquilibet pot- est.

est. Minuit tamen hanc fiduciam dissuadentium amicorum prudentia, qui ipsam consilii honestatem, ut sit, trahi facile in reprehensionem posse vererentur; certe gloriae fructum intercipi nollent inuidia, odio et indignatione Stahlianarum partium. Inde placuit ei scribere *de medicina sectae methodicae veteris, eiusque usu et abusu*, quae disputatio doctoratus capessendi caussa an. 1723. Helmstadii defensa est. Altero anno post, innotuerat enim de eo fama, Hannouerae, in illustri loco et inter plures, artem facere iussus, non solum satisfecit eorum exspectationi, a quibus vocatus erat, sed studia etiam Helmstadiensium erga se allexit, qui et ei optabilem eiusmodi professorem medicinae, et potissimum hanc personam imponendam putabant, qui ab illa literarum vniuersitate doctrinam et docendi veniam accepisset. **WERLHOFIUS** tamen, fortasse alienior a crebriore fuarum rerum commutatione, coeptum semel cursum vitae tenendum putauit, nec umquam eo se adduci passus est, ut ad docendum se conferret. Neque tamen per omne illud tempus intermisit, etiam scribendo aliis prodesse. Quaedam eius disputationes *actis medicis Edimburgensis* insertae sunt; sed multo plures *commercialiter Noribergensis*, omnes ipso dignae, arti vero utiles. Incidit etiam inter eum et **HAHNIO**, medicum Vratislauensem inter Silesios, controuersia. Quod enim **HAHNIO** variolarum morbum eundem esse statuerat cum veterum anthracibus seu carbunculis, restituit **WERLHOFIUS** singulari *disquisitione medica et philologica*, quae utriusque morbi discrimen constitueret. Et quam ipse in oppugnando modestiam adhibuerat, eadem ab **HAHNIO** exceptus est, ut vere appareret, rei et veritatis caussa ab utroque disputatum esse. Nos vero, cum de scientia eius atque in arte facienda studio ac felicitate iam dixerimus, fa-

cile

cile intelligimus, cur in hoc genere, cui se totum dedicarat, et quo literarum omne studium referebat, excellere tantopere potuerit. Vnum illud superest, fuisse eum socium academie naturae curiosorum, societatis regiae Londinensis, et teutonicae Gottingensis atque Lipsiensis, denique an. 1740. a rege Britannico archiatrum electum. Quidquid librorum *Werlhofianorum* exstat, colliget **WICHMANNUS**, medicus celeberimus, et tam optabiles tantae doctrinae fructus, dispersos nimis et absconditos, in manus eruditorum hominum tradet, de quo nos quidem nobis vehementer gratulamur, et editori iam ante permagnas gratias agimus. Haec ergo fuit vita viri, tota illa, ut diximus, ad vnam normam et eodem consilio acta. Si non in alia atque alia loca vocatus est, aut adeo transit, in quo magna pars hominum splendorem quaerere solet, at nihilo minus consilia eius ab omnibus expetita sunt, et tota Germania Werlhofianae doctrinae ac humanitatis particeps fuit. Quod qui minus splendidum putat, gloriam in aliis rebus ponere videtur, quae tamen omnis virtute animi, meritis et populari fama continetur. Finem vitae aliquot annis ante, quam adfuit, insanabilis dextri lateris paralysie praedixit, cuius caussam **WERLHOFIUS** ipse a materia podagrifica repetere solebat, quae retrogressa spinalem medullam affecerat. Relaxatis tandem omnibus neruis, totoque corpore tremente, vietus est vi morbi, ac d. 26. iulii an. 1767. placide expirauit, dignus tam longa vita, aut adeo multo to longiore. Sed in pectoribus nostris aeternum viuet.

Index librorum, quos edidit **Cl. WERLHOFIUS**.

Diss. inaug. de medicina sectae methodicae veteris eiusque usu et abusu. Helmst. 1723. 4.

Obseruationes de febribus, praecipue intermittentibus et ex earum genere continuis deque earum periculis ac reuersionibus praenoscendis et praecauendis, per medelam tempestiuam, efficacem, adaequatam, candide et perspicue propositam ad viros clarissimos et experientissimos auctores commercii litterarii Norimbergensis, qui problema propofuerant de febribus intermittentibus soperosis et apoplecticis etc. Hannou. 1732. 4.

Cautiones medicae de limitandis laudibus et vituperiis morborum. ibid. 1734. 4.

Cautionum medicarum tres sectiones, sive animaduersiones de limitanda febris laude et censura corticis Peruiani, quibus obseruationes de febribus illustrantur defendunturque aduersus censuram disputatoris FR. A. GOELICKE de laude febris valde suspecta. ibid. 1734. 4.

Medizinisches Bedenken von den sogenannten Hinbrüten in einen Schreiben an den Herrn Pastor TEUBNER. ibid. 1734. 4.

Disquisitio medica et philologica de variolis et anthracibus, vbi de vtriusque affectus antiquitatibus, signis, differentiis, medelis differit etc. Accedit RUD. AUG. BEHRENS diss. de affectionibus a comeditis mytulis, ibid. 1735. 4.

Obseruationes, quae partim actis medicis Edimburgensibus, partim commercio literario Norico sunt insertae, ideo non indicauimus, cum earum collectionem in operum editione, supra commemorata, exspectemus.

XVII.

Continuatio indicis scriptorum physico-medicorum, quae anno 1764 prodierunt.

Tal innehallande nagra Anmärkningar om Insepterne hallet för K. Vetensk. Academien d. 7. martii 1764. af Commissarien C A R. C L E R K, da han intog sit rum sasom K. Academiens Ledamot, Stockholm, 8

Medicus veritatis amator et apollineae artis alumnus,
Auctore C L E R C, Moscou. 8 mai.

An Inquiry into the structure of the Human Body, relative to its supposed influence on the morals of Mankind. By C H A R L. C O L L I G N O N, Cambridge and London, 8 mai.

Nosocomii ciuici Pazmariani annus medicus tertius, siue obseruationum, circa morbos acutos et chronicos ab H E N R. I O S E P H. C O L L I N factarum. Pars prima, Vindobonae, 8

M A T T H. C O L L I N ad E. G. B A L D I N G E R epist. qua demonstratur, pustulas miliares male a quibusdam medicis factitias et symptomaticas dici, ib. 8

Lettres de M. DE LA CONDAMINE a M. le Doct. M A T T Y, sur l'état présent de l'inoculation en France. 1) sur la défense provisoire de l'inoculation; 2) sur l'avis demandé par le Parlement aux Facultés de la Médecine et de la Théologie, au sujet de l'inoculation; 3) sur ce, qu'on doit attendre d'Arrêt définitif du Parlement au sujet de l'inoculation; 4) notice des ouvrages, qui ont paru depuis un an pour ou contre l'inoculation; 5) sur les trois dernières assemblées de la Faculté de Médecine, à Paris, 12

Traité pratique sur la goutte et sur les moyens de guérir cette maladie, par M. c o s t e, nouv. Edit. corrigé, ibid. 12

Trattato pratico sopra la Gotta e sopra i rimedi, per guarire di questa malattia, del Sgr. COSTE, presentato in Ital. da GIORN. BAT. MERCUSCI, D. M. in Lucca, 8

DOMINICI COTUNNII de ischiade nervosa commentarius, Napoli, 8. c. t. aen.

Discorso della Irritabilità d'alcuni Fiori nuovamente scoperta, d'il Conte GIOV. BATT. DAL COVOLO, in Firenze, 8. c. tab. aen.

HENR. IO. NEPOM. CRANZ stirpium Austriarum fasciculus II. Vienn. Austr. 8. c. tab. aen.

The virtues of Cinnabar and Musk against the bite of a maddog; by JOSEPH DALBY, Birmingham, 4 mai.

MARC. CHRIST. CAIVS. DAME disp. inaug. sistens diiudicationem placidam obiectionum, quae contra theoriam, originem caloris, ex attritu de ducentem, adferuntur, Gött. 4

BERN. DAVANZATI BOSTICHI, la coltivazione Toscana delle viti e d'alcuni arbori, con i principi dell' agricoltura e della vegetazione del Sig. HOME, in Venezia, 8

HENR. FRID. DELIUS dis. inaug. de efflorescencia labiorum. Resp. Salomo Cellarius, Erlang. 4

Eiusdem disp. inaug. de excretione sincera infida. Resp. Iac. Frid. Braun, ibid. 4

Eiusd. disp. inaug. sistens experimenta et cogitationes circa lixiuum sanguinis. Resp. Georg. Chph. Wissmannus, ibid. 4.

Eiusd. disp. inaug. sistens experimenta et coniecturas circa sedimentum olei vitrioli album. Resp. Ioh. Ge. Iahn, ibid. 4

Eiusd. disp. inaug. de febre asoda. Resp. Paul. Lipszky, ibid. 4

Eiusd. Progr. de pulsu intestinali, ibid. 4

HENL.

HENR. FRID. DELIUS disp. inaug. sistens theses, ex
vniuersa medicina selectas. Resp. L. w. Steeb,
ibid. 4

*Von den Mitteln zur Frölichkeit, nach den Gründen
der Arzneygelahrheit. Nach einer lateinischen Ab-
handlung des Herrn Hofr. und Prof. DELIUS
übersetzt und vermehrt, Nürnberg, 8*

Le Gentilhomme Cultivateur, ou Corps complet
d'Agriculture, traduit de l'Anglois de M. HALL,
et tiré des Auteurs, qui ont le mieux écrit sur
cet Art; par Mr. DUPUY DEMPORTE, Tome
VIII. à Paris, 4. av. fig.

*Eiusdem libri in forma duodecima, Tom. XV, XVI,
ibid. av. fig.*

Lettre a M *** sur la mortalité des Chiens dans
l'année 1763; par M. DESMARS, à Amst. et
Paris, 12

Discours sur les Epidemies d'HIPPOCRATE, par
le même, à Berne, 12

FRANCISC. OLIVER. DEWEZ disp. inaug. de rha-
chitide, Viennae, 8

Memoire concernant differens remedes pour les
maladies veneriennes, par le Sieur ROGER DI-
BON, Chirurg. à Paris, 8

IO. LUD. DIETRICH S diff. inaug. de haemorrhoi-
dibus crifstatis, Altorf, 4

FRANC. MICH. DISDIER de costarum fractura,
theses anatomicae et chirurgicae. Resp. Io. Bur-
galiere, Paris, 4

Manuel de Botanique, contenant les propriétés des
plantes utiles pour la nourriture, d'usage en me-
decine, employées dans les arts, d'ornement pour
les jardins, et que l'on trouve à la campagne aux
environs de Paris; par M. DUCHESNE, Fils, à
Paris, 12

S A M. D U R A E U S diss. de casu inuentorum fertiliſſimo. Resp. *Olaus Meurling, Vpsal. 4*

Eiusd. diss. de elasticitate aquae. Resp. *Car. Pet. Fernberg, ibid. 4*

Eiusd. diss. de rarefactione aeris in antlia pneumatica. Resp. *Dan. Hallencreuz, ibid. 4*

Eiusd. diss. de vſu ac praeftantia physices, P. 2. Resp. *Pet. I. Tillaeus, ibid. 4*

Oeuvres anatomiques de M. DUVERNEY: contenant ses observations sur le cerveau et les organes des sens, sur la poitrine, le coeur et les poumons, sur l'estomac, le bas ventre et les parties de la generation. Avec les autres traités du même auteur, tant ceux, qui avoient déjà été imprimés, que ceux, qui n'ont point encore paru, nouvelle Edit. à Amsterd. Vol. I. II. 4. av. fig.

10. P E T R. E B E R H A R D diss. inaug. de cauſis aetiae ſenſibilitatis generatim. Resp. *Io. Ludou. Haake, Halae, 4*

Eiusd. diss. inaug. de morte ſubitanea absque vlo manifesto laeſionis in corpore ſigno. Resp. *Io. Georg. Chph. Zarnack, ibid. 4*

Gleanings of Natural History, containing figures of Quadrupeds, Birds, Inſects, Plants, etc. Most of which have not, till now, been either figured or described, with descriptions of eighty-five different Subjects, designed, engraved, and coloured after Nature, on fifty-two copper-plate prints. Part III. by GEORGE EDWARDS. (*Anglice et Gallice*) Lond. 4 mai. c. tab. aen. viu. coloribus pictis.

D. M A R T I N F R I E D R. L U D W. E I S F E L D über das Angenehme und Unangenehme bey Ausübung der Geburtshülfe, an den Herrn D. IOACH. FRIEDEHENKEL in Berlin, Quedlinburg, 8

P. EKERMANN diss. de purpura eiusque vſu ac pre-
tio apud veteres. Resp. Pet. Tillaeus, Vpsal. 4.

IOH. THEOD. ELLERS *physicalisch, chymisch, me-
dicinische Abhandlungen aus den Gedenkſchriften der
königlichen Academie der Wiffenschafften heraus-
gezogen und überſetzt von CARL ABRAHAM
GERHARD, zwey Theile, Berl. Stett. und Leipzig,
8. m. K.*

*Die längſt gewünschte Cur des ſo fürchterlichen und von
vielen vor unheilbar geachteten Schaarbocks, durch
wenige, doch gewiſſe, ſichere und gar nicht kostbare
Mittel etc. nebst einer kleinen Schiffapotheke, von
CHRIST. ERNST ENDTER, Hamburg, 8*

ABRAH.ENS de morbo boum Oſteruicensi pro
peſte non habendo. Edit. III. auctior, Regiomon-
ti, 4 mai.

TOSS. IOS. PASCHAL. ERNON diss. inaug. de
amauroſi, Argentor. 4

IO. FRID. FASELIUS diss. inaug. de hydropho-
bia. Resp. Adolph. Traugott Otto, Ienae, 4

*Eiusd. diss. inaugur. de medicamentis refrigeranti-
bus. Resp. Io. Gottfr. Hartig, ibid. 4.*

*Eiusd. Progr. II. de vasis corporis animalis aereis,
ibid. 4*

*Traité des maladies les plus fréquentes à Surinam,
et des remedes les plus propres à les guerir, ſuivi
d'une dissertation ſur le fameux Crapaud de Surinam,
nommé *Pipa*, et ſur ſa génération en par-
ticulier, av. fig. en taille douce; par M. PHILIPPE
FERMIN, à Maſtricht, 8*

ANT. FERREIN quaest. med. an in parte mortua
ſectio post syderationem. Resp. Car. Lud. Franc.
Andry, Paris, 4

LAUR. FERRET quaest. med. an chirurgia recens
instrumentalis antiqua perfectior. Resp. Franc.
Thiery de Bussy, ibid. 4

Obſer-

Observations particuliers sur la Medecine et la Chirurgie, l'Art des Accouchemens et les maladies vénériennes, avec des reflexions en faveur des jeunes Praticiens, par M. FICHER DE FLUY, M. D. à Paris, 12

10. BAPT. MONTECOT FRAIROT diff. de viribus vitalibus, Monspel. 4

10. LUDOLF FRANK diff. inaug. de liquore amni, Götting. 4

Dizionario compendioso di Sanità, che comprende l'esatta descrizione di tutte l'umane malattie, e de' Rimedi sperimentati da' più celebri Professori, illustrato di osservazioni jatrosistiche dal Dot. F. SANUCCI, Tom. I. II. III. in Venezia, 8. Vol. 3.

PET. ADR. GADD. Upmuntran och Underrättelse til nyttiga plantagerers widtagande i Finland. P. II. Abo, 4

Eiud. Akerbrukets Chemiska grunder, IV Delen, blandade akerjordmonens rätta Känning och förbättring. Resp. Stenius, ibid. 4

Eiud. diff. Försök at utmärka rätta länings-tiden. Resp. Iac. Herm. Gadd, ibid. 4

L'Art de convertir le cuivre rouge, ou cuivre de Rosette en laiton ou cuivre jaune, au moyen de la pierre calaminaire, de le fondre en tables, de le battre sous le martinet, et de le tirer à la filiere; par M. GALLON, à Paris, fol. c. tab. aen.

MICH. NICOL. GANTER disp. inaug. sistens diagnoses morborum pectoris, Viennae, 8

ANT. GARNIER quaest. med. an febri malignae vesicantia? Resp. Franc. Portier, Paris, 4. (Prodit iam ibid. 1741. 4. Auctore et Resp. ANT. BERGIER, Praef. ANT. FERREIN.)

Formules de medecine, latines et françoises, pour le Grand-Hôtel-Dieu de Lyon; utiles aux Hopitaux

pitaux des Villes et des Armées, aux jeunes Médecins, Chirurgiens, Apoticaires, aux Personnes charitables et aux Habitans de la Campagne ; par PIERRE GARNIER, nouv. Edit. revue, corrigée et augmentée par M. L. GARNIER, à Paris, 12

Essays on medical subjects, originally printed separately : To which is now prefixed an Introduction relating to the use of Hemlock and Corrosive sublimate ; and to the Application of Caustic Medicines in Cancerous Disorders ; by THOM. GATAKER, London, 8

Reflexions sur les préjugés, qui s'opposent aux progrès et à la perfection de l'inoculation, par M. GATTI, à Bruxelles, 12

Fortsetzung der Abhandlung von der Materia medica des Herrn STEPH. FRANZ GEOFFROY, 7der Theil, von den Thieren. Aus dem Franzöfischen übersetzt, Leipzig, 8.

Histoire abrégée des Insectes, dans laquelle les Animaux sont rangés suivant un ordre méthodique ; par M. GEOFFROY, D. en Med. Tom. I. II. à Paris, 4 mai. c. tab. aen. 22.

C. F. GEORGI diss. de regione Wermelandorum metallica, olim *Wermelands Berg* dicta, et oppido Philippstadio. Resp. Er. Fernow, Vpsal. 4

Recueil de 730 planches, contenant les figures des plantes et animaux utiles en médecine, gravées en taille douce, sur les desseins d'après nature de M. GERSAULT, Tomes V, à Paris, 8 mai.

MAXWELL GERTHSHORE diss. de papaueris usu tam nōxio, quam salutari in parturientibus ac puerperis, Edimburg, 8

IOAN. GESNER diss. phytographiae sacrae Pars practica IV. Tiguri, 4

De

De vua vrsina eiusque et aquae calcis vi lithontriptica nouae animaduersiones, experimenta, obseruationes MICH. GIRARDI, Patau. c. tab. aen.

Nützliche und durch die Erfahrung bewährte Vorschläge, bey heftigen und geschwinden Feuersbrünsten Häuser und Mobilien sicher zu retten: nebst einer gründlichen Anweisung große und gefährliche Feuersbrünste zu verhüten, und was man bey Auf und Ausbauung der Häuser und Aufbehaltung der Mobilien auf eine nuzbare Weise zu beobachten habe, von D. I. FR. GLASER, 3te, viel vermehrte und verbesserte Auflage, Hildburghausen, 8

10. GOTTL. GLEDITSCH systema plantarum i staminum situ, secundum classes, ordines et genera, cum characteribus essentialibus, Bero lini, 8

Das neueste aus dem Reiche der Pflanzen oder mikro scopische Untersuchungen und Beobachtungen der geheimen Zeugungstheile der Pflanzen in ihren Blüten, und der in denselben befindlichen Insecten; nebst einigen Versuchen von dem Keim und einem Anhang vermischter Beobachtungen, beschrieben und mit Farben nach der Natur vorgestellet von WILHELM FRIEDR. Freyherrn von GLEICHEN, genannt RUSWORM etc. herausgegeben, verlegt und mit den nöthigen in Kupfer gestochenen und illuminirten Abbildungen versehen, von IOH. CPH. KELLER, Nürnberg, Fol.

SAM. GLOSIUS diff. inaug. sistens diagnosin morborum systematis biliferi et vropoetici, Vindobonae, 8

PHIL. FRIED. GMELIN disp. inaug. sistens fasciculum plantarum patriae vrbi vicinarum, sponte crescentium, cultarumque cum vsu omni earundem plebeio, adiectis obseruationibus in botanicam generalioribus typoque curatioris auium de scriptu

scriptionis; Resp. *Io. Georg. Weinmann*, Tübing. 4

Dissertation sur la nature, la maniere d'agir, les especes et les usages des antipasmodiques proprement dits, qui a remporté le prix de l'Academie des Sciences et Belles Lettres de Dijon en 1764, par Mr. *GUIL. LAMBERT GODAR*, a Dijon. 8
JOACH. GOETZKE *casus medico praetitus de polypo cordis cum nimia palpitatione cordis*, *Spirae*, 4

Appendix ad floram Ingricam; (*Studio DAV. DE GORTER*, *Petropoli*), 8

I. G. GRAEF diss. inaug. de callosa excrementia oesophagum obstruente mortis caussa, *Altorf*. 4

The History of Kamtschatka and the Kurilski Islands, with the Countries adjacent; illustrated with Maps and Cuts. Published at Petersbourg in the Russian Language by Order of Her Imperial Majesty, and translated in to English by *JAMES GRIEVE*, *M. D.* Gloucester, 4 maj. c. tab. aen.

Nuova maniera di seminare e coltivare il frumento, che reca quasi cinquante par cento d'utile più, che coll' ordinario usitato metodo, con in fine delineati in una gran tavola tutti gli strumenti necessari a tal vopo, publicata a commune beneficio da *FRANCESCO GRÖSELINT*, in Firenze, *Zoophylacii Gronouiani fasciculus secundus*, exhibens enumerationem insectorum, quae in museo suo adseruat, examini subiecit, systematice disposuit atque descripsit *LAUR. THEOD. GRONOVIUS*, *I. U. D.* cet. additis rarissimorum insectorum iconismis, *Lugd. Batau.* Fol. c. tab. aen.

Ergötzende Sommerbelustigungen, zweyter Theil, welcher mehreres zur Sommerlust gehöriges Blumen und Gartengewächs, nach seinem Anbau, richtigen Benennung,

nennung, Nutzen, Gebrauch und Merkwürdigkeiten gründlich betrachtet, aus Selbsterfahrung nach alphabetischer Ordnung aufgesetzt von 10H. AD

GUST GROTIAN, Leipzig und Nordhausen, 8

Projet d'ouverture et d'exploitation des minières et mines d'or et d'autres metaux, aux environs du Cézé, du Gardon, de l'Etaut, et d'autres Rivieres du Languedoc de la Comté de Foix, du Rovergue etc. par M. l'Abbé DE GUA DE MALLEVES, a Paris, 8

Specimen experimentorum naturalium, quae singularis annis in illustri Pisana Academia exhibere solet CAR. ALPHONS. GUADRAGICUS, Pilae 4. c. tab. aen. 8

10. GEORG. GÜNTHER diss. inaug. de purpura miliari, Argentor. 4

10. GOTTLOR HAASE epist. gratul. de iecore foetus, Lipsiae, 4.

Fragor, som ofta äro framstälte öfver koppers ympande, men hvaruppa alt hittils saknas rent Svar af de Lärda, hälst indirecta Svar härvid synns göra mindre tilsyllelst: til den Medicinska Facultetens bepröfvande ater oppgifne af ANTONIO VON HAEN, och nu fran Latiniska spraket öfversatte, Stockholm, 8

ANTON. DE HAEN Pars nona rationis medendi in nosocomio pratico, etc, Viennae, 8. c. f.

Eiusdem libri Tomus III et IV. partes VI, VII, VIII. complectens, Parisiis, 8. Vol. 2.

Eiusdem ad Perill. B. L. TRALLE斯 epistolam apologeticam responsio: cuius pars prior circa variolarum inoculationem versatur, altera sanguinis missionem et opium in stadio variolarum suppuratorio laudat, Viennae, 8

HAGERS gründlicher Unterricht von dem Waldbau, Kopenhagen, 8

JOH. SAM. HALLENS *Werkstädte der heutigen Künste oder die neue Kunsthistorie. Mit Kupfern und Vignetten. Dritter Band, Brandenburg und Leipzig, 4*

Elementa physiologiae corporis humani. Auctore A. B. V. HALLER Tomus VI. Deglutitio, Ventriculus, Omenta, Lien, Pancreas, Hepar. Bernae, 4. maj. c. tab. aen.

De l'Exploitation des Bois, ou Moyens de tirer un parti avantageux des Taillés, Demi-Futaies et Hautes Futaies, et de n faire une iuste Estimation: avec la Description des Arts, qui se pratiquent dans les Forets: faisant partie du Traité complet des Bois et des Forets par M. du HAMEL DU MONCEAU; Partie I et II. a Paris 4. mai. c. tab. aen.

L'Art de rafinér le Sucre, par le même; ibid. fol. c. tab. aen. 10.

Kurzer, doch gründlicher Begrif des gesammten Feldbaues, oder Anweisung, alle Arten des Getraides, der Futterkräuter und der vornehmsten zur Kleidung und Färberey dienlichen Gewächse mit Nutzen zu bauen, größtentheils aus des Herrn du HAMEL du MONCEAU Anfangsgründen des Ackerbaues herausgezogen, und mit vielen neuen Abhandlungen, Zusätzen, auch vielfältig bewährten Erfahrungen verschiedener Landwirthe in hiesigen und benachbarten Gegenden herausgegeben von — — — SPRENGER, Stutgard, 8

PETRI HARDUINI, Veronensis, animaduersiōnum botanicarum specimen alterum, Venetiis 4. mai. c. tab. aen. 20

JOH. FRIEDR. HARTMANNS Anmerkungen über die nöthige Achtsamheit bey Erforschung der Gewitterelectricität, nebst Beschreibung eines Electritätszeigers, Göttingen 4 mit K.

Vol. XIV. Pars IV. Z 2 HASENS

HASENS *Sammlung verschiedner Vorschriften u
Rindviehseuche betreffend, Wittenberg* 8

MICH. HAUNALTER diss. inaug. sistens generalia
quaedam prognostica in morbis acutis, Vindob. 8

CHRIST. HAUSMANN diss. sistens acidularum
Sulzbacensium historiam et analysin, Argent. 4

A Treatise on fevers in general, *cet. by JOHN HAW
KRIDGE, London.* 8

JOH. CAR. HEFFTERI *Museum disputatorium
physico-medicum tripartitum. Voluminis Ildi
Pars I. Praesides dissertationum designans. A.M.
No. 1-5180. n.-z. No. 5181-9382. Zittauae
Lusat. 4. Voluminis Ildi. Pars II. titulos mate
riarum indicans. Voluminis Ildi Pars III. de
signationem respondentium complectens, ibid. 4*

ANTON. HEINS M. D. *Betrachtungen über die
Nothwendigkeit, sich in gesunden und kranken Ta
gen nach der Vorschrift der Natur zu richten; nebst
einer Anzeige einiger von ihm selbst erfundenen ge
prüften Arzneyen, womit in den mehresten Fällen
ein ieder seine Gesundheit selbst erhalten und wi
der herstellen kann, Hamburg.* 8

The Virtues of Sage in Lengthening Human Life:
with Rules to attain old Age in Health and Cheer
fulness; by Dr. I. HIL, The second Edit, Lon
don. 8

The vegetable System: or the internal structure
and the Life of Plants, their Parts and nourish
ment explained; their Classes, Orders, Genera
and Species ascertained and describet, in a me
thod altogether new: comprehending an artifi
cial Index, and a Natural System: with Figures
of all the Plants, designed and engraved by the
Author. The whole from nature only; by
JOHN HILL. Vol. VI. containing the whole
Class of Umbrellaed or Umbelliferous Plants,
London.

London. fol. mai. c. tab. aen. Vol. VII. containing the first Series of the One Petal'd Plants.
ibid. Fol. mai. c. tab. aen. Vol. 2

HIPPOCRATIS coi aphorismi et praeſagia latine
versa, cum recognitione, notis et prolegomenis
ANDREAE PASTAE. Edit. nouiss. ab Auctore
emendata et aucta, Venetiis, 12

D. L. E. HIRSCHELS *Betrachtung, ob die Wirkung des Mercurii sublimati corrosiui in den venetischen Krankheiten innerlich gegeben, gegründet sey? nebst einer Erwehnung der Cicuta: vermehrte Auflage, Berlin, 8*

Le Socrate rustique, ou description de la conduite oeconomique et morale, d'un Paysan philosophe, traduit de l'Allemand de M. HIRZEL, a Zurich, 12

Etwas 1) von der Teicharbeit, 2) vom nützlichen Gebrauche des Torfmoors, 3) von Verbesserung der Wege, aus bewährter Erfahrung mitgetheilt von Ioh. Wilh. HÖNERT, Bremen, 8

C. L. HOFFMANN giebt *Nachricht von einer guten Heilart der Kinderblättern, und von einem neuen kräftigen Mittel, bey bösartigen und zusammenfließenden Pocken, Münster, 4*

THOM. HOLDSWORTH diff. inaug. de iectero, Edinburgi, 8

FRANCESCO HOME i principi dell' agricoltura e della vegetazione, traduzione dall' Ingleſe, coll' aggiunta di due memorie sulla maniera di preservare dalle corruzione il fromento, accresciuta dal traduttore di annotationi, e della coltivazione toscana, di **BERNARDO DAVANZATI**, Venetiis, 8

Nouvelle description physique, historique, civile et politique de l' Islande, avec des observations critiques sur l'Histoire naturelle de cette Isle,

donnée par M. ANDERSON. Ouvrage traduit de l'Allemand de M. HORREBOWS, qui y a été envoyé par le Roi de Dannemark. Tome I. II. à Paris, 12. Vol. 2.

FRANC. PORTIER DE LA HOUSSINIERE Quæst. med. an sua sit cuique aetati peculiaris euacuatio, Resp. Lud. Claud. Guilbert, Paris. 4

10. FRIDER. HULSEBUSCH diss. inaug. de hysterite puerperarum, Arg. 4

A Supplement to the first Part of Medical-Commentaries by D. HUNTER, London. 4 mai.

Essai sur les différentes espèces des fievres, avec des dissertations sur les fievres lentes, nerveuses, putrides, pestilentielles et pourprées; sur la petite verole, sur les pleuresies et les peripneumonies; par JEAN HUXHAM. On y a joint deux autres essais: l'un sur la maniere de nourrir et d'elever les enfans depuis leur naissance jusqu'à l'age de trois ans; l'autre sur leurs différentes maladies; et un Appendice contenant une methode pour garantir les mariniers des maladies dans les voyages de long cours. Nouvelle édition, augmentée de trois ouvrages du même Auteur: le premier sur les maux de gorge avec ulcères malins; le second sur l'antimoine, et le troisième sur une colique épidémique, à Paris, 12

An Essay on Fevers. To which is now added a Dissertation on the malignant ulcerous Sore Throat: by JOHN HUXHAM, London. 8

Observationes de aere et morbis epidemicis, Plymuthi factæ ab anno 1728 ad exitum usque 1748, autore IOANNE HUXHAM, Editio prima. Veneta post ultimam Londinensem. Accedit opusculum de morbo colico Damnoniens, cet. T. I. II. Venetiis, 8 Vol. 2

Eiusd. Opera physico-medica, curante GEORG. CHRIST. REICHEL, Tom. I. II. III. Lipsiae, 8 Vol. 3

JOHANN ERIEDR. IACOBI vermischtte Abhandlungen. Erste Sammlung, Hannover, 8

NIC. IOH. IACQUIN obseruationum botanicarum, Pars I. Viennae, Fol. c. 25 tab. aen.

De la Santé, ouvrage utile à tout le monde, par Mr. l'Abbe IACQUIN, nouvelle Edition, à Paris, 12

Abhandlung von der Gesundheit: aus dem Franzöfischen des Herrn Abt IACQVINS übersezt; mit einer Vorrede und einigen Zusätzen begleitet von IOH. NEUMOER, Augsburg, 8

GEORG. IANOSSI diss. inaug. de medicamentorum simplicium praecellentia, Traiecti ad Rhen. 4

ANTON PIMBIOLO COMES INGHELFREDI Oratio: Hippocrates systema neque conflauit, néque admisit, sed solas obseruationes est consequatus, Patauji, 4 mai.

Animaduersiones medicinae practicae in febrem hecticam. Auctore CAR. IOANNINIO, Lucae.

IAC. FRID. ISENNFLAMM Diss. inaug. de anaemia vera. Resp. Io. Paul. Kutter, Erlangae, 4

Eiusd. Progr. de tunica celluosa, ib. 4

Eiusd. diss. methodus plantarum medicinae clinicae adminiculum. Resp. Io. Christ. Ehrenfr. Gebauer, ibid. 4

FRIDR. CHRIST. IUNCKER diss. inaug. de plurius signorum in morbis et cognoscendis et curandis necessaria coniunctione. Resp. Io. Sigism. Frid. Bisten, Halae, 4

KAEPLERS griindliche Anleitung zu mehrerer Erkenntniß und Verbeffierung des Forstwesens, Eisenach, 8

Elogium 10. GEORG. ROEDERERI in confessu
Soc. Sc. Götting. d. 18. Febr. 1764, recitauit

ABRAH. GOTTHELF KAESTNER, Goetting. 4

Des Herrn PETER KALMS Beschreibung der Reise,
die er nach dem nördlichen Amerika auf den Befehl
gedachter Akademie und öffentliche Kosten unter-
nommen hat. Der dritte Theil, Goetting. 8 m. K.

CAR. FRIDER. KALTSCHMIED diss. inaug. depue-
ro duodecim annorum, anchyloblepharo laboran-
te, curato. Resp. Christ. Gotth. Gnadenreich Bar-
chewitz, Ienae, 4

Eiusd. Progr. de masticatione pueri septem anno-
rum, per cartilaginem, maxillas ligantem, sublata,
sed per operationem chirurgicam restituta, ib. 4

Eiusd. Progr. de scirrho glandulae axillaris sinistrae
extirpatae, ibid. 4

Abhandlung von Zwiebelgewächsen, worinnen alles
dasjenige, was sowohl zu deren Bau und Fort-
pflanzung, als auch zu nöthiger Pflege und Wart-
ung dieser Gewächse erforderlich ist, den Blumen-
liebhabern aus vielfältiger Erfahrung aufrichtig er-
öffnet wird; aus dem Französischen des Herrn NI-
COL. von KAMPEN, Baumeister zu Harlem, Re-
gensburg, 8

10. IACOB KIRSTEN diss. inaug. de existentia li-
quoris gastrici in primis contra D. LIEUTAUD.
Resp. Io. Dav. Villforth, Altorf. 4

Eiusd. diss. inaug. in VIRGILII vers. alba ligustra
cadunt, vaccinia nigra leguntur. Resp. Christ.
Gottlieb Kirsten, ibid. 4.

Eiusd. diss. inaug. de vuula eiusque vsu. Resp. Elias
Baur. ibid. 4

Eiusd. diss. inaug. de tartaro emetico. Resp. Georg.
Dan. Wibel, ibid. 4

10H. THADD. KLINKOSCH Progr. quo diuisio-
nem herniarum nouamque herniae ventralis spe-
ciem proponit, Pragae, 4

10. HIERON. KNIPHOFII *Botanica in originali, s. Herbarium viuum, in quo plantarum, tam indigenarum, quam exoticarum, peculiari quadam operosaque enchiresi atramento impressorio obducentarum, nominibusque suis ad methodum Ill. LINNAEI et LUDWIGII insignitarum, elegantissima ectypa exhibentur, opera et studio 10. GODOFR. TRAMPE. Centuria XI. XII. et ultima, Halae, fol.*

CHPH. FRIDER. KOCH *diff. inaug. sistens considerationem pathologico - practicam febrium intermittentium, Halae, 4*

ALEXAND. BERN. KOELPIN *commentatio botanico - physica de stylo eiusque differentiis externis, Gryphiswald, 4*

Eiusd. diff. de foetus et adulti differentia. Resp. Iac. Barnh. Balthasar, ibid. 4

JOSEPH GOTTLIEB KOELREUTERS *zweyte Fortsetzung der vorläufigen Nachrichten von einigen das Geschlecht der Pflanzen betreffenden Versuchen und Beobachtungen, Leipzig, 8*

IOAN. PHIL. KOENIG *diff. inaug. exhibens casum aegroti, colica saturnina laborantis, Argent. 4*

CAR. KRATOCHVILL *diff. de radice colchici autumnalis, Francof. ad Viadr. 8*

SAMUEL KRETSMARS *Beschreibung der in Dresden ohnlängst erzeugten Martyniae annuae villosae, nebst einer Abhandlung, worinnen der Nutzen gezeigt wird, den die Kräuterlehre der Arzneykunst leistet, und einem Anhange, welcher die Vortheile erklärt, die man von einem Kräutergarten in den wirthschaftlichen Gewerben zu gewarten hat, Friedrichstadt, 4 m. K.*

I. M. KÜHNS *Abhandlung von der höchstnöthigen Conservation des Holzes aus denen Königl. Preuß.*

*Clevisch Chur Hannöverisch und Hessen-Casselischer Forstordnungen dargethan. Nürnberg, 8
Nachricht von Wah'len, wer sie gewesen, wo sie Gold-
erzt aufgesucht und gefunden, wo sie solches ge-
geschmolzt und zu gut gemacht, auch wie sie aus
Erzen und Kräutern Gold gemacht; aus alten
Schriften und Nachrichten gezogen etc. von c. c.
L. Frankfurth und Leipzig, 8*

*MATH. THOM. LACASSAIGNE Quaest. med. num-
pili plantae. Resp. Edmund Claud. Bourry, Pa-
ris. 4*

*L'Art du Tanneur, par M. DE LA LANDE, à
Paris fol. c. tab. aen.*

*CHRIST. FRID. TOB. de LANG. diss. inaug. de
arcano duplicato, Altorf. 4*

*IO. HENRIC. LANGE diss. sistens dubia cicutae
vexata. Resp. Io. Gottw. Müller, Helmstad. 4*

*GEORG. AUG. LANGGUTH. Progr. quo de dispo-
sitione ad haemorrhoides naturali omnino nulla,
nonnulla commentatur, Wittenb. 4*

*Eiusd. diss. inaug. sistens casum de motibus spasmo-
dicis vagis, iunctis deliriis periodicis iucundis,
annexa eorum theoria atque therapia. Resp. Io.
Roettiger Salomo Holdfreund, ibid. 4*

*Eiusd. Progr. de medico ex clinice philosopho τὰ
Θεῖα ἐν τοῖς τῶν ἐνεργείαμένων νόσοις competente
iudice, ibid. 4*

*Eiusd. Progr. de incrementis futuri populi, ib. 4
Deutliche Anweisung, wie man sich im Notthfalle selb-
st von den gefährlichsten und meisten Krankheiten
befreyen könne; abgefaßt von DAN. LANGHANS,
4ter Theil, Bern. 8*

*IOH. LASTBOHMS diss. sistens praecepta CATO-
NIS de oeconomia priuata, P. I. Resp. Petr.
Wasstrom, Upsal. 4*

Eiud. Försök att utröna Landt - huſhallningens tillſtand genom Tabeller, Förfvarad of Ioh. Didrik Ekmann, ib. 4

Eiud. diss. de piscinis. Resp. Car. Ifberg. ib. 4

Dictionnaire portatif de Medecine, d' Anatomie, de Chirurgie, de Pharmacie, de Chymie, d' Histoire naturelle, de Botanique et de Physique, qui contient les termes de chaque art, leur etymologie, leur definition et leur explication; tirés des meilleurs auteurs; avec un Vocabulaire grec et un latin, a l' usage de ceux, qui lisent les auteurs anciens: par JEAN FRANÇOIS LAVOISIEN, Tom. I. II. à Paris, 8 mai. Vol. 2

Traitemens des Maladies internes et externes, traduits du Latin. de M. DE LAZERME, avec les formules en latin et en françois, augmenté d'un traité des Maladies Veneriennes; par M. DIDIER DES MARETS, seconde Edition, revue et corrigée, à Paris, 12

10. LECHE Underrättelse om wilda träds och buskars plantering, grundad på naturen och förfarenheten, Stockholm, 8

MARTIN FROBENIUS LEDERMÜLLERS *Physikalisch mikroskopische Zergliederung des Korns oder Rokkens; nebst der Beobachtung seines Wachsthums: mit 4 nach der Natur mit Farben auf das fleißigste erleuchteten Kupfertafeln*, Nürnberg, Fol.

Eiud. *Physikalisch mikroskopische Zergliederung und Vorstellung einer sehr kleinen Winterknospe des Hippocastani seu Esculi, oder des wilden Rosskastanienbaums; nebst 3 mit Farben nach der Natur sorgfältigst erleuchteten Kupfertafeln*, ibid. fol.

Eiud. *Physikalisch mikroskopische Beschreibung eines besondern phosphorescirenden und faserichten Steins; mit Vergleichung der Bononiensisch leuchtenden Steine, auch einiger anderer demselben ähnlicher Mineralien*

ralien und Fossilien, von dem Verfasser der mikroskopischen Gemüths und Augenergötzung, Nürnberg, 4 mai.

Einsd. Versuch bey angehender Frühlings-Zeit die Vn. größerungs-Werkzeuge zum nützlich und angenehmen Zeitvertreib anzuwenden, von dem Verfasser der mikroskopischen Gemüths- und Augenergötzung, Nürnberg, fol. m. XII. illuminirten Kupfern. Essay d'employer les Instruments microscopiques avec utilité et plaisir dans la Saison du Printemps etc. traduit de l'Allemand par I. C. HARREPETER, Maitre ès arts, Nuremberg. folio.

Pharmacopée universelle, contenant toutes les compositions de Pharmacie, qui sont en usage dans la Medecine, tant en France, que par toute l'Europe, leurs vertus, leurs doses, les manieres d'operer les plus simples et les meilleures; avec un lexicon pharmaceutique, plusieurs remarques et des raisonnemens sur chaque operation; par NIC. LEMERY Vme edit. à Paris. 4. Vol. II.

Observationum medicarum fasciculus primus, auctore LEB. FRID. LENTIN. M. D. C. prael. RUD. AUG. VOGEL. Lipsiae et Guelpherb. HENR. PALMATIUS LEVELING diff. inaug. si- stens pylorum, anatomico - physiologice consideratum. Argent. 4. c. tab. aen. 2.

VINCENZ ANDREAS LEVIZZARI primi felici successi dell inoculazion el vajuola nella Regia, di qua dell Alpi, in Lugano, 8

JO. NEPOM. ANTON LEUTHNER diff. inaug. de acidulis Dizenbacensibus in Comitatu Wartembergico, Ingolstadii, fol. c. tab. aen.

WILHELM LEWIS, der Zusammenhang der Künste, philosophisch praktisch abgehandelt. Ein Versuch für die Beförderung der Künste, Gewerbe und Manufacturen. Aus dem Englischen übersetzt und mit einigen

einigen Zusätzen herausgegeben von I. H. ZIEGLER, des ersten Theils erster Band, Zürich, 8. m. K.

IOS. LIEUTAUD *Synopsis vniuersae praxeos medicae*, Tom. I. II. Amstelod. 4. Vol. 2.

CAROLI VON LINNE *diff. de diaeta, per scalam aetatis humanae obseruanda*. Resp. *Dan. I. Ohrquist*. Vpsal. 4

Eiusd. genera plantarum eorumque characteres naturales secundum numerum, figuram, situm et proportionem omnium fructificationis partium. Editio sexta ab Auctore reformata et aucta, Holmiae, 8 mai.

Eiusd. Museum LUDOVICAE VLRICAE Regiae Suec. Goth. Vandal. in quo animalia rario- ra, exotica in primis infecta et conchilia descri- buntur et determinantur, prodromi instar edi- tum, ibid. 8 mai.

Eiusd. diff. Hortus culinaris. Resp. *Ion. C. Tengberg*, Vpsal. 4

Eiusd. diff. Opopalsamum declaratum. Resp. *Wih. le Moine*, ibid. 4

Eiusd. Musaeum Regis, in quo animalia rario- ra, in- primis exotica, aues, amphibia et pisces descri- buntur, Tomi IIdi prodromus, Holmiae, 8 mai.

Eiusd. species plantarum, exhibentes plantas, rite cognitas, ad genera relatas, Vindobonae, 8. Vol. 2.

Eiusd. diff. spiritus frumenti. Resp. *Pet. Bergius*, Vpsal. 4.

Eiusd. Reisen durch Oeland und Gothland, welche auf Befehl der Reichsstände des Königreichs Schweden im Jahr 1741. angestellt worden. Aus dem Schwe- dischen übersetzt, m. Kupf. Halle, 8

Selectae ex amoenitatibus academicis CAR. LIN- NAEI dissertationes, ad vniuersam historiam na- turalem

turalem pertinentes, quas edidit et additamenta auxit L. B. e S. I. Graecii, 4. c. tab. aen.

ANT. LIZZARI Riflessioni sopra un libro intitolato: *La Costituzione corrente, brevemente considerata dal Dot. PIETRO ORTESCHI*, Vene-
zio, 8

ANT. LOUIS Theses anatomico-chirurgicae de sectione caesarea. Resp. *Io. Pet. Daud*, Parisiis, 4
Eiusd. Memoire contre la legitimite des naissances pretendues tardives; dans le quel on concilie les loix civiles avec celles de l'oeconomie animale, à Paris, 8 mai.

Eiusd. Supplement au memoire contre la legitimite des naissances pretendues tardives, à Paris, 8 mai.

CHRIST. GOTTLIEB LUDWIG Institutiones chirurgicae paelectionibus academicis accommo-
datae, Lipsiae, 8

Eiusd. Progr. inaug. sistens obseruationes quafdam angiologicas, ibid. 4

PHIL. ERNST LÜDERS *Abhandlung, wie der Ackerbau auf der Heide könne verbessert werden*, Flens-
burg, 8

Brief van IOHAN LULOFS aan den Wel Edelen Heer MEINDERT SEMEINS; behelzende een nader onderzoek van deszelfs Ontwerp, om door Middel van de Compassen de Langte op de zee te hepaaten, te Leyde, 8 mai.

EDUARD. IAC. LUPIN historiae morborum diffi-
ciliorum iisdemque adhibitae curationes subiectis annotationibus, Ratisbonae, 8

Experimental Essays on the following subjects:
1) on the Fermentation of alimentary Mixtures.
2) on the Nature and Properties of Fixed Air. 3
on the respective Powers and Manner of Acting, of the different Kinds of Antiseptics. 4) on the Scurvy: with a Proposal for trying new Methods

to prevent or cure the same, at Sea. 5) on the Dissolvent Power of Quik lime: by DAVID MAC-BRIDE, Lond: 8. c. tab. aen.

MICH. IOS. MAIAULT. quaest. med. an in oedema-
te vesicantia scarificationibus tutiora? Resp. Io.
d'Arcet, Paris, 4

10. BAPT. ALEXAND. MAIGRET quaest. med. an
spiritus animalis vt et sanguis motu gaudeat cir-
culatorio? Resp. Paul. Gabr. Lepreux, ibid. 4

A short Essay on that tormenting Disorder the
Rheumatism. Wherein is shewn the Origin and
Causes of the Distemper; together with Obser-
vations, that have occurred in a Series of Practi-
ce to the Author: by M. MAILLARD, London.
8 mai.

CHRIST. ANDR. MANGOLD diff. inaug. de gene-
ribus et speciebus tumorum. Resp. Henr. Georg.
Ragkmann, Erford. 4

Eiusd. diff. inaug. de ambustionibus. Resp. Henr.
Christ. Nicolai, ibid. 4

Herrn PHILIP. AMBROS. MARHERR *chemische
Abhandlung von der Verwandtschaft der Körper;
aus dem Lateinischen übersetzt von E. G. BALDIN-
GERN, Leipzig, 8*

*Chirurgische Streif-schriften, welche statt des gewöhnli-
chen Examens zur öffentlichen Vertheidigung unter
dem Herrn Professor HENNINGS, von FERDI-
NAND MARTINI aufgesetzt sind, Kopenhagen, 8*

Eiusd. *Spuren zum Begrif von der Erschütterung des
Hirns, ibid. 8. m. K.*

Plantae Cantabrigienses. Herbationes Cantabri-
gienses, to which are added a List of the more
rare plants in England or Wales. By THOM.
MARTYN, London. 8 mai.

10. BAPT. MATHIS diff. inaug. de dysenteria, Vin-
dobonae, 8

DOMIN. MAZOTTI litotomia delle donne perfezionata, Faenza, 8. c. t. aen 7.

Geschichte periodischer Krankheiten, von FRID. CASIM. MEDICUS, I. 2. Buch, Carlsruhe, 8

Eiusd. Sammlung von Betrachtungen aus der Arzney-Wissenschaft. Erster Band, Zürich, 8.

A Treatise of the Nature and Powers of the Baths and Waters of Bareges: in which their superior virtues for the cure of gunshot or other Wounds, with all their complications, of inveterated Ulcers, fistules, callosities and caries, likewise of muscular and nernous contractions, schirrous, tumours, anchyloses and many other diseases, as wel internal as external, are demonstrated and confirmed by practical observations. With a descriptive Relation of Bareges. To which is added an Enquiry into the Cause of Heat in bitouminous Waters, and of their specific variations. By Sir CHRISTOPHER MEIGHAN, M. D. new edit. greatly enlarged. London. 8

DAN. MELANDER diss. de atmosphaera tellurem ambiente. Pars IV. Resp. P. Bergstroem, Vp-
sal. 4

IO. MICH. DE MENGHIN diss. inaug. sistens dia-
gnoses morborum ventriculi et intestinorum,
Viennae, 8

JOHANN FRIEDR. MEYERS, Apothekers zu Osnabrück, chymische Versuche zur näheren Erkenniss des ungelöschten Kalchs, der elastischen und electrischen Materie, des allerreinsten Feuerwesens, und der ursprünglichen allgemeinen Säure. Nebst einem Anhange von den Elementen, Hannover und Leipzig, 8 mai.

GEO. PHIL. MICHAELIS Progr. de nexus scien-
tiae physicae cum medicina, Marburgi, 4.

Della

Della febre, trattato medico-anatomico-teorico-pratico del Conte ANTON. MICHEL, Udinese, con in fine un discorso sopra la China China, del Dott. GABRIELE LONGOBARDI, fumedico Auslico d'ell Imperat. CARLO VI, in Venezia, 4 tab. aen.

Vollständiger Lehrbegriff von der praktischen Feldwirthschaft, nach der alten und neuen Einrichtung, so weit sie sich auf die Erfahrung gründet, allen Liebhabern des Feldbaues zum besten abgefaßt und mit darzu nöthigen Kupfern versehen von JOHANN MILLS, Esq. Aus dem Englischen übersetzt von M. C. F. I. I. und 2ter Band, Leipzig, 8. Vol. II.

FRANCISC. MITTERBACHER diss. inaug. de secretione vrinae foeminarum hystericarum et de ea, vt signo adfectionum hystericarum, Vetero Pragae, 8

CHRIST. MOLINARI, de miliarium exanthemum indole et tractatione disquisitio, Vindobonae, 8

Dialoghi ameni e critici D. IGNAZIO MONTI, D. Medico di Pavia, e Medico di Garbagna, Dialogho I. Le Lacertole acquatiche, in Pavia, 8

Aringa medica del D. IGNAZIO MONTI, per la vira d'un fetu umano estrutto dell' utero, con annotazioni legali del D. GIUS. MARIA GATTI, e cio voti del chiaro M. ALB. DI HALLER e di altri medici insigni, in Pavia, 8

An Account of the Diseases, which were most frequent in the British Military Hospitals in Germany, from Jan. 1761. to the Return of the Troops to England in March 1763, to which is added an Essay on the Means of Preserving the Health of Soldiers, and conducting Military Hospitals; by DONALD MONRO, London, 8 mai.

I. B. MORGAGNI epistolae anatomicae duodecim
ginti, ad scripta pertinentes Cl. VITI ANT. MAL-
VALSALVAE cet. accessit praeterea index rerum
et nominum accuratissimus, Pars I. II. Vene-
tiis, fol.

DAN. GEO. MORHOF vom Goldmachen, oder physi-
calisch - historische Abhandlung von der Verwand-
lung der Metalle. Aus dem Lateinischen, Bay-
reuth, 8.

*Wohlmeynende, treue und sehr nützliche Ermahnungen
an die Anfänger in dem tieffinnigen Studio der her-
metischen Philosophie; wobey das schwereste Rätsel
aufgelöst wird, an welchem schier alle Anfänger
stecken bleiben und kleinmüthig werden. Zum Be-
schluß folgt eine kurze Dissertation über die Grund-
ursache der Electricität, nach denen Maaßregeln der
natürlichen oder hermetischen Philosophie, durch
IOH. ANTON MOSCHEROSCH VON WI-
STELSHEIM, des H. R. R. Ritter, Leipzig, 4.*

Traité complet des accouchemens naturels, non
naturels et contre nature, expliqués dans un
grand nombre d'observations et de reflexions sur
l'art d'accouchér; par le Sieur DE LA MOTTE:
nouvelle Edition, augmentée de beaucoup de re-
marques interessantes, et mise en meilleur ordre,
av. fig. à Paris, 8. Vol. II.

D. BENEDICTI MUHLII medicinisch physicalisch-
und chymische Untersuchung des Pyrmontischen Neu-
brunnens, der mit dem Selter-Brunnen fast gleich
kommt; nebst specieller Vermeldung dessen Gehalts-
Theilen und generalen Anzeige derer innerlichen
Kräfte in allerley Krankheiten, in einem Briefwech-
sel mit weyl. Herrn D. IOH. PHIL. SEIP entwor-
fen, und als ein Anhang zu desselben Pyrmonter-
Brunnenbeschreibung mit einem umständlichen Re-
gister herausgegeben, Hannover, 8

DIE TRICH

DIETRICH MUMMSEN disp. inaug. de corda
rupto, Lipsiae, 4. c. tab. aen.

Medizinische und chirurgische Wahrnehmungen, zweyte
Sammlung; herausgegeben von FRIED. HERM.
LUDW. MUZELL, M. D. Berlin, 8

BARTH. MURRY quaest. med. an ad extrahendum
e vesica calculum diuersa pro re nata debeat vsur-
pari chirurgia? Resp. Franc. Portier, Paris. 4.
(Prodit iam ibidem anno 1746. 4. Auctore et Resp.
Iac. Trant. Praef. LUDOV. RENAT. MAR-
TEAU.)

Nuāvdes Θηρίακα καὶ ἀλεξιφάρμακα. NICAN-
DRI theriaca et alexipharmacæ. IOAN. GOR-
RAEUS latinis versibus reddidit, Italicis vero, qui
nunc primum in lucem prodeunt ANT. MARIA
SALVINIUS. Accedunt variantes codicum le-
ctiones, selectæ adnotations et graeca EUTEC-
NI Sophistæ metaphoræ ex codicibus Mediceæ
et Vindobonensis bibliothecæ descripta et non-
dum edita, curante ANGELO MARIA BANDI-
NIO, I. U. D. cet. Florent. 8

ERN. ANT. NICOLAI Progr. II. de virtutibus sul-
phuris antimonii aurati, Ienae, 4

Ensd. diff. inaug. de quibusdam excretionis vrinæ
vitiis, ibid. 4

PETR. VAN NOEMER diff. inaug. de fabrica et vsu
omenti, Lugd. Batau. 4

Leçons de Physique experimentale, Tome VIme par
M. l'Abbé NOLLET, à Paris, 12

FRANC. IOS. DE OBERKAMP diff. inaug. theore-
matum medicorum selectorum centuria. Resp.
Io. Iac. Klingenstei, Heidelbergæ, 4

Elementa Botanicae, auctore GEORG. CHRIST.
OEDER, P. I. Hafniae, 8. c. tab. aen.

Idem liber teutonice impr. ibid. 8. c. tab. aen.

A. D. ORTMANN S Betrachtungen über wichtige Begebenheiten der Naturgeschichte des 1763. Jahres, Züllichau, 8

CHRIST. FRID. OTTO diss. inaug. de procidentiis vterinis, Wittenberg. 4

Lettre de M. PALUCCI à M. HUMELAER sur la cure de la pierre, à Vienne.

Der medicinische Richter in Betrachtung der Todschläge dargestellt von D. IOH. PAULI, Leipzig, 8

CAR. PAYEN quaest. med. num suae sint animi angoribus etiam inter opera chirurgica noxae? Resp. Matth. Thom. la Caffaigne, Paris. 4

IAC. PETIVERII opera historiam naturalem speciantia; or Gazophylacium containing several 1000 Figures of Birds, Beasts, Reptiles, Insects, Fish, Beetles, Moths, Flies, Shells, Corals, Fossils, Minerals, Stones, Fungusses, Mosses, Herbs, Plants, etc. from all Nations, on 150 Copper-Plates, with Latin and English Names. The shells have English, Latin and Native Name Vol. I. II. London, fol. (Centum tabulae aeneae, huius nouae collectioni adiectae, nunquam antea editas fuerant)

10 S. PHILIP quaest. med. an corporis balsamum bilis? Resp. Lud. Alexand. Cezan. Paris, 4

Korte en zakelyke Beschryvinge van de Colonie van Surinam, cet. door THOM. PISTORIUS, t'Amsterdam.

Handleiding tot de Chirurgie of Heelkonst, volgens hed Hoogdigh van den Heer I. Z. PLATNER; meet veele nieuwe Aanmerkingen verryk, door M. HOUTTUYN, M. D. t'Amsterdam, 8 mai.

ANT. GUIL. PLAZ Progr. IV. de paedantismo medico, Lipsiae, 4

Eiusd. diss. inaug. de morbis ex vitae genere. Resp. Christ. Goth. Barth, ibid. 4

ANT. GUIL. PLAZ Progr. de plantarum, sub diverso coelo nascentium, cultura, Lipsiae, 4.

CAR. GUIL. POERNER M. D. delineatio pharmaciae chemico-therapeuticae, ibid. 8

IO. CPH. POHLIUS diss. inaug. de excretionum vniuersalium moderamine. Resp. *Christ. Dav. Leonhardi*, ibid. 4

Eiusd. Progr. de dura matre passim ossea facta, ib. 4

Hrn. CLAUDIO POUTEAU *vermischte Schriften von der Wundarzneykunst*; aus dem Franzöfischen übersetzt von GEORG LUDW. RUMPELT, Dresden und Warschau, 8. m. K.

BERN. PREUSINGER diss. inaug. de diagnosi morborum capitis, Viennae, 8

Observations on the diseases of the army; by JOHN PRINGLE. The fourth Edition enlarged, London, 8 mai.

RICHARD PULTENEY diss. inaug. de Cinchona officinali LINNAEI, s. Cortice Peruuiano, Edinburgh, 8. c. fig. aen.

Flora Espannola ó Historia de las Plantas, que se creaci en Espanna, su Auctor D. JOSEPH QUER, Vol. IV. en Madrit, 4. c. tab. aen. 66.

IO. MART. CAROL. RAVENSTEIN diss. inaug. de febre petechiali, Argentor. 4

Lettre à M. BELLE-TETE, Doyen de la Faculté de Medecine de Paris, par M. RAZOUX, D. en M. de l'Univ. de Montpellier, sur les inoculations faites a Nismes, à Nismes, 4

Osservazioni sopra alcuni casi rari medici e chirurgici, di GIOVAN. REGHELLINI, in Venezia, 4.

GEORG. CHRIST. REICHEL diss. inaug. de ossium cylindraceorum fissuris. Resp. *Io. Christ. Hoffmann*, Lipsiae, 4. c. tab. aen.

An Inquiry into the Human Mind, on the Principles
of common sense; by T H O M. R E I D, Edin-
burgh, 8

REINHARD Progr. de cultus vineatici in Franco-
nia primordiis, Erlangae, 4

CHR. TOB. EPHR. REINHART *Abhandlung vom*
Mastdarm, Blutflusse, 2te Auflage, Glogau, 8

Eiuds. Beweis, daß die Eröfning der Mittelblutader
zuweilen höchstgefährlich werden könne, ibid, 8

Der vollkommene Pferdekennner, welcher nicht nur alle
Schönheiten, Fehler und verschiedene Landesarten
der Pferde zu erkennen giebt, sondern auch anwei-
set, wie man mit dem Pferde von seinem Ursprung
an umgehen muß, wie es zum Reiten und Fah-
ren anzugehn ist, wie Sattel, Zäumung und Be-
schläge beschaffen seyn muß, wie alle Krankheiten zu
erkennen, mit denen bewährtesten Mitteln zu heilen
find, wie man bey den Wallachen, Englisren und
andern chirurgischen Operationen an den Pferdenver-
fahret etc. Durchgesehen und mit Vorrede begleitet
von WOLFG. EHRENFR. VON REITZEN-
STEIN, Uffenheim, 4. m. K.

A refutation of the reflexions against inoculation, pu-
blished by D. R A S T of Lyons; so far as they are
supported by calculations, drawn from the bills of
mortality in London, and his observations. With
a Persuasive to that Practice, deduced from the
success of the inoculating Hospital near London.

ANT. RELHAM, M. D. London, 4 mai.

GOTTFR. REYGER Tentamen florae Gedanen-
sis, methodo sexuali accommodatae, Dantisci, 8
Disquisitiones Plinianae, in quibus de vtriusque
PLINII patria, rebus gestis, scriptis codicibus,
editionibus, atque interpretibus agitur. Tomus
primus, Auctore ANTON. JOSEPHO Comite a
Turre REZZONICO, Parmae.

10. BAPT. RICHARD diss. de variolarum extirpatione quaerenda primum; illique subnectenda variolarum infitione, Monspelii, 4.

AUG. GOTTLIEB RICHTER diss. casus medicus intumescentis et callosi pylori cum triplici hydrope. Resp. Iac. Ioan. Pflug, Göttingae, 4. c. tab. aen.

GEO. GOTTLÖB RICHTER Progr. de siccis et sobriis, Göttingae, 4.

Eiusd. diss. inaug. Prisca Roma in medicos suos haud iniqua. Resp. Aug. Gottlob Richter, ibid. 4

Eiusd. Progr. de commodis senectutis, in primis senili satietae vitae, ibid. 4

RIOLAN von der Erzeugung der Menschen, 8

Discorsi due sopra le fasce de' Bambini, del p.

GIAMB. ROBERTI, Venezia, 8

Elemens de l'art des accouchemens, augmentés des observations sur les accouchemens laborieux, à l'usage des Etudiants en Medecine et en Chirurgie, par feu I. G. ROEDERER, d. en m. traduits sur la dernière édition par M *** av. fig. à Paris, 8

10. GEORG. ROEDERER Opuscula medica sparsim prius edita, nunc demum collecta, aucta et recusa, Tom. I. Pars 1. 2. cum elogio ABR.

GOTTH. KAESTNERI, in confessu Societ. Reg. scient. recitato, Göttingae, 4

AUG. IOHANN RÖSELS Insecten Belustigungen, ins Holländische übersezt, Harlem, 4 mai. m. 56 Kupfer-tafeln.

Abhandlung von gelehrten Landwirthen, abgefaßt von FRIEDR. MORIZ VON ROHR, Breslau, 8

Humanum genus, a venenis quotidianis liberatum; auctore Comite RONCALLI - PAROLINI, in Brescia,

Underrättelser om Barm- siukdomar och deras Bot- medel: tilförene styckevis utgifne uti de sista Almanachorna, nu samlade, tilökte och förbättrade of NILS ROSE'N VON ROSEN- STEIN, Stockholm, 8

Dell'obedienza del Cavallo. Trattato di NICCOLO ROSSELMINI, in Livorno, 4

LUDOV. ROUPPE, M. D. de morbis nauigantium liber vnum: accedit obseruatio de effectu extracti cicutae Stoerkiani in cancro, Lugd. Batav. 8

Journal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie, cet. par M. A. ROUX. Janvier — Decembre 1764. Tome 20. 21. à Paris, 8. c. tab. aen.

Materia medica, oder gründliche Abhandlung von den drey Reichen der Natur, worinnen a'le in den Apotheken befindliche Medicamenta, Simplicia, Composita und Praeparata, mit ihren Eigenchaften, Nutzen und Wirkungen, und in welcher Dosi solche zu geben; nebst einer Einleitung, gegen alle Krankheiten und Zufälle ordentliche Recepte zu schreiben, nach alphabetischer Ordnung in ein Systema gebracht von LOH. FRIEDR. RÜBEL, M. D. Nürnberg. 8

Manuel d'Agriculture pour le Laboureus, pour le Proprietaire, et pour le Gouvernement, contenant les vrais et seuls moyens de faire prosperer l'Agriculture, tant en France, que dans tous les autres Etats, ou l'on cultive; avec la refutation de la nouvelle methode de M. THULL; par M. DE LA SALLE DE L'ETANG, Seigneur de Muyr, cet. à Paris, 8

Opuscula entomologica, quae iam instituta habet, auspiciis Aug. et Pot. Daniae et Norwegiae Regis FRIIDERICI Quinti, proxime edenda indicit, eorumque specimina quaedam exhibit IAC. CHR.

CHRISTIAN SCHAEFFER, (*latine et germanice*)
Ratisbonae, 4. c. tab. aen. viv. color. pictis.

Die *Maurerbiene*, in einer Rede beschrieben von IACOB CHRIST. SCHAEFFER, nebst 5 Kupfertafeln mit ausgemahlten Abbildungen, Regensburg, 4. (Hunc *Tractatum et reliquos omnes, qui de insectis edidit SCHAEFFERUS, in duo collegit volumina, usque titulum praefixit*): IAC. CHRIST. SCHAEFFERS *Abhandlung von Insecten*, 1 und 2ter Band, Regensburg, 4. m. 34 Kupfertafeln.

FRANC. SCHOENMETZEL Progr. in quo usus forcipum in arte obstetricia disquiritur, Heidelbergae, 4

Memoire sur les Oolithes par M. SCHMIDT, à Basle, 4

RALPH SHOMBERG's Treatise on the colica pictorum, or the dry bellyach, London, 8

DAN. GOTTFR. SCHREBER Progr. exhibens delineationem historiae scientiarum oeconomica- rum, quatenus ut academicae considerandae sint, Lipsiae, 4

Eiusd. *Sammlung verschiedener Schriften, welche in die economische Policey und Cameral-Wissenschaften einschlagen*, 11. Theil, Halle, 8

Eiusd. *Anweisung, wie der Flugsand stehend, und dürre Sandfelder zu Wiesen zu machen*, Leipzig, 8

Eiusd. *Neue Sammlung verschiedener in die Cameral-Wissenschaften einschlagender Abhandlungen und Urkunden, auch anderer Nachrichten*, 6ter und 7der Theil, Büzow und Wismar, 8. m. K.

FR. JOSEPH. WILH. SCHROEDER von der physicalischen Theorie der Empfindungen, Schmerzen und schmerzstillenden Mitteln, an den Hrn. D. I. P. EBERHARD, nebst einer Nachschrift, Quedlinburg, 8

PHILIP. GEORG. SCHROEDER Progr. quod experimentorum, ad veriorem cysticae bilis indolem explorandam captorum, Sectionem primam proponit, Goettingae, 4

Tal om den rätta alderdomens arnaende of D A Y. SCHULZ, Stockholm, 8

IO. HENR. SEYLER diff. inaug. de praecipuis signis malignitatis in febribus, Halae, 4

LUCAS SICHI de irritabilitate et sensibilitate partium corporis humani propositiones medico-chirurgicae, Pisae, 4

GEORG. FRID. SIGWART diff. inaug. experientia praxeos medicae magistra. Resp. Sam. Fridr. Kretschmar, Tubingae, 4

Eiusd. diff. inaug. de gonorrhoea virulenta, sine contagio nata. Resp. Io. Frid. Closs, ibid. 4

Eiusd. diff. inaug. exemplum verminosi non a vermisbus epileptici. Resp. Ioseph. Schweikhart, ib. 4

Eiusd. diff. inaug. cystotomia lateralis Moreauiana noua, eademque receptis longe praestantior, quia omnino tutior. Resp. Car. Lud. Frid. Breyer, ibid. 4

IO. FRANC. SIMON de raro futurarum vsu theses anatomico chirurgicae. Resp. Iac. Nic. Arrachart, Paris, 4

WILLIAM SMELLIE, M. D. Collection of Cases and Observations in Midwifery; to illustrate his former Treatise, or first Volume on that Subject. The third Edition, London, 8 mai.

Eiusd. Collection of praeternatural Cases and Observations in Midwifery. Compleating the design of illustrating his First Volume, on that Subject. Vol. III. ibid, 8 mai.

Der Rosmarin medicinisch chymisch betrachtet von D. THYMIANA SOLIS, Budissin und Leipzig, 8

PET. LUDOLF. SPANGENEERG diff. inaug. de
chorea Sancti Viti, Götting. 4

Herrn D. STAHLs medicinischer Hauptschlüssel oder
gründliche Anleitung zur vernünftigen Cur aller in-
nerlichen Krankheiten des menschlichen Leibes,
Leipzig, 4

Eiusd. Schriften von der Natur, Erzeugung, Berei-
tung und Nuzbarkeit des Salpeters, Berlin, 8

Miscellaneorum philosophicorum continuatio ad an-
num 1763, Auctore JOSEPHO STEPLING,
Pragae.

De Kroynende Zieckten der Nederlanders sprui-
tende uit hunne Lands Gesteltheit en Lewens-
wyzen. Beschreven tot dienst der Landgenooten
int algemeen en tot heil der Lyders int bezon-
der: Als mede tot nut voor de Zwangere en
zoogende Vrouwen, en tot opkweeking der
jonge Kinderen, door LEONARDUS STOCKE,
M. D. t' Utrecht, 8 mai.

THEOPHIL. STOER diff. inaug. de emansione
mensium, Argent. 4

ZACHAR. STRANDBERG Oratio, om de fel som
wid Chroniska sinkdemars botande begüs, Stock-
holm, 8

GERARDI L. B. VAN SWIETEN Commentaria
in HERMANNI BOERHAAVE aphorismos de
cognoscendis et curandis morbis. Tomus Quar-
tus, Lugd. Bat. 4 mai.

Eiusd. Commentariorum in HERM. BOERHAAVE
Aphorismos de cognoscendis et curandis morbis
Tom. VII et VIII. Neapoli, 4

M. I. L. THENNNS Versuch einer neuen und deutli-
chen Erklärung der Kälte und ihrer Wirkungen,
Augsb. 8

Instructions familiaires en forme d' Entretiens, sur
les principaux objets, qui concernent la culture

Aaa 5 des

des terres, par M. THIERRIAT, Paris, 12 mai.

JOAN. MICH. THIERRY diff. inaug. de partu difficulti a mala conformatio[n]e pelvis, Arg. 4
Avis au Peuple sur sa santé, ou traité des maladies les plus fréquentes, par M. TISSOT nouv. édit. augm. à Paris, 12 Vol. III.

Raadgeving voor de Gezondheid van den gemeen Man, van Landlieden, en alle die de Hulpe van een bekwaam Genees of Heelmeester ontbeeren, of niet spoedig genoeg bekomen kunnen; Dienende tevens tot een nuttig Genees- en Heelkundig Handboek voor Landheeren, Dorp Leeraaren, weltaadige Lieden, Dorp Heelmeester en alle die zig vit Menschenliefde of be-roepshalven met het geneezen van zieken bemoejen. In't Fransch geschreven door den Heere TISSOT M. D. etc. Naar den tweeden Druk vertaald, met aanteekeningen en invoeg-selen vermeerderd en verder naar de gesteldheid van ons Land geschikt door LAMBERTVS BIKKER M. D. cet. te Rotterdam. 8 mai.

L'Onanisme ou Essai sur les Maladies produites par la Masturbation, traduit du Latin de M. TISSOT, avec des Additions de l'Auteur. Troisième Edition considérablement augmentée, à Lausanne, 12

Lettre a M. ZIMMERMANN sur l'épidémie courante par M. TISSOT, ibid. 8

BALTH. LUDOV. TRALLES de methodo medendi SYDENHAMI, TISSOTI, aliorumque illustrium virorum in curatione variolarum pessimae indolis, infelicititer licet, dextre tamen adhibita, epistola apologetica ad Ill. V. ANTON DE HAEN, Vratislauiae. 8

IO. BARTHOLOM. TREMELIUS diff. inaug. sistens meditationes circa febrem malignam vni-versalem,

versalem, et corticis Peruiani in metastases illius efficaciam, recentibus denuo obseruationibus illustratam, Argent. 4

Der im schönsten Fior stehende Blumengarten, oder Abbildung der lieblichsten Blumen von Tit. Herrn D. C H R I S T. I A C. T R E W mit vielen Kosten zusammengetragen, auf dessen Genehmhaltung in Kupfer geflochen und mit ihren natürlichen Farben vor gestellt, Nürnberg, fol. mai. Tab. 44-50.

Dispensatorium pharmaceuticum vniuersale, s. thesaurus medicamentorum tam simplicium, quam compositorum, locupletissimus, ex omnibus dispensatoriis, quotquot haberi potuerunt, permultisque aliis libris de materia medica ac remedium formulis, denique medicorum, tum veterum, tum recentiorum operibus congestus, digestus et variis obseruationibus practicis selectioribus instructus, curante D A N. W I L H. T R I L L E R O, Tom. I. II. Francofurti ad Moen. 4 mai. Vol. III.

Ensd. diff. inaug. de haemorrhoidum fluxu nunc salutari, nunc noxio. Resp. Io. Simon Praeger, Vitembergae, 4

FRANCISC. TRIPODI diff. de aqua Leicensi lacustri, Vindobonae, 8

LE VACHER FRANC. GUIL. de laesione aponeuroseon, theses anatomico chirurgicae. Resp. Guil. Raym. Desnoues, Paris. 4

Dictionnaire raisonné, universal d'Historie Naturelle; contenant l'Histoire des Animaux, des Vegetaux et des Mineraux, et celle des Corps celestes, des Meteores et des autres principaux Phenomenes de la Nature, avec l'Histoire et la description des Drogues simples, tirées de trois regnes, et le detail de leurs usages en Medecine, dans l'économie domestique et champetre, et dans

dans les Arts et Metiers : par M. VALMONT DE BOMARE, Tom. I. V. à Paris, 8 Vol. 5.

DAV. VASSE Quaest. med. an condimentum medicamentum sinapi. Resp. Phil. Querenet, Paris. 4. (*Prodiit iam ibidem eodem Praefide anno 1743.*) 4 sub titulo : an salubre condimentum sinapi. Resp. Claud. Bourdier del Amouliere.)

La Iurisprudence particulière de la Chirurgie en France, ou traité historique et iuridique des Etablissemens, Reglemens, Discipline, Police, Devoirs, Fonctions, Recompenses, Honneurs, Droits, Privileges et Prerogatives des Sociétés de Chirurgie et de leurs Suppots, avec les devoirs, fonctions et autorités des Iuges a leur egard ; par M. VERDIER, à Alençon et à Paris, 12, Vol. 2.

Observations et remarques de Chirurgie pratique, precedées d'une nouvelle methode d'amputer, par M. REMON DE VERMALLE, à Londres, 8 CHRIST. HENR. VOGEL *φαεμο κυνόσοφος*, siue medicus canum peritus, Commentatio, Erf. 4

RUD. AUG. VOGEL diss. inaug. Definitiones generum morborum. Resp. Godofr. Chph. Stender, Goetting. 4

Eiusd. diss. inaug. sistens hydropsis ascitis semiologiam. Resp. Bern. Diet. Franc. Steinecke, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de analysi medicamentorum simplicium chemica ad virtutes ipsorum determinandas haecenus perperam adhibita. Resp. Georg. Christ. Witte, ibid. 4

Eiusd. diss. inaug. Herniarum communia attributa et partitio. Resp. Andr. Gottfr. Zimmer, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de vitilagine. Resp. Ern. Lud. Blanchardt, ibid. 4

*Das Steinreich systematisch entworfen von ION. ERN.
IMMAN. WALCH. 2ter Theil, Halle, 8 mai.*

*IOAN. GOTTSCH. WALLERIUS chymische Grund-
sätze des Ackerbaues, Berlin, 8*

*Eiusd. diss. de aurifodina Adelfors. Resp. Io. Col-
liander, Upsaliae, 4*

*Eiusd. diss. Colles ad Uddeualliam conchacei. Resp.
Ol. Bruhn, ibid. 4*

*Eiusd. diss. de conuenientia macrocosmi et micro-
cosmi. Resp. Laur. Carlmak, Holmiae, 4*

*Eiusd. diss. de diuersis ignem producendi modis.
Resp. Laur. Eckmark, Upsal. 4*

*Eiusd. diss. de diuitiis in arena. Resp. Chph. Borg,
ibid. 4*

*Eiusd. diss. qua dubia quaedam, contra transmutatio-
nem aquarum mota, refelluntur. Resp. Nicol.
Hwallström, ib. 4*

*Eiusd. diss. de incongrua medicamentorum mix-
tura. Resp. Io. Frip. Wertmüller, ib. 4*

*Eiusd. diss. de indole historiae naturalis in genere.
Resp. Laur. Lyth, ib. 4*

*Eiusd. diss. de palingenesia. Resp. Gerh. Rein-
hard. Hoyer, ib. 4*

*Eiusd. diss. de quadruplici regno naturae. Resp.
Joseph Moeller, ib. 4*

*Eiusd. diss. de sacro igne. Resp. Andr. Barwan-
der, ib. 4*

*Eiusd. diss. de spiritu mundi. Resp. Eric. Oef-
ling, Holmiae, 4*

*Eiusd. diss. de statu aquae naturali. Resp. Petr.
Gravallius, Upsal. 4*

*Eiusd. diss. de terra salina sterili. Resp. Petr. Ten-
gren, ib. 4*

IOAN. GOTTSCH. WALLERIUS diss. de virgula
diuinatoria. Resp. Petr. Ad. Ahlbom. Berlin, 4
Eiusd. diss. de vnguento nardino pretioso. Resp. E.
I. Hufi, Upsal. 4

Tal om Rizinge Sockn och thess tillstand i fordna och
nu varande Tider, hallet of ANDR. WANGEL,
Stockholm. 4

ENRICO WANTON Viaggi alle terre incognite au-
strali, et ai regni delle Scimie de' Cinocefali nuo-
vamente tradotti da un Ms. Inglese. Tom 4. Ve-
netiis, 8 c. tab. aen.

CHPH. WEBER M. D. Observationum medicarum
fasciculus primus, Cellis, 8

D. CHRIST. WEISBACHS wahrhafte und gründli-
che Cur aller Krankheiten, 9te Auflage, Fränf.
und Leipzig, 8

IO. NIC. WEISIUS diss. de causis, cur humanum
corpus e materia valde corruptibili sit compo-
tum. Resp. Io. Lud. Dietrichs, Altorf. 4

Natürliche Ursachen der Hitze im Jahr 1763 im Au-
gust, aus der neuesten Physis bewiesen von I. G. W.
(WERENBERG,) Hamburg, 8

Meteorologie oder Anfangsgründe zu Berechnung und
Wissenschaft der Witterung etc. von w **, Braun-
schweig, 8

PAUL GOTTLIEB WERLHOF obseruationes de febri-
bus, Venetiis, 8

IAC. WERNISCHER tractatus physicam astrorum
notitiam ex principiis mechanicae proponens,
Viennae, 8

Eiusd. Genera plantarum ad facilius consequendam
earum notitiam, secundum numerum laciniarum
corollae disposita, Vindobonae, 8

ANDR. WESTPHAL diss. inaug. de structura mam-
marum sexus sequioris, nuperrimis obserua-
tibus et experimentis superstructa. Resp. Al-
xand.

xand. Bernhard. Kölpin, Gryphisw. 4. c. tab. aen.

ANDR. WESTPHAL Progr. de materia lactis, Gryphisw. 4

Eiusd. diss. inaug. de angina. Resp. *Car. Frid. Müller*, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de animi deliquiis. Resp. *Christ. Sigism. Voigt*, ib. 4

Eiusd. diss. inaug. de limitandis laudibus ipecacuanhae ad curandam dysenteriam. Resp. *Ern. Henr. Bories*, ib. 4

IOAN. ERN. BASIL. WIDEBURG. diss. exhibens examen virium machinarum mechanicarum geometricum et physicum. Resp. *M. Io. Laurent. Boeckmann*, lenae, 4

HENR. CHRIST. DANIEL WILCKE diss. inaug. sistens obseruationes medico-practicas, Gryphiswald, 4

Eiusd. diss. de vsu systematis sexualis. Resp. *Henr. Alexand. Rosenthal*, ibid. 4

De angina infantum in patria recentioribus annis obseruata. Auctore *DANIELE WILKE*, Upsal. 8

Tal om Magneten of *JOHANN CARL WILKE*, Stockholm. 8

I. B. WINSLOW exposition anatomique du corps humain. Vol. VI. Neapoli, 4 c. tab. aen.

IO. MICH. HUBERT WIRTZ diss. inaug. de vnguento fusco *FELICIS WÜRTZII*, Altorf. 4

I. L. WÖLLNERS Unterricht zu einer kleinen, aber auserlesenen oekonomischen Bibliothek; bestehend in einer Anzeige der besten oekonomischen Bücher und derer vornehmsten in grössern Werken zerstreuet befindlichen Abhandlungen über alle Theile der Landwirthschaft. Erster Band, Berlin, 8

Theorie von der Generation, in zwei Abhandlungen, erklärt und bewiesen von *CASPAR FRIDR. WOLF*, Berlin, 8

10.

JO. ANTON DE WOLTTER *Oratio, de utilitate artis chemiae ad rempublicam ipsumque principem redundantem, Monachii, 4*

HENR. AVG. WRISBERG *diss. inaug. sistens descriptionem anatomicam embryonis, obseruacionibus illustratam, Götting. 4 c. tab. aen.*

ANT. ZANON *Lettere dell' Agricoltura, dell' Arte, et del Commercio. Vol. III. P. 1. 2. Vol. IV. in Venezia.*

JOH. CHRIST. BERNH. ZEIDLERS *gründlicher Beweis, daß in dem allerstärksten acido die allergrößte Medicin verborgen, so einig und allein das Hauptstück der Medicinae vniuersalis seyn kann, nebst beygefügter Diaet und Praxi practicata, Jen. 4*

IO. ERN. ZEIER *Progr. Misionum metallicarum examen mathematicum, Witteberg. 4*

Tal om en Suenfk Soldats föda i fält; hallit för Kongl. Vetensk. Academien d. 2. Maii 1764 af PEHR ZETZEL, Stockholm. 8 mai.

SIM. ZIBELIN *diss. inaug. de faponibus medicis natuvis, ex triplici naturae regno petitis, eorumque a chemicis differentia, principiis, indole ac vsu in medicina, Lugd. Batau. 4*

JOH. GEORG ZIMMERMANN *von der Erfahrung in der Arzneykunst, 2ter Th. Zürich, 8*

JOH. ERIDR. ZÜCKERTS *medizinische und moralische Abhandlung von den Leidenschaften, Berlin, 8 Eiusd. Unterricht für rechtschaffene Eltern zur diaetischen Pflege ihrer Säuglinge, ibid. 8*

JO. GEORG ZUCKERBÜHLER *diss. inaug. de metastasi morborum, Basileae, 4*

Contenta in hac parte:

I. Histoire et Memoires de l'Acad. Roy. des sciences. à Paris Année 1760.	pag. 579
II. HILL the vegetable system Vol. VII. VIII. IX.	60:
III. LUDWIG methodus doctrinae medicae vniuersae	610
IV. PLENCK methodus noua et facilis argentum viuum aegris, venerea labe infectis, exhibendi	623
V. LE MONNIER an cancer exulceratus cicutam elu- dat?	626
VI. Histoire de l'Acad. Roy. des sciences et belles lettres Année 1758.	628
VII. LEDERMÜLLERS Vorstellung einer sehr kleinen Win- serknospe des Hippocastani cet.	639
VIII. EIUSDEM physikalisch - microscopische Beschreibung des Korns oder Rockens cet.	641
IX. EIUSDEM Vorstellung und Zergliederung einer angeb- lichen Pflanze des Staudens - Steck - oder Gerstenkorns	643
X. LORRY de melancholia et morbis melancholicis Tom. I.	644
XI. DE HAEN Rationes medendi Pars IX. et X.	669
XII. MARTIN Tal om Nervers allmänna Egenskaper i Manniskans kropp cet.	682
XIII. SCHULTZ Tal om den rätta Alderdomens ärnaen- de cet.	
XIV. WETSCH Diff. examen aquae acidulae Pinkenfel- densis fistens	691
XV. Noua physico medica	693
XVI. Memoria WERLHOFII	703
XVII. Continuatio indicis scriptorum physico - medicorum, quae anno 1764. prodierunt	711

* * * * *

I N D E X.

A.

Abdominalis vulneris sympto-
mata et curatio. 400. ab-
dominalium viscerum situs
peruersus, caussa morborum
669 seq.

Abdominis contusionis effectus
91. inflationis praeternatura-
lis diuersae caussae 634 seqq.

Aborus distinctio et caussae 329.
eum praecauendi auxilia ib.

Abscessus, post variolas conflu-
entes exortos, citius aperiendi
necessitas 82 seq.

Acara, planta hybrida 38

Adansonia, arborum genus 17

Aegagropile quid? 480 seq.
examen microscopicum 32

Aepinus, J. V. Th. societatis
oeconomiae Petropolitanae
membrum 177

Aeris fixi natura et proprietates
337 seqq. 348 seq. fixi et
atmosphaerici differentia 348
sq. nimis humidi dispositio-
putredinosa 340

Aetatum contemplatio physiolo-
gica 281 seqq.

Aggregatarum plantarum classis
et ordines 35 seqq.

Agnus monstrosus 89. biceps 159

Agrostana, plantarum genus 38

d'Ailhaud pulueris effectus no-
xius 79 seq.

Alcali caustici virtus lithontri-
ptica 347 seq. salis commu-
nis effectus in regulum anti-
monii 628. alcalinorum vo-
latilium usus in febre pete-
chiali 52. in paralyfi 73 seq.

Alce, animal 475 seqq.

Alkekengi usus in calculo 610

Alimenta inter se inuicem mixta,
circa haec experimenta 337
seqq.

Allantois 264

Allii virtus antihelmintica 524

Alni cultura 207

Alsatiae bitumen 637 seq.

Aluminis crystallorum figura 597.
basis, circa huius naturam ex-
perimenta 595 seq.

Alyssi species 425

Aman, prosector Holmien. 554

Amauroseos curatio 90

Amnios membrana 263. amnii
liquor, unde oriatur 351. hu-
ius usus 263

Amphibiorum triplex genns 506

Anatis molliissimae historia natu-
ralis 165 seqq.

Anatomicae obseruationes 391
seq. 581 seq.

Anatomico practicae obserua-
tiones 634 seqq.

Anatomici inuentoris officium
616 seq.

Andromedae poliifoliae usus in
rheumatismo 609

Aneurysma, huius diagnosis du-
bia 670. aortae 582

Anginae curatio 57

Ani fistula, de hac monita 300.
procidentia penes infantes
513. prolapsus a retentione
vrinae 73

Animae sedes 684

Animacula spermatica 351 seq.
eadem negantur 330

Anim-

Animale regnum, inter hoc et
 vegetabile analogia 636 seq.
 Animalis noui ortus 255 seqq.
 Animalium distinctio ratione se-
 xus 251. coitus 252. lon-
 gaeuitas varia 289
 Animi commotionis effectus 107
 Anodynorum actio et vis anti-
 spasmodica 419
 Anonae species 247
 Anthelmiae virtus contra ver-
   mes 49
 Antherarum pulueris ortus 491.
   vsus 492
 Antimonii butyrum solidum 8.
   regulus, cum hoc experi-
   menta 628
 Antilepticorum relativa actio
   agendique modus 340 seq.
 Antispasmodicorum remediorum
   natura 412 414. agendi mo-
   dus 414 seq. species 416 seqq.
   vsus 421 seq.
 Aortae aneurysma 582
 Aphtharum causia 153. curatio
   153 514
 Aqua, quatenus comprimi possit
   320 seq.
 Arabis bellidifolia 249
 L' Archeueque Petr. acad. scient.
   Holmiensis membrum 701
 Ardesia, circa hanc obseruatio-
   nes 589
 Argenteae massae explorationem
   docimasticam instituendi mo-
   dus 599
 Argenti a vilioribus metallis se-
   parandi modo faciliori pre-
   mium expositum 545. mine-
   rae lamellosoae Claustralientis
   examen chemicum 630 seqq.
 Aristolochiae species 246 seq.
 trilobatae vsus medicus 208 sq.

Armadillus Americanus, animal
   305
 Arnaud, George, Instructions
   simples et aisées sur les mala-
   dies de l'Urethre et de la ves-
   fie 433
 Arnicae vsus in paralyfi 138
 Arsenici albi crystallini effectus
   tristes eorumque curatio 674
 Arteriarum in foetu ortus et in-
   crementum 268 seq.
 Arthritidis causia et progressus
   104 seq. curatio 112. vagae
   curatio 45
 Articulatio ossis femoris praeter-
   naturalis in fele obseruata
   582 seq.
 Ascania, plantae genus 469
 Ascarides, contra hos remedia 523
 Asthma neruosum 109. asthma-
   te defuncti sectio 319
 Astruc, I. Traité des Maladies
   des femmes, T. V et VI. 350
 Atrophia neruosa 109
 Auditus mechanismus 360 seqq.
 Auium longaeuitas 289
 Aureae massae explorationem
   docimasticam instituendi noua
   methodus 599. auri lamellae
   et grana in fluvio Ariega 14
 Auripigmenti vsus noxius 138
 Auris morbus singularis 85 ex-
   terioris fabrica et vsus 361 seq.
 Auriuillius, Sam. obiit 370
 Aurora borealis 202. huius al-
   titude 206. 210 seq.
 Avtochiriae in suspensis signa 27

B.

Babiroussa, animal 484
 Baker, Georg. de catarro et de
   dysenteria Londinenisi epi-
   demicis vtrisque a. 1762. li-
   bellus] 141
 B b b 2 Bal-

* * * * *

Baldinger, Ern. Godofr. med. theoret. Prof. P. ord. Ienen-sis 369. 554

Baobab, arborum genus 17

Bartraam, Io. iussu regis Angliae iter in Americae prouincias instituit 178

Bauaricae acad. elector. scient. thes. et praem. ad ann. 1767 et 1768 545 seq.

Baumer, Io. Wilh. *Naturgeschichte des Mineralreichs 2res Buch* 408

Bechers, Dau. *Neue Abhandlung vom Carlsbad iter Th.* 454

Beillac morbus 120

Beireis, Gottfr. Chph. confiliarius aulicus Ducis Brunsuicensis 369

Belemnitarum origo et formatio 304. a lapidibus iudaicis differenta ib.

Belladonnae vis venenata eiusque antidotum 611

Beltz, Urban. Nathan. *Abhandlung vom Schalle* 359

Beownrigg, Guil. a societ. reg. scient. Lond. praemium accepit 176

Bergman, Thorbern, chemiae et metallurgiae Prof. Ups. 369

Bezoar lapidis origo et differenta 480 seqq.

Bilis atra, caufsa melancholiae 654 seqq. ab eadem mota oriundi effectus 668. cystica, de hac experimenta 293. huius effectus et natura ib. sq.

Bitumen Alsatiae 637 seq. de Boisfien, B. C. ab acad. scient. Lugdunensi praemium accepit 549. etiam ab acad. Diuionensi praemium reportauit 550

a Bona, Io. tractatus de scor. buto 154

Bordenaue, ab acad. Diuionensi praemium accepit 550

Bose Adolph. Iulian. Prof. med. extraord. Witeberg. 702

Botanicae elementa 442. animaduersiones 422 seqq. 245 seqq. 451. obseruationes microscopio factae 494 seqq. botanica historia 452. 468 seq. botanicam methodum condendi ratio 447. 460 sq. huius nouum schema 449

Boum luis contagium exemplo illustratum 200

Bourgelat scholam rei veterinariae Lugduni condidit 368

Bractea, folii species 443

Brauer, Andy. ab acad. scient. Theodoro Palatina praemium accepit 365

Breuchel Phil. Iac. ab acad. scient. Theodor. Palatina praemium accepit 365

Brocklesby, Rich. oeconomical and medical obseruations 43

Bromelia humilis 244

Brugmanni, Anton. tentamina philosophica de materia magnetica 438

Brünnich, Morten Thraue entomologia 431. ornithologia borealis 432. *naturliche Historie des Eiservogels* 165

Bubalus, animal 482

Bufonis species, Tipa 121

Buonsolazzo, Franc. academiae Florentinae degli Spontanei auctor 177

Burdigalensis acad. thes. et praem. ad ann. 1768 et 1769 550 seq.

Buxi cultura 202

C.

Gabiae, animal 485 seq.
 Caesarea sectio, eam instituendi
 tempus et vsus 330 seq. huius
 inuentor 332
 Calcis viuae virtus soluens 346.
 circa hanc experimentaib. seq.
 virtus lithontriptica 347 seq.
 antarthritica 348. aquae vir-
 tus antiseptica 341. vsus in
 arthrite 112
 Calculus biliarius 401. vaginae
 vteri 301. in hernia vesicae
 vrinariae repertus 306. cal-
 culi plures renum et vesicae in
 cadavere reperti 393. calcu-
 li in infantibus curatio 515
 Calor corporis humani, de hoc
 obseruationes thermometricae
 213 seqq. febrilis, huius cau-
 sa 66
 Campanulae species noua 609
 Camphorae vsus 64
 Cancer morbus, an a neruorum
 vitio? 687. nasi, cicuta cura-
 tus 93. oculi 389. mamma-
 rum, huius species singularis
 358. cancerosi tumoris exstir-
 patio 76
 Candelae, de his experimen-
 ta 201
 Cangiamila, Franc. Eman. em-
 bryologia sacra 328
 Capitis laesio singularis 403 seq.
 vulnus 391
 Cappel, Guil. Frid. Prof. med. ord.
 Helmstadiensis 178
 Capra, huius variae species
 477 seq. sylvestris Africana
 Grimmii 483
 Capsici frutescentis vsus in hy-
 drope 609 seq.
 Capybara Brasil. 485 seq.

Carbunculus, contra hunc reme-
 dium 395
 Caries maxillae inferioris 394
 Carolinarum thermarum disqui-
 tio physico chemica 454 seqq.
 calor 455. odor et sapor ibid.
 acidum minerale 456. spiri-
 tus mineralis 456 seq. analy-
 sis chemica 457 seqq. ferrum
 iis inest 459
 Cartilaginis fabrica et forma-
 tio 271
 Catalepsis, quid? 91. de hac ob-
 seruationes 91 seq.
 Catarrhacta, nouum auium ge-
 nus 432
 Catarrhi epidemici historia 141.
 symptomata et curatio 142
 Cauendish, Henr. a societ. reg.
 scient. Londin. praemium acce-
 pit 176
 Celsi, Aur. Corn. de medicina li-
 bri octo Edit. Krausii 426
 Cerebrum, in eius substantia glo-
 bus plumbeus, per duos annos
 relictus, mortis caussa 94. ce-
 rebri medullae substantia va-
 sculosa 683
 Ceruus rangifer 475 seq.
 Cespitis bituminosi vsus ad age-
 res 211. cespitum subterra-
 neorum fodina 21
 Chaerophylli virtus 137
 Chambon, ab acad. reg. chirurg.
 Paris. praemium accepit 549
 de Chanualon, Thibault, Voyage
 a la Martinique 115
 Charpentier, Io. Frid. Guil. Fri-
 bergensis acad. metallorum et
 fodinarum Prof. 171
 Chemicae obseruationes 8
 Chirurgia completa 237
 Cholerae curatio 388
 Bbb 3 Chopart,

Chopart, ab acad. reg. chirurg. Paris. praemium reportauit	549	nes 675 seqq. eius cauflae, symptoma et curatio 677 sq.		
Chorion	262	Colli vulnus	390	
Cicadae noua species	305. Americae septentrionalis	307	Colostratio, mammae morbus	357
Cicutae extracta diuersa, de his obseruationes	314. vsus in cancro 93. 128. in tumoribus et vlcere scrophuloso 94. vis resolvens in morbis glandularum	398 seq. effectus in scirrho et cancro vlcerato vel nul- lus, vel noxious	Conceptionis theoria 351 seq. animalis ratio 251 seqq. vegetabilis	492
Cimicis cuiusdam singularia	199	Conchyliorum analogia cum tubulis vermicularibus	590 seq.	
Clagenfurtenis societ. caesar. reg. agricult. et scient. thes. et praem. ad ann. 1768.	696	Condoma, animal	482	
Clauiculae fractura complica- ta	392	Conspicillis conficiendis aptae materiei inueniendae prae- mium expositum	173 seq. 548	
Clerk, Car. obitus	178	Conuulsiones infantum, harum cauflae et curatio 515. perio- dicae 391. conuulsiui morbi curatio 90. insultus endemii	107	
Coccolobae species	248	Copal, gummi historice et chemi- ce disquisitum	632 seqq.	
Cocci Polonici, natura et vsus tin- ctorius	311 seq.	Coralliorum analogia cum tubulis vermicularibus	590 seq.	
Cochlearum coitus	200	Cordis inflammatio vera 160. ir- ritabilitas vnde? 673. mor- bus singularis 581. sensibili- tas probata 582. vsus in foe- tu	268	
Coeliaci fluxus species et cura- tio	516	Corine, gazellae species	479. 481	
Coendu, animal	487	Cornelia, nouum plantae ge- nus	423	
Coffeae arboris pediculi	31. an- therarum puluis, microscopio obseruatus	Corporis humani maioris et mi- noris incrementi ratio 283 seqq. statura 284. decrementi cau- flae 287. calor, de hoc obser- uationes thermometricae 213	seqq.	
Cohaesio corporum vnde pen- deat	337	Corporum cohaesio vnde pen- deat	337	
Coitus animalium	252	Coudous animal	483 seq.	
Colchici oxymellis effectus	403	Cranii vulnerum recentium cu- ratio, de hac experimen- ta	593 seq.	
Colica purgantibus sublata	93.	Crantz,		
metallica, huius curatio	76 seq.			
pictorum 88. colicae species				
neruosa 120. pictorum casus				
400. species colicae pictorum				
similis 72. pictorum vegeta- bilis curatio 80 sq. 83 sq. 86 sq.				
pictorum, de hac obseruatio-				

Crantz, Henr. Io. Nepom. materia medica et chirurgica Tom. I. II. III. 135. institutiones rei herbariae T. I. II.	460
Cuprum a ferro separandi modus	207
Cuscutae plantula seminalis	609
Cyprini species	131
Cystotomia lateralis Moreauiana 150 seq. huius praerogativa	151
Cytisi Caian usus	246

D.

Dalby, Ioseph, the virtues of Cinnaber and Musk against the Bite of a mad Dog	295
Daniae rex Hafniensi societati scient. pecuniae summam ad praemia distribuenda donavit	553 sq.
Dauid, Recherches sur la maniere d'agir de la Saignee	223
Dekker, societ. scient. Harlem. socius	547
Dentitionem difficilem praeuertendi modus	514
Dentium ortus et eruptio in infantibus	283
Diaboli marini descriptio 397 seq.	
Diapensiae Helueticae character	244
Diarrhoeae infantilis varia genera	
Diuationenses acad. scient. praemia aucta	516
Doctoris medici dexteritas et officium	176
van Doevert, Gualth. specimen obseruationum academicarum	615 seq.
	159

le Dran, Henr. François, Consultations sur les maladies, qui sont du ressort de la Chirurgie	298
Dulcamarae effectus salutares 399	
effectus et virtus contra virus scorbuticum 6. eam propinandi modus	ibid.
Dysenteria, de hac obseruationes 60. huius caussae 61. curatio ib. sq. 67. castrensis curatio	
52. Londini epidemica 143. huius symptomata et curatio 143 sq. ea defuncti cadaueris sectio	145 sq.

E.

Eclampsiae infantum caussa et curatio	515
Ehretia dubia, noua species	248
Electricitas, circa hanc experimeta 18. 310. tempestatum caute indaganda 220 sq. electricitatis index emendatus 221 seq. electrici repulsus ratio	441
Eller, Io. Theod. vollständige Chirurgie	237
Embryologia sacra	328
Embryonis primaeui mollities et incrementum 254 partium conformatio	266 sqq.
Emeticorum usus in amaurosi 90. in febre petechiali	48
Empyematis operatio neglecta	75
Enterocèle cum gangraena	393
Entomologia systematica	431
Equiseti palustris foetor	210
Equorum moribus mucosus 13 seq.	
Erucae, arbores Americae septentrionalis infestantes	204
Eruditorum sanitas et morbi 23 seqq.	
Bbb 4	Erysipe.

A decorative horizontal floral ornament consisting of three stylized, symmetrical floral motifs separated by a central circular element.

Erysipelas, aquam viridem exsudans	396				
Esculus vid. Hippocastanus.					
Euler, Alb. societ. oeconomicae					
Petropolitanae membrum	177				
Euler, Car. ab imperatr. Ruff. medicus aulicus factus	178				
Eulerus, Leonh. societ. oeconom.					
Petropolitanae membrum	177				
Evonymi Europaei virus	210				
F.					
Falk, itineris per Russiam instituendi comes	553				
Fauna insectorum Fridrichsdalina	297				
Febris causa 233 seq. biliosae castrensis symptomata et curatio 46 seq. carcerum de hac obseruationes 62 seq. lactea, de hac obseruationes 356. 388. petechialis symptomata et curatio 47 seq. 51 seq. ex quotidiana continua putrida 363. sca:latinae historia et curatio 526 seq. tertiana cum ptyalismo insigni 396. variolosae curatio 517. febrium intermittentium causa 234. curatio 54-234. earundem apud infantes effectus et curatio 521 seq. remittentium et intermittentium castrensum causae et curatio 59 seq. febrium vehementiorum causa in virili aetate	689				
Fermentationis effectus	337 seqq.				
Fermin, Philippe. Traité des maladies les plus fréquentes à Surinam et des remèdes à les guérir	119				
Ferrum a cupro separandi modas					
Fibrae muscularis ii doles	412 seq.				
affectiones morbulae	415				
Fistula laryngis	394				
Flora Danica Vol. I. et II.	217.				
Gedanensis tentamen	509.				
monspeliaca	95 seqq.				
Florentiis academia agriculturae (Georgo fili) constituta	366.				
academia degli Spontanei constituta	177				
Florum differentiae et partes	444 seq.				
Fluidorum compressibilitas	320 seq.				
Foeminae cur citius crescere definant maribus	284				
Foetus primordia	258 seqq. in vtero situs	161 seq. 353. nutritio in vtero materno	265.		
353 seq. incrementum	272 seq.				
353 seq. vitae initia	262 seq.				
partium paulatina conformatio	266 seqq. huius causae	269			
seq. an in vtero respiret?	331. num in vagina respiret?	275. in statum infantis trans-euntis mutationes	281 seq. cura post partum	279 seq. humani monstrosi	159. 203. 582
Foliorum in plantis differentia	443				
Fontana, Felix, dei Moti dell'Iride	532				
Fracassini, Ant. opuscula physiologico-pathologica	152				
Franklin, Beni. societ. reg. scient. Goetting. socius	175				
Fribergae academia metallorum et fodinarum condita	170 seqq.				
Frigoris effectus in Bothnia occidental	196 seq.				
Eruumen-					

Frumentorum grana erodens in- sectum, contra hoc remedia 19 seq. frumenti Turcici morbis 594 seq.	
Frys, Nicol. Christ. academ. scient. Holmiensis membrum 701	
Fugazzo, Clodoaldo, academiae Florentinae degli Spontanei auctor 177	
Fulgoris effectus varii 317. eius damna auertendi modus 317. 320	
Fulminis effectus singulares 317 seq. 320. 588 seqq.	
Funiculus umbilicalis 264	

G.

Gaertner, Prof. hister. naturalis Petropoli substitutus 553	
Ganglii semilunaris quinti paris neruorum s. Gasseriani descrip- tio 530 seq. gangliorum usus in nervis 315	
Gazellae, harum species 478 seqq.	
Gedanensis societ. natur. indagat. thes. et praem. ad ann. 1769. 699	
Gellert, Christ. Ehregott, Friber- gensis academiae metallorum et fodinarum Prof. 171	
Gemellorum caustae 280	
Generationis theoria 351 seq. de hac hypotheses 255 seqq.	
Genistae seminum usus in calculo 138	
Genitalium partium masculina- rum mala conformatio 11	
Germinis plantarum disquisitio microscopica 492 seq.	
Geuns Matth. praemium a socie- tate scient. Harlemensi acce- pit 695	

Girardeau, ab acad. reg. chirurg. Paris. praemium accepit 549	
von Gleichen, Wilh. Frid. das neueste aus dem Reiche der Pflan- zen 489	
Gmelin, imperatricis Russorum iussu iter per Russiam instituet 552 seq.	
Gmelini, Philip. Freder. obitus 702	
Gobionis pisces species 131	
Godar, Guillaume Lambert, Diff. sur la nature, la maniere d'agir les especes et les usages des antispasmodiques 412. idem ab acad. Divionensi praemium reportauit 550	
Gonorrhoeae distinctio 434. ma- lignae in foeminis sedes 434 seq. differentia a fluore albo ib. benignae caufia 69	
Gottingensis societ. reg. scient. thes. et praem. ad ann. 1767 175. ad ann. 1769 697	
Gouan, Ant. flora Monspeliaca 95. Prof. botan. et inspector horti regii Monspessulani 554	
Grauiditatis theoria 353 seq. signa 276	
Grimmia capra L. 483	
Guaiaci decocti usus in morbo venereo 405 seq.	
Guib, animal 482	
Gummi arabici coniunctio cum mercurio 623. affinitas cum muco animali 624. copal hi- storice et chemice disquisitum 632 seqq.	
Gyllenstaedt, itineris, per Rus- siam instituendi comes 553	
Gymnoti, pisces, percussio ele- ctrica, dubia 580	
Bbb 5 Gyön-	

Gyöngyössi, Paul. ab imperatr.
Russ. medicus aulicus factus
178

H.

Haemorrhagia narium menstrua
397
Haemorrhoidum recenter tumi-
darum curatio 531 seq.
de Haen, Ant. rationis medendi
in nosocomio practico Pars IX.
et X. 669
Hafniensis societ. reg scient. thes.
et praem. ad ann. 1769. 697
de Haller, Alb. elementa phy-
siologiae corporis humani
Tom. VIII. P. I. II. 251
du Hamel du Monceau, acad.
reg. Holmiens. socius 555
Harduini, Petr. animaduersio-
num botanicarum specimen II.
422
Harlemensis societ. scient. thes.
et praem. ad ann. 1768 et 1769
547. ad ann. 1770 695
Hartmann, Io. Frid. Anmerkun-
gen über die nötige Achtsam-
keit bey Erforschung der Ge-
witterelektricität 220. acad.
imperial. nat. curios. socius
555
Hausmann, Christ. acidularum
Sulzbacensium historia et ana-
lysis 146
Hectica febris, lacte curata 401
de Heinitz, Frid. Ant. Friber-
gensis academiae metallorum
et fodinarum praefes 171
Hemeralopia 74
Hepatis morbus a calculo biliario
401. vulnus eiusque sympto-
mata 400

Heracleum angustifolium 243
Hernia inguinalis gangraenosa
curata 387. incarcerata gan-
graenosa, vi naturae curata 91.
vesicae vrinariae 306. her-
niae cruralis cum gangraena
casus 89. incarceratae sanatio
388 seq. cum gangraena causa
singularis 398
Herpetis species 121
Hills, Iohn, vegetable System
Vol. V. VI. 34. Vol. VII.
VIII. et IX. 601
Hippocastani gemma hybernalis,
microscopio disquisita 639 seq.
Hippopotamus, animal 473 seq.
Hirsch, Ant. Balth. Raym. Diff.
paris quinti neruorum ence-
phali disquisitio anatomica 530
Hirudinum vsus medicus 292.
vsus in haemorrhoidibus ne-
gatur 532
Histoire et Memoires de l'acade-
mie royale des sciences année
1760. 579. année 1761. 3.
histoire de l'academie royale
des sciences et belles lettres a
Berlin année 1758. 628. hi-
storie naturelle generale et
particuliere avec la description
du Cabinet du Roi Tome XII.
471
Hochenwartia, plantae genus
469
Holmiensis acad. reg. scient. thes.
et praem. aucta ad ann. 1768.
701
Home, Franc. principia medici-
nae 65
Homicidii signa in suspensis. 27
Hompeck, Anton. Abhandlung
von der electricischen Abstössung
441
ab Hum.

ab Humboldt
ergo ha
turnidae
Humeri fra
Hummelau
praemio

Hydrocephalus
et curati

Hydrophob
tra eandem

Hydrops,
eius specie
seq. ed
634 seq.
extraaustralia
choliae
pectoris
bia,

Hyemis e
dentali

Hyosciam
xius

Hypochon
caussae

Hysteric
102 seq.

Hystrix,
ricanus

Jacquin,
tio stirp
sis 241
nicarun

Iaculator
ctum f

Iantke,
Ibex, a

Isteri inf

ab Humberg, Io. Nepom. Diff.		
ergo haemorrhoidi recenter		
tumidae sectio, non hirudo	531	
Humeri fractura	395	
Hummelauer, ab Imperatrice		
praemio magno donatus est		
	369	
Hydrocephali origo, differentia		
et curatio	528 seq.	
Hydrophobiae curatio	114. contra eandem remedium	295 seq.
Hydrops, de hoc obseruatio	92.	
eius species	70. saccatus	401
seq. eodem defuncti sectio		
634 seq. spurius a sanguine		
extrauasato	396 seq. melancholiae accedens	652. 667.
pectoris, huius diagnosis	1du-	
bria	670	
Hyemis effectus in Bothnia occi-		
dentali	196 seq.	
Hyoscyami seminum effectus no-		
xius	72 seq.	
Hypochondriaci mali sedes et		
causiae	102 seqq. curatio	111
	seqq.	
Hysterici mali sedes et causiae		
102 seqq. curatio	111 seqq.	
Hyltrix, animal	486 seq. Ameri-	
	canus	
	487	
I.		
Iacquin, Nic. Ioseph. enumera-		
tio stirpium agri Vindobonen-		
sis	241. obseruationum bota-	
	nicarum Pars I	
Iaculator, piscis, quomodo vi-		
ctum sibi parat	310	
Iantke, Io. Iac. obiit	554	
Ibex, animal	477	
Isteri infantilis causiae et curatio		
	527 seq.	
Ileus morbus, de huius curatio-		
ne experimeta	673 seq. eo-	
dem demortuae sectio	160	
Incubi caussa	111	
Inediae casus singularis	4. 7	
Infantum contemplatio physiolo-		
gica	281 seqq. diaeta, caussa	
longaeuitatis	688 seq. morbi	
511. 513 seqq. horum distin-		
ctio	152 seq. infantes neonato-	
	s, mortuos visos, in vitam re-	
	vocandi auxilia	
	332	
Inflammatorii morbi, de his ob-		
seruationes	56 seq. aetati vi-	
	rili solennes	
Inoculatio variolarum defensa		
410 seq. 518 seq. contra ean-		
dem monita	674 seq. huius	
	historia, successus et methodus	
	in Scotia 229 seqq. utilitas	
	ex indicibus natorum mortuo-	
	rumque probata 587 seq. cum	
	eadem alii morbi non commu-	
	cantur 232. hanc infectio na-	
	tralis non sequitur 232. ean-	
	dem concomitantia sympto-	
	matum	
	232 seq.	
Insania quid?	665. eius pro-	
	gnosis	
	667	
Infecta agri Fridrichsdalensis	297.	
	infectum frumentorum, grana	
	erodens, contra hoc remedium	
	19 seq.	
Insitio variolarum vid. Inoculatio.		
Intertriginis curatio	513	
Intestini ilei singularis incarcera-		
tio	160. recti gangraena	
	74. portio per anum reiecta	
	404. intestinorum inuaginatio	
	636. inflammatio, de hac obserua-	
	tiones	
	58. 62. situs praeter-	
	naturalis morborum caussa	
	160	
	Inuentor	

Inuentor medicus 616. anatomicus ib. seq.
 Iridis oculi motus causis 532 seqq.
 status naturalis 534. motus eius est voluntarius 534 seq.
 Irritabilitas partium, de hac experimenta 163. contra eandem obseruationes 672 seq.
 Irritantium actio et virtus antispasmodica 419 seq.
 Iuglandis foliorum vis discutiens 137
 Iulien, ab acad. scient. Lugdunensi praemium, reportauit. 549 seq.
 Iunei nouae species 243
 Juniperi specifica virtus contra variolas 230

K.

Kamtschadaliae descriptio 498 seqq. historia naturalis 501 seq.
 Karsten, societ. scient. Harlemens. socius 547
 de Kessler ab imperatrice magnum praemium obtinuit 369
 Keuel, gazellae species 479. 481
 Kleinia, plantae genus 469
 Kölpin, Alexand. Bernh. commentatio botan. de stylo eiusque differentiis externis 543
 Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar För Aor. 1764. Vol. XXV. 195
 Krascheninnikow, Steph. Beschreibung des Landes Kamtschatka 498 seqq.
 Krause, Car. Christ. edidit - A. Corn. Celsi de medicina libr. VIII 426
 Kulenkampf, Nicol. a reg. societate scient. Gotting. praemium accepit 175

L.

Lactationis in foeminis non perperis exempla 198
 Lactea metastasis 356. febris 356. 388
 Lapis bezoar, huius origo et differentia 480 seqq. lazuli, de hoc experimenta 629 seq. phosphorescens et filamentosus microscopio obseruatus 437 seq.
 Lari Lapponici descriptio 204
 de Laurentiis, Laur. ornithologiae edendae conspectus et veterius institutum 180 seq.
 Layard, Dan. Petr. soc. reg. scient. Götting. correspondens 175
 Lazuli lapis, de hoc experimeta 629 seq.
 Ledermüllers, Mart. Froben. Nachlese seiner mikroskopischen Gemüths und Augenergötzungen 5 Sammlungen 29. physikalisch mikroskopische Zergliederung einer kleinen Winterknospe des hippocastani oder esculi 639. Zergliederung des Korns oder Rockens 641. Vorstellung und Zergliederung einer angeblichen Rockenpflanze, das Staudten - Steck - oder Gerstenkorn genannt 641
 Lehmann, Io. Gottlob obiit 179
 Lepechin, itineris, per Russiam instituendi, comes 553
 Lepidium spinosum 425
 Lexicon botanicorum et hortulanorum 168
 Lienteriae curatio 516
 Linnaei, Car. museum Ludovicæ Ulricæ, Reginae Suec et Adolphi Friderici, Regis Suec. 139
 Lithon-

Lithon
 Litho
 164
 na
 tiua
 Lizzau
 ope
 race
 che
 Lochi
 et
 Lomm
 ger
 dir
 Long
 ea
 Loqu
 Lora
 Lorr
 lia
 To
 Louis
 S
 Ludi
 de
 Lum
 Lum
 se
 Lup
 n
 Lyca
 Ma
 I
 Ma

* * * * *

Lithontriptica remedia 347 seq.
 Lithotomia, variae eius methodi 164 seq. lateralis Moreauiana 150 seq. huius praerogativa 151
 Lizzani, Ant. Diff. epist. dell' operatione cerusica detta paracentesi nell' idropisie ascitiche, cistiche et tel peritoneo 69
 Lochiorum suppressionis cauffia et curatio 355-358
 Lommer, Hier. Gottfr. Friburgensis acad. metallorum et fodinarum membrum et Prof. 172
 Longaeuitas humana 289 seq. eam acquirendi modus 688 seq.
 Loquela sine lingua 91
 Loranthus Europaeus 243
 Lorry, Ann. Car. de melancholia et morbis melancholicis Tom. I. 644
 Louis, Memoire sur les signes du Suicide et de l' Assassinat 26
 Ludwig, Chr. Gottl. methodus doctrinae medicae vniuersae 610
 Lumbago rheumatica 67
 Lumbrici, horum curatio. 523 seq. in vesicula fellea reperti 664
 Lupuli Bauarici disquisitioni praemium constitutum 546
 Lycopodium dichotomum 244

M.

Macbride, Dau. Experimental Essays 336
 Macquer Petr. Ios. acad. reg. scient. Holmiensis membrum p. 701

Maculae nigrae vel fuscae, ante oculos versantes 583
 Magnetes artificiales 15 seq.
 Magnetismus, circa hunc experimentum 129. magneticae materiae actio in ferrum et magnetem 438 seqq. magneticam vim ferro conciliandi methodus 15 seq.
 Mais, plantae morbus 594 seq.
 Malpighia altissima 250
 Malti usus et vis antisceptica 344 seq. huius infusum parandi et exhibendi modus 345
 Mammarum structura et morbi 357. inflammationis cauffiae 357 seq.
 Manetti, Xauer. operis ornithologici explicationum et descriptionum auctor 181
 Mangold, Chph. Andr. obiit 370
 Maniae cauffia, sedes et symptoma 666 seq. prognosis 667. curatio 364. mania neruea 651 seq. a vermis 664. maniaci an nascuntur? 665 sq.
 Mantuae academia regia scientiarum artiumque bonarum condita 367
 Maret, ab acad. scient. Burdigalensi praemium accepit 551
 Marteau, ab acad. scient. Burdigalensi praemium accepit 551
 Martin, Roland, Tal om Nerveurs allmänta Egenkaper i människans Kropp. 682
 Martinique insulae historia naturalis 116 seq. morbi ibi frequentes 116 seq.
 Mastilensis acad. elegant. litter. scient. et art. thes. et praem. ad ann. 1769 693

Mate.

* * *

Materia medica et chirurgica 135 sq.
Maty, Matth. societ. reg. scient. Londinensi secretar. 176
Mazame, capreoli species 483
Medicae doctrinae vniuersae methodus 610 seqq. medicarum disciplinarum recensio 613 sq.
Medici officium duplex 613. tironis indoles et institutio 615. doctoris officium et dexteritas 615 seq. inuentoris officium 616. professoris officium 617 seq. practici officinm 619 seqq.
Medicinae historia et fata 612. definitio et distinctio 612 seq. eam adiscendi ratio 612 seqq. colendi ratio 615 seqq. sistema stabiliendi ratio 618 seq. cura publica 621 seq.
Meese, Dau. a societ. scient. Harlemensi praemium reportauit 546 seq.
Melancholiae definitio 644 seq. distinctio 645. spasmodicae definitio et species 646 seq. differentia ab humorum morbis 647. symptomata 648. nerueae essentia 645 seq. caussae procatarcticae 649. signa diagnostica 650. symptomata varia 651 seq. humoralis essentia et caussae 653 seqq. sedes 659 seq. signa et symptomata 661 seqq. prognosis 667 seq. melancholicum nascuntur? 665 sq.
Melicae noua species 424
Melonis flores microscopio disquisiti 491
Memoriae post apoplexiā abolutio 82
Menstrua in puella 4. mensium obseruata 7. in puella qua-
drienni 389. in foemina 72. annorum 389
Mercurii destillatio, de hac obseruationes et experimenta 130. affinitas cum muco et saliuā 623. coniunctio cum gummi arabico 623 seq. visus et actio in morbo venereo 324 seqq. 406 seq. gummosi visus in lue venerea 624 seq. eum adhibendi modus 625. actio in vias saliuales ib. sublimati visus suspectus 407. eius inuentio 407. mercurialis aquae praestantia p̄e cauterio actuali in carie maxillae inferioris 394. inunctionis visus in lue venerea 528
Mesenterii intorsio, mortis caussa 635 seq.
Messis optimum tempus cognoscendi modus 205
Metallorum efferuentiae effectus morbosus 303
Metastasis lactea 356
Metensis acad. reg. scient. et art. thes. et praem. ad an. 1767. 694
Meteora singulare obseruata 322. ignea 4 seq. 316
Meteorologicae obseruationes 205. in insula Martinique institutae 117 seq.
Methodus botanica duplex 447 seq. plantarum noua 449 461 seqq.
Microscopicae oculorum animique oblectationes 29 seq. obseruationes 490 seqq. obseruationes de plantulis in vasis vitreis reperiundis 211 seq.
Microscopiorum historia, diuersitas et visus 30. microscopium solare emendatum 129
Mictus

* * *

Mictus cruenti cauſſa 78
 Miliaria exanthemata critica non
     ſunt 671. 680
 Militum morbi 44 ſq. 51 ſqq. 56 ſqq.
 Mineræ argenteæ lamelloſae
     Clausthaliensis examen chemi-
     cum 630 ſeqq.
 Mineralis regni historia natura-
     lis 408
 Molae origo 357
 le Monnier, Lud. Guil. Quaest.
     med. an cancer ulceratus cuci-
     tam eludat? 626
 Monro's, Alexand. Account of
     the Inoculation of Small Pox
     in Scotland 229
 Monro's, Donald, Account of the
     Diseases in the British military
     Hospitals in Gurmany 50
 Monspeliaca flora 95 ſeqq.
 Monspeliensis societ. reg. ſcient.
     thel. et praem. ad an. 1769. 693
 Monſtra humana 159. 203. 582.
     monſtrum cyclopis facie 7.
     monſtrosus agnus 89
 Montium igniuomorum ignis
     cauſſa 600
 Morbilli, num hominem bis inua-
     dunt? 519. eorum curatio ib. ſq.
 Morborum diagnosis dubia 669
     ſeq. morbus niger, de hoc
     obſeruata 402. 403
 Mortis cauſſae et signa 291 ſeq.
 Morton, Car. societ. reg. ſcient.
     Londin. ſecretarius 176
 de Morton, Comes, societ. reg.
     ſcient. Lond. praefes 176
 la Morue, equorum morbus 13 ſq.
 Moschi adulteratio 484. vires
     contra morſum canis rabidi
     295 ſeq.
 Moschiferum animal 484
 dei Moti dell'Iride 532

Mulierum morbi 350 ſeqq.
 Müller, Frid. ſociet. oeconomicae
     Petropolitanae membrum 177
 Müller, Otto Frid. fauna infe-
     ſtorum Fridrichſdalina 297
 Mulorum morbus 7
 Mumiae examen et diſſectio
     302 ſeq.
 Muscae tubulus, per quem ouula
     ponit, microſcopio obſeruatus
     32 ſep.
 Musculi bicipitis brachii singula-
     ris ſtructura 392
 Muscus quidam exiguus descri-
     ptus 197. in vafis vitreis, ex
     quibus bibi ſolet, reperiundus
     211 ſeq.
 Muſeum S. R. M. Ludouicæ Vlri-
     cae, Reginae Goth. Suec. Van-
     dal. et Adolphi Friderici, Regis
     Suec. Tom. I. II. 139
 Murray Io. Andr. acad. reg. ſcient.
     Holmiensis membrum 701
 Myopia et presbyopia in fene
     79

N.

Naeui materni, horum ortus 259
 Nahuis, Alex. Pet. ab acad. ſcient.
     Lugdunensi praemium acce-
     pit 549
 Narcotica remedia, quid? 419
 Natura quid ſit eiusque effectus
     471 ſeq.
 Nautarum morbi 122 ſeqq.
 Neruei fluidi natura 685 ſeq.
 Neurorum consensus ratio 101 ſq.
     functiones, generatim declara-
     tae 682. 684. anatomica de-
     ſcriptio 687. quinti paris en-
     cephali deſcriptio 530 ſeq.
     ganglia, horum vſus 315. mor-
     bi, horum ſedes et cauſie
     102 ſeqq.

102 seqq. symptomata 108 seqq.	
curatio 111 seqq.	
Nicandri theriaca et alexipharmacum. Curante Bandinio	239
Niebuhr, ex Arabia redux in partiam reuertitur	372
Nietzki, Adam, Prof. med. ord. Altorf. 554. eiusque reditus	702
Nitri vsus in rheumatismo acuto	45
Nosocomia militaria instituendi modus	44
Noui commentarii acad. scient. imperialis Petropolitanae, Tom. IX.	128
Nutrici obseruandae regulae	513
Nux, quid?	446
Nyctalopia	74
O.	
Obesitatis ratio et cauſa	286 seqq.
Oculi laefio singularis	206.
morbis singularis	390.
tumor cancerosus	389.
pupillae contractionis cauſae	532 seqq.
Oeder, Geo. Christ. icones planitarum s. Florae Danicae Volumen I. et II.	217.
elementa botanicae, P. I. et II.	442
Ophrys Alpina, huius character	243
Opiatorum noxam in infantibus praecaueendi auxilia	515
Opium vsus in dysenteria	144.
in haemorrhagia vteri grauidi	138,
in spasmis et conuulsionibus	
114. cum ipecacuanha commixti effectus	45
de Oppeln, Frid. Guil. Friburgensis academie metallorum et fodinarum praeses	171
Orchis morio, ex hac radicem salep praeparandi tentamina	209
Ornithologia Danica	432
Osseum corpus praeternaturale in homine repertum	581
Ossium formationis cauſae modus	270 seq.
articulatio praeternaturalis	582 seq.
exfoliatio, de hac experimenta	593 seq.
osſia fossilia prope aquas Sextias reperta	592 seq.
Osteocollae formatio	4
Ouarii tumor insignis	635.
mutatio post factam conceptionem	
de Overkam, Franc. Ioseph. obit	253
Oui humani descriptio	370
Oxymellis colchici effectus	254
Oxymellis colchici effectus	403

P.

Palier, societ. scient. Harlemensis	
socius	547
Pallas, iussu imperatricis Russorum iter per Russiam instituit	552 seq.
Panici plantae species nouae	424
Paracenteseos vsus in hydrope	
70 seq.	
Parallele des differentes methodes de traiter la maladie venierienne	403
Paralysis, eius curatio	74.
colicæ pictonum superueniens	
Paregoricorum actio et vis anti-spasmodica	86
419	
Parisiis schola veterinaria constituta	368.
ibidem acad. reg. scient. praemium traditum est	
conspicillorum materiae aptae inueniendas destinatum	173 seq.
Parotidis	

* * *

* * *

Parotidis tumor insignis 581
 Partus terminus naturalis 354 seq.
     causae 277 seq. 355. phaenomena 278 seq. difficilis natura et causae 331 seq. caesarei utilitas 330 seq. laboriosus ob infantis nimiam magnitudinem 402
 Patellae fractura, de hac monita 300 seq.
 Pathologiae conspectus 614
 Paulliniae species 248
 Pechurei fabae usus in diarrhoea 516 seq.
 Pecorum luis contagium exemplo illustratum 520
 Pediculi, contra hos remedium 525
 Pediluuiorum usus 226. usus in conuulsionibus 114
 Peltaria, nouum plantae genus 243
 Penis infantis, a cane deuoratus 85
 Periostei formatio 271 seq. ex eodem ossa non formantur 272
 Peripneumonia, huius sedes 53. 57. curatio 46. in ea qualis pulsus 671
 Peritonei hydrops 92
 Peruuiani corticis usus in conuulsionibus 391. in febribus biliosis et putridis 50. in febribus intermittentibus 54. in phthisi 53. in variolis 90. 518. externus in febre intermitente 522. vis antiseptica, experimentis declarata 342
 Pestis Constantinopolitana, de hac obseruationes 307 seqq. eius symptomata 308 seq.
 Petechialis febris 63 seq.
 Petioli foliorum distinctio 443
 Petropolitanae acad. scient. imperialis noui commentarii, Tom. Tom. XIV. Pars IV.

IX. 128. societatis oeconomicae noua membra 177. thes. et praem. ad ann. 1769. 701

Phalaena exigua, apibus infesta 195 seq.
 Philosophical Transactions, Vol. LIV. 302. eiusdem libri noua editio huiusque institutum indicatur 556 seq.
 Phocae vitulinae genera et utilitas 506
 Phrenitidis curatio 57
 Phthisis, de huius curatione obseruationes 53. 58 seq. ad melanocholiam accedens 652. 667 seq.
 Physicae obseruationes 579 seqq.
Physicalisch - mikroskopische Beschreibung eines besondern phosphorescirenden und faserichteten Steins 437
 Physiologiae corporis humani elementa T. VII. 251. definitio et distinctio 614
 Pianes, cutis morbus 117
 Pinkenfeldensis aqua acidula 691. eius partes constitutiuae 692. usus 693
 Pipa, bufonis species 121
 Piperis pellucidi et rotundifolii virtus 247
 Pisces rariores musei Petropolitani 131
 Placenta vterina 264. huius usus 266. cohaesio cum vtero 353. incarceratio 162. post partum solutio 279
 Plantarum dispositio systematica noua 449 seq. 461 seqq. propagatio animalium analoga 636 seq. partes generationis, microscopio disquisitae 490 seqq. generationis modus 492 seq. aggregatarum character, classis et or-

* * *	
et ordines 35 seqq. vmbellatarum character, classis et ordines 38 seqq. monopetalarum regularium characteres et dispositio 601 seqq. minus cognitarum descriptio	334
Plantulae in valis vitreis, ex quibus bibi solet, reperiundae	211 seq.
Platina di Pinto, de hac experimentum	207
Plenck, Ioseph. Iac. methodus noua argentum viuum aegris, venerea labe infectis, exhibendi	623
Pleffis Clavier du praemium reportavit a caef. reg. societ. agricult. et scient. Clagenfurteni	696
Pleuritidis sedes 53. curatio 46. 57	
Pluuiosae tempestatis damnis, dum seritur, praeueniendi modus	202
Podagrae caufsa et progressus 104 seq. curatio	348
Poloniae regni status medicus emendatus	556
Polygalae vulgaris vsus in phthisi	137
Polypi narium mucosi curatio 77 seq. vtericasus	88
Porcus Indicus 484. fluuiatilis Marcgrauii	485 seq.
Potentillae albae vsus tinctoris	311
Practicorum medicorum officium	619 seqq.
Pringle, John, Observations on the Diseases of the Army 56. societ. reg. scient. Gotting. socius 175. Augustiss. Princip. Walliae archiater	702
Professoris medici officium 617 seq.	
Priyalysmi spontanei diurni curatio	396
Pubertatis signa in puella neonata obseruata	7
Puiati, Giuseppe Anton. della preservazione della salute de Letterati	22
Pulices aquatici microscopio obseruati	31
Purgantium vsus in colica	93
Putredo corporum, de hac experientia 339 seq. eam coercendi di remedia et modus 340 seqq.	
Putridum quomodo corrigi possit	341 seq.
Pyckogonum, nouum infecti genus	431
R.	
Rabies canina, contra eam remedium	295 seq.
Radicum in plantis differentia 443	
Rangifer ceruus, animal	475 seq.
Raphani Chinensis oleiferi cultura et vsus	217
Rattorum triplex genus et viuendi modus	504 seq.
Reichel, Geo. Christ. Prof. med. extraord. Lips.	555
Relaxantium species et virtus antispasmodica	417
Relham's, Antony, Resutation of the reflexion against inoculation published by D. Raft	409
Respiratio foetus in viro 331. huius effectus in infante recens nato	281
Reinhard Io. Iac. acad. reg. scient. Holmiensis socius	701
Reyger, Gottfr. tentamen florae Gedanensis	509
Rhabarbari vsus in dysenteria exiguis	144
Rhachitidis curatio	524 seq.
Rheumatismi acuti et chronicci curatio	45. 53 seq. 58
Ring-	

Ring-Worm, herpetis species 121
 Roborantium vsus antispasmodicus 416 seq.
 Rosen von Rosenstein, Nils, Vnderrättelser om Barn-Sjukdomar och deras Bote-Medel 511
 de Rosenberg, Comes, Florentinae academiae agriculturae praeses 366
 Rosier, a societate reg. Lemouicensi praemium reportauit 550
 Rothomagensis acad. scient. thes. et praem. ad ann. 1769. 549
 Rouppe, Ludou. de morbis nauigantium 122
 Roux, A. Journal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie. Tom. XIX. XX. 72. XXI. XXII. 387
 Russorum imperatricis institutum astronomicum ad obseruandum veneris transitum per solem d. 3. iun. 1769. 551 seqq. institutum itineris per Russiam in vsu historiae naturalis 552 seqq.
 Ruthrum, plantarum genus 38

S.

Saiga, animal 478
 Sal coerulescens microscopio obseruatus 33. salium differencia et proprietates 537
 Salep radicem ex orchide morione praeparandi modus 209
 Saliuae vis soluens 347 seq.
 Salmonum varia genera 507
 Sandifort, Eduard. acad. reg. scient. Holmiensis socius 701
 Sanguinis circuitus in foetu 274 seq. in infante 281 seq. extreusatio, hydropem mentiens 396 seqq.
 Sanitas quid? 23

Saponis vis anthelmintica 113.
 vsus in glandularum tumoribus: ibid.
 Sarcomatis cauſſa et curatio 93
 Satio, pluviioso tempore instituenda, de, hac animaduertiones 202
 de Sauvages, Franc. Boiffier, obiit 179
 Scabiei cauſſa et curatio 55. 525. in infantibus retropulſae curatio 515. 521
 Scabiosae species nouae 37
 Scapulae fractura cum vulnere 392
 Schreber, Io. Chr. Dan. icones et descriptiones plantarum minus cognitarum Decas I. 333
 Schroeder, Phil. Geo. experimenterum ad veriorem cysticae bilis indolem declarandam Sect. I. 293
 Schultz, Dav. Tal om den rätta Alderdomens ärnaende 688
 Schütze, Herm. principis Suecici archiater ordinarius 178
 Schwenke, Thom. memoria 559 seq. scripta 561 seq.
 Scopola Carnoliça, nouum plantae genus 249
 Scorbuti cauſſae 124 seq. 155. 343. cauſſa proxima et diagnofis 126 seq. 156, seqq. symptomata 125 seq. 155. species 155. curatio 127. 158. 344 seq.
 Scriptorum physico-medicorum, quae anno 1762. prodierunt, indicis supplementum alterum 181 seq. anni 1763. indicis supplementum 187 seqq. anni 1764. index 372 seq. continuatio 563 seqq. 711

Scrophu-
Ccc 2

* * * * *

Scrophularum cauffa 68
 Scroti gangraena 89
 Seba, Alb. locupletissimi rerum naturalium thesauri Tomus IV. 132
Scale microscopio disquisitum 641 seqq. de huius structura et incremento obseruationes 642. secali affinis plantae anatome 643
 Seip, Folkert. Diff. de lithotomia s. calculi sectione 164
 Senectus, huius conditio et caufae 287 seqq. incommoda 291 seq. eam acquirendi ratio 688 seq.
 Senis decrepiti dissectio 391 seq. fenum morbi, horumque caufae 153. diaeta 690
 Sensibilitas partium, de hac experimenta 163. contra eandem obseruationes 612 seq.
 Sesleriae plantae species 424
 Sexus yario modo distinctus in animalibus 251
 Sida abutiloides 247 seq.
 Sidrén, med. Prof. ord. Vpsaliens. 554
 Sigwart, Geo. Frid. Diff. cystotomia lateralis Moreauiana noua 150
 Silicum genesis 5
 Slabber, societ. scient. Harlemens. socius 547
 Solani species nouae 609. scandentis effectus salutares 6. 399. tuberosi esculenti cultura 213
 Soni ortus et actio in aurem 360 seq.
 Soye, Sinensium embamma, parandi modus 199. ex quanam planta fiat 212
 Spasmorum notio et differentia 413 seq. therapia 416
 Sphacelus ex terrore 82
 Spica graminis canini deglutita et ex dorso extracta 327
 Stehlin, Iac. societ. oeconomicae Petropolitanae membrum 177. societ. scient. Harlem. socius 547
 Sterilitatis cauffae et curatio 353
 Sternutatorii pulueris abusus nonius 650
 Stoerck, Ant. ab imperatrice praemio magno donatus 369
 Styli plantarum situs et differentiae 543 seqq.
 Sulzbacensium acidularum examen 146. partes constituentes 147 seqq. vires et usus 149 seq.
 Superfoetatio 280 seq.
 Surditatis cauffa 361
 Surinam, ibi frequentes morbi 119 seq.
 Suspenforum mors 27. in vitam refocillatio 28. suspensus utrum se ipsum interficerit, vel an ab aliis strangulatus fuerit? 26 seq.
 de Swieten, L. B. Eques ordinis S. Stephani factus et praemio magno ornatus 369
 Sympathia partium corporis humani 101 seq.

T.
 Taeniae ortus 522. curatio 524. de hac obseruationes 364. 523
 Tanrec, animal 488
 Tarandus, animal 475 seq.
 Tartari emetici usus in dysenteria 143
 Tempe-

Temperantium species et usus antispasmodicus	418	Traité de l'Oeconomie animale et des causes premières des maladies	233	
Temporalis musculi usus ad auditum	361	Tralles, Balth. Lud. Seren. Duccis Gothani archiater et consiliarius aulicus	555 seq.	
Tendrac, animal	488	Transactionum philosophicarum Vol. LIV. 302. noua editio huiusque institutum	556 seq.	
Teplensium trium aquarum mineralium elementa et vires medicae	536 seqq.	Tribula, nouum plantarum genus	42. 39	
du Terrail, Marchio, acad. scient. Diuionensis socius 176. eiusdem societatis praemia auxit ib.		Trudaine de Montigny, inueniendae materiae ad conspicilla conficienda aptae praemium exposuit	548	
Terroris effectus	216	Tubulorum marinorum vermicularium dispositio et distinctio		
Tetanus, 678 seqq. huius distinctio, caussae et curatio	678 seq.	590 seq. analogia cum coralliis et conchyliis	ib. seq.	
Theae Indicae usus in rheumatismo	609	Tulipae puluis antherarum	33	
Theodoro-Palatinæ acad. scient. thes. et praem. ad ann. 1769.	365 seq. 546	Tumor fungosus oris 76. scirrhosus insignis extirpatus	94.	
Therapiae ratio et distinctio	614 seq.	tumorum magnorum extirpatio	76. lacteorum origo	356.
Thermometri usus et applicatio ad fornaculam docimasticam		metastaticorum cura	301	
599. metallici descriptio	128 seq.	Turfae fodina	21	
thermometrorum, punctis constantibus gaudentium, emendatio	129	Tussis curatio	45.	
Thermometricæ obseruationes de calore corporis humani	213 seqq.	conuulsuæ caussa et curatio	67.	
Tilling, Io. Christ. Prof. med. extraord. Lips.	555	neruosa	110.	
Titius, Io. Dan. praemium acceptum a societ. natur. indagat. Gedanensi	690	infantum variae species earumque curatio	520 seq.	
Tolosanae acad. scient. thes. et praem. ad ann. 1768. et 1769.	693			
Tormina infantum	513 seq.			
Tragulus, animal	483			
		V.		
		Vaccinium foliis buxi, an in calculo vtilis?	674	
		Valeriana elongata, noua species	242	
		Vante, Violante, operis ornithologici tabularum auctor	181	
		Variolarum species	235 seq.	
		curatio	48. 236. contagium et	
		migratio probatur	517. diuersa stadia et curatio	
		ib. seq. abscessus		

cessus aperiendi necessitas	82	Vesica vrinaria vid. Vrinaria
seq. insitionis ratio in Gallia		Vesicatoriorum vsus in pleuritide
371 seq. miasma contagiosum		
Galli in puluere per nares in-		Vespae noua species
gerunt 372. easdem praef- feruandi modus	519.	305
morb, qui pereunt, nouus calculus		Vesuuii ardantis materiae dis-
587 seq. variolae anomiae		quisitio chemica
364. variolae febris cura-		8
tio	517	Veterinariae scholae conditae
Vegetabilis regni cum animali		368. eidem arti praemia con-
analogia	636 seq.	stituta
Venaefectionis effectus et agendi		550
modus 223 seqq. in brachio		Vigor, North, ab imperatrice
institutae effectus 225. in pe-		Russorum medicus aulicus
de 226. in manu 227. in		177
collo ib. vsus in artuum am-		Vindobonensis agri plantae
putatione ib. seq. in colica		241
pictorum 80. in dysenteria		Visionis sensorium
143. in variolis 236. vsus		154
generalis	235	Vitriolum aquarum mineralium
Venerei morbi natura	324 seqq.	147 seq.
405. effectus et curatio	324	Vmbellatarum plantarum classis,
seqq. 528. eum curandi metho-		tribus et ordines
di 405 seqq. 624. seq. inuete-		38 seqq.
rati curatio 77. vlceris a scor-		Vomitoriorum vsus in dysenteria
butico discrimen	528	143. in uariolis
Ventriculi crusta tenax, vomitu-		236
reiecta 393. inflammatio	58.	Vomitus curatio 58. nigri cauſſa
humani tunicae carnosae plana		106 seqq. infantum cauſſae
musculosa	9	520
Ventura Iac. praemium reporta-		Voyage a la Martinique
uit ab acad. reg. scient. Hol-		115
mensi	700	Vpsaliae societas cosmographica
Vermes, morborum cauſſa	392.	inclaruit
melancholiae cauſſa	664. ex	554
aure educti	85. in vesicula	Vrachus
fellea reperti	664. cucurbitacei, de his obseruatio	264
intestinales, horum ortus, ge-	92 seq.	Vrethrae morbi
nera et curatio	522 seqq.	434. fistulae
vermis cum vrina electus	78 seq.	curatio
Vernicem metallis inaurandis		300. 435. nimis an-
aptam parandi modus	8	gustae dilatatio
		300
		Vria, nouum auium genus
		433
		Vrinae effluxus praeternaturalis
		12. geniturae similis et are-
		nosae in tetano ratio
		679. re-
		tentio cum prolapsu ani
		73. a calculis
		393. cum vteri mor-
		bo minus consueto complicata
		394
		Vrinalium viarum vitia
		11 seq.
		Vrinariae vesicae hernia, calculum
		continens
		306. ruptura le-
		thalis in grauida
		161. vlcus
		gangraenosum
		390 seq.
		Vrlon animal
		487 seq.
		Vteri

Vteri ligamenta duo rotunda posteriora nouiter reperta 597 seq. venae coecales 358. dilatatio morbosa insignis 394. tumor sarcomaticus 395. polypi historia 88. ruptura 162. orificium clauditur ope sphincteris 351. vaginae calculosum concremcentum 301. grauidi membranae 262 seq. mutatio et habitus 276 seq. haemorrhagiae post partum causfa et auxilium 279 seq.

Vulnra, ex iis corpora peregrina sine sectione educendi modus 299. vulnus granulis plumbeis exploitis factum 75. in quo iuncus per 18 menses relictus est 73

Vuae vrsi virtus dubia 137. vlus in calculo 609. 674. 681.

W.

Wallerius, Io. Gottschalk, a prof. chemiae et metallurgiae se abdicauit 369

Walther, Israel, ab acad. scient. Theodoro-Palatina praemium accepit 365

Wathen's, Ionathan, Observations concerning the Cure of

the Venereal Disease by mercurials 324
Weber, Chph. obseruationum medicarum fasciculus I 363
Werlhof, Paul Gottlieb obitus 371. memoria 703. scripta 709
Werner, ab imperatrice praemio magno donatus 369
Wheeler's, James, Botanist's and Gardener's new Dictionary 168
Wetsch Ignat. diff. de aqua acidula, vulgo Pinkenfeldensi 691
Whytt's, Robert, Observations on the nature, causes and cure of those Disorders, which have been commonly called nervous, hypochondriac or hysterick. 100
Winslouii, Iac. Benigni, elogium seu vitae descriptio. 583 seqq.

Y.

Yaws, morbus 121

Z.

Zauschner, Io-Bapt. Ioseph. Diff. de elementis et viribus medicis trium aquarum mineralium Teplensium 536
Zebra, animal 472 seq.

Emen-

E m e n d a n d a.

Pag. 67. lin. 30. qui lege quae. pag. 73. lin. 16. et deleatur.
pag. 87. lin. 27. bibenum lege bibendum. p. 168. l. 20. *specificos* lege
specificos. p. 191. l. 8. *ledermüller* l. Ledermüller. p. 196. l. 17.
zeles l. telis. p. 200. l. 10. *cuiiforme* l. ouiforme. p. 204. l. 20. *Fluui*
l. *Fluuii*. p. 217. l. 20. *illustrandam* l. *illustrandum*. p. 218. l. 19. *ra-*
num l. *tantum*. p. 221. l. 10. *fulminea* l. *fulminea*. p. 222. l. 18. *vilum*
l. *filum*. l. 23. *excedentes* l. *excedentis*. p. 236. l. 23. *eo* l. *ea*. p. 244.
l. 6. *qui a calyce* l. *quem calyx*. p. 297. l. 15. *vocatiz* l. *vacauit*. p. 348.
l. 31. *fixum* l. *fixum*. p. 349. l. 21. *resinorum* l. *resinosorum*. p. 353.
l. 1. *Auctori* l. *Auctor*. p. 358. l. 27. *quae* l. *quas*. p. 361. l. 10. *musculi*
temporalis l. *musculum temporalem*. p. 393. l. 2. *secuauit* l. *secuit*.
p. 399. l. 16. *dolerosa* l. *dolorosa*. p. 419. l. 24. *carbonae* l. *carbone*.
p. 423. l. 24. *haec planta* l. *hanc plantam*. p. 434. l. *vlt.* *goborrhoea* l.
gonorrhoea. p. 435. l. 14. *spuritie* l. *spurcitie*. p. 438. l. 11. *tabulo-*
sum l. *tubulosum*. p. 447. l. 8. *Auctori* l. *Auctore*. p. 454. l. 14. *ali-*
quod l. *aliquot*. l. 26. *sunt* l. *sint*. p. 455. l. 32. *salutis* l. *soluti*. p. 457.
l. 15. *cummini* l. *communi*. p. 462. l. 10. *pistilla* l. *pistillo*. l. 14. *di-*
phytus l. *diphytas*. l. 22. *nouum* l. *nouam*. p. 463. l. 17. *hosce* l. *hasce*.
p. 465. l. 9. *ductus* l. *duobus*. l. 31. *relinquunt* l. *relinquunt*. p. 466. l. 5.
nacamentaceo l. *nucamentaceo*. p. 467. l. 8. *mutuatus* l. *mutuatas*. p.
468. l. 33. *proprias* l. *proprias*. p. 469. l. 8. *postulare*. *Ille posset*, l. *po-*
stulare *ille posset*. p. 474. l. 3. *longum* l. *longus*. p. 480. l. *penult.*
Aegragopilae l. *Aegagropilae*. p. 482. l. *penult.* *calorem* l. *colorem*.
p. 508. l. 9. *arrical* l. *arctica*. l. 20. *inferuit* l. *inferuiunt*. l. 25. *cymices* l.
cimices. p. 513. l. *vlt.* *anquirit* l. *inquirit*. p. 514. l. *penult.* *affara-*
rum l. *affarum*. p. 520. l. 1. *euerrat* l. *euehat*. l. 21. *affata* l. *affa*.
p. 521. l. *penult.* *eumprofligatum* l. *eamprofligatam*. p. 541. l. 3. *aqua*
l. *aquae*. p. 544. l. 10. *tandum* l. *tantum*. p. 554. l. 20. *GOVAM* l.
GOVAN. p. 555. l. 15. *Serenissime* l. *serenissimo*. p. 571. l. 7. *Brock-*
lesby l. *Brocklesby*. p. 598. l. 8. *grauidatis* l. *grauiditatis*. p. 609. l.
33. *infusam* l. *infusa*. pag. 613. lin. 7. *merbemasicis* lege mathematicis.

